

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 40 (1599) 1980 SPALIS - OCTOBER 2

• LIETUVIŲ SAVAITRASTIS — LITHUANIAN WEEKLY

• 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA

• Tel. (416) 275-4672

• 30 ct.

Bendru keliu

Iškeliudami iš Lietuvos išsinešėm ir problemas — asmenines ir bendrąsias. Kiekvienam reikėjo pasirūpinti savo duona, t.y. darbu, pragyvenimu, pastoge. Išsprendus šias problemas, liko bendrosios, t.y. visuomeninės, kultūrinės, religinės. Asmeninės problemos kažkaip sprendėsi lengviau ir sklandžiau — visi įsiekiantys duonos ją rado ir tai dažnu atveju daugiau nei jos reikia. Kitaip buvo su bendrojo pobūdžio problemomis — joms reikėjo daugiau pastangų, kurios dažnu atveju buvo nesėkmingos. Visi išeiviai matė, kad reikia rasti bendrą kelią visai išeivijai. Jei jis nebus surastas, susidarys grupės grupelės, kurios eis savais keliais keleliais. Kitaip sakant, susidarys takai ir takeliai, nevedantys į bendrą tautos kelią. O kai nėra bendro kelio, tauta pradeda irti, savo viduje kovoti, silpnėti ir nykti. Kad taip nevyktų su gausia tautos dalimi — išeivija, atsakingieji vadai nutarė įsteigti Pasaulio Lietuvių Bendruomenę kaip konkrečią bendro kelio išraišką. Idėja buvo gera, Visuotiniai priimta, bet kai pradėjo konkretizuotis įvairiuose kraštuose, atsirado nenumatytų kliūčių, ypač iš senesnės išeivijos, kurios pažūrūs tuo klausimu buvo skirtingos. Nors praslinko trys dešimtmečiai, tačiau bendrasis kelias tebėra nepilnai įgyvendintas. Lietuvių Bendruomenė yra kaikiuriams nepriimtina, o kito bendro kelio nematyti. Susidarė savotiška kryžkelė, kliudanti visai išeivijai žengti bendru keliu.

TOKIA kryžkelė buvo atsiradusi ir Kanadoje. Joje buvo trypiama keletą metų, kol pagaliau atsirado išeitis, būtent, visiems pasukti bendru Kanados lietuvių keliu, išreikštu Bendruomenėje. Tai buvo išmintingas žingsnis, kurio padarinius matome šiandieną. Nežiūrint įvairių sunkumų, buvo eita bendru keliu ir pasiekta gražių laimėjimų visose srityse. To kelio viršūnė buvo Pasaulio Lietuvių Dienos Toronto. Mažesniu mastu to kelio gerumą liudija Kanados Lietuvių Diena, laimėjimai švietimo, kultūros ir visuomeninėje srityje. Nėra abejonės, kad šis bendrasis kelias ves Kanados lietuvius ir į naujus laimėjimus. Dėlto reikia ir toliau tą kelią stiprinti, nes jis nėra savaime atsirandanti dovana. Kaip kiekvienas kelias, taip ir visuomeninis yra reikalingas taisyso, valymo, atnaujinimo. Visų pirma reikia iš naujo įvertinti, kad mūsų gyvenimo alternatyva — bendrasis kelias arba pasimetimas. Jei Kanadoje šis kelias būtų pradėtas ardyti, reikėtų statyti kryžių ant visuomeninės lietuvių veiklos. Joks kitas teikinis Bendruomenės negalėtų atstoti. Dėlto reikėtų ignoruoti betkokią pagundą, ateinančias iš kaimynų ir švelniai bandančias silpninti Bendruomenę ir net ją skaldyti. Jei tokia tendencija atsiranda, ji yra liguisto išveikimo padaras, paremtas galbūt gerais norais, bet menka išmintimi. Mūsų patarėlė juk sako — "nemesk kelią dėl takelio". Takelių yra daug, bet jie ne vienija, o skiria.

KANADOS Lietuvių Bendruomenė per trejetą dešimtmečių yra įsitvirtinusi savo kelyje, ir dėlto neatrodo, kad viliojančios pagundos iš šalies gali išmesti iš pusiausvyros. Jai turėtų rūpėti, kad keleiviai, žygiuojantys bendruoju keliu, nepavargtų ir nesukniubtų po lietuvišką naštą. Jai turėtų dalytis visi. Yra vietovių, kur bendruomeninė našta dedama vis ant tų pačių žmonių pečių. Aišku, jie negali jos nešti visą laiką — ateis diena, kai jie pasakys gana arba neištesėję pasitrauks. Bendrame kelyje negali būti žiūrovų, kurie lengvai sau žingsniuoją, nekrepdami dėmesio į perdaug apkrautusios. Bendrojo kelio atsakomybė tenka visiems. Ir jeigu bendrakeleiviai tos atsakomybės kratosi, tampa savotiškais parazitais. Jie ne tik nesidalina atsakomybe, ne tik nepadaidėja bendros naštos nešti, bet dargi plaka nepagrįstais priekaištais apkrautuosius. Tai jau nežmoniška. Bendruomenėje to neturėtų būti, ypač tada, kai pajėgūs bendrakeleiviai skaičius mažėja. Buvo manyta, kad reikia kiek galint greičiau visas naštas perduoti jaunimui. Daug kur tai bandyta, bet nevisur sėkmingai. Paaiškėjo, kad perankstyvas įjungimas jaunimo į atsakingas pareigas nėra geras dalykas. Geriau yra jungti vyresnio amžiaus žmones su jaunom pajėgom ir jas brandinti praktinėje veikloje. Kai jaunimas ima žengti bendru keliu jau tvirtu žingsniu, yra ženklas, kad atėjo jo metas išeiti priekin ir vadovauti bendram žygiui.

Nubaudė Terlecką ir Sasnauską

Zinių agentūra UPI iš Maskvos pranešė, kad sovietinės teismas Antaną Terlecką nubaudė trejais metais kalėjimo ir penkeriais metais tremties, o Juliją Sasnauską — 18 mėnesių kalėjimo ir penkeriais metais tremties.

Zymiai plačiau apie šią bylą rašo "Keston College News" Britanijoje 1980 m. rugsėjo 17 d. laidoje. Šiam žinių šaltiniui dar nebuvo žinomas teismo sprendimas, dėlto jis gana plačiai rašė tik apie pačią bylą, kuri buvo pradėta Vilniuje rugsėjo 15 d. Jie buvo teismiai už antisovietinę veiklą pagal kriminalinio kodekso 70 paragrafą.

A. Terleckas buvo sumintas Vilniuje 1979 m. lapkričio 1 d., t. y. tą pačią dieną, kaip ir kun. Jakuninas ir Tatjana Velikano-va Maskvoje. A. Terleckas yra 52 metų amžiaus, ekonomistas

ir istorikas, jau 4 metus kalėjėsi Taišeto lageryje, Sibire (1928-1962), ir vienerius metus kitame lageryje (1973-1974). Be to, keletą mėnesių buvo laikomas psichiatriinėje ligoninėje. Visą jo kaltę — reikalavimas religinės ir tautinės laisvės per pagrindinio spaudą ir kitais būdais. Jis buvo vienas iš tų 45 baltiečių, pasirašiusių memorandumą, reikalaujantį panaikinti Ribbentropo-Molotovo sandorio padarinius bei atitraukti sovietinę kariuomenę iš Baltijos kraštų.

A. Terleckas 1974 m. parašė raštą KGB viršininkui Y. Andropovui, reikalaujamas nutraukti jo persekiojimą, taipgi jo vaikų — Romo ir Gimbuto. Taip pat jis visą laiką kovojo už paleidimą kalinių — Petro Plumpso, Viktoro Petkaus ir kitų. A. Terlecko iniciatyva 1975 m. buvo pakviestas į Vilnių ru-

(Nukelta į 9-tą psl.)

Rudens derlius Kanadoje, kur gamta pasipuošia nuostabiomis spalvomis ir kviečia lankytojus pasigrožėti bei praleisti savo atostogas šiame plačiame krašte

Kanados turizmo įstaiga

Opieji klausimai mūsų veikloje

Pasikalbėjimas su PLB valdybos pirmininku Vytautu Kamantu Europos Lietuviškų Studijų Savaitėje Innsbrucke, Austrijoje

K. BARONAS

— Ar pirmą kartą atvykote į pokarinę Europą?

— Ne, jau trečią kartą lankausi. Paskutinį kartą buvau 1979 m. per jaunimo kongresą. Tada aplankiau Britaniją, Belgiją ir Vokietiją. Ši kartą atvykome kartu su žmona Aldona ir keliaujame per Prancūziją, Italiją, Vokietiją, Austriją ir Britaniją.

— Kokie aplankyto kraštų išpušdžiai?

— Šios kelionės metu lankėmės Paryžiuje, kur su Prancūzijos Lietuvių Bendruomenės pirmininku kun. Jonu Petrošiumi ir LB tarybos pirmininku Ričardu Bačkiu pasitarėme apie Prancūzijos lietuvių reikalus, jiems reikalingą paramą iš PLB, apie pasirošimą Madrido konferencijai ir kt.

Vėliau kelias dienas praleidom Romoje. Ten kalbėjau per Vatikano radiją ir pažadėjau paramą programos vedėjui kun. dr. V. Kazlauskui; pasitariau su Lietuvos Diplomatinijos šefu min. Stasiu Lozoraičiu ir Stasiu Lozoraičiu, j.n., apie Lietuvos Diplomatinės Tarnybos ateitį ir Madrido konferenciją; kalbėjau su prel. Ladu Tulaba apie pašaukimus ir lietuvių visuomenės problemas; lankiausi Vatikane pas prel. Audrį Bačkį pasiformuoti ir jį painformuoti visokiais lietuvių reikalais; taraisiu su Italijos Lietuvių Bendruomenės krašto valdybos vicepirmininkais dr. Algii Zemačiu ir Kaziu Lozoraičiu apie Italijos LB ateities darbus ir Madrido konferenciją.

Išpušdžiai geri. Prancūzijos ir Italijos lietuviai labai daug atlieka savo kraštuose, nuolat keldami Lietuvos reikalus, informuodami spaudą, radiją, savo vyriausybes, įtakingus asmenis. Italijoje labai daug toje srityje darbuojasi Italijos Lietuvių Bendruomenės pirmininkas mons. Vincas Minecvičius. Visi sutikti žmonės buvo mums nuširdūs ir draugiški. Paryžiuje mūs rūpestingai globojo kun.

Jonas Petrošius, o Romoje — mons. Antanas Jonušas.

Išpušdingiausias momentas man ir mano žmonai Aldonai buvo rugsėjo 6 dieną, kai mes turėjome išskirtinę ir nepaprastą progą audiencijoje asmeniškai susitikti ir kelias minutes pasikalbėti su popiežiumi Jonu Pauliumi II. Sv. Tėvui žodžiu perdaviau pasaulio lietuvių padėką už jo rūpestį Lietuvos reikalais ir pasakiau, kad mes, pasaulio lietuviai, mylime Sv. Tėvą ir esame jam dėkingi. Labai prašiau, kad jis dar daugiau rūpintųsi okupuotoje Lietuvoje gyvenančių lietuvių religiniais ir tautiniais reikalais. Kalbėjome angliškai, nors kelis sakinius aš jam pasakiau ir lietuviškai. Sv. Tėvas atsakydamas kelis kartus pasakė lietuviškai: "Mano lietuviai, mano lietuviai". Toliau jis sakė, kad kasdien meldžiasi už lietuvių ir Lietuvą, juos myli ir jais labai rūpinasi; gerai žinodamas jų šiandieninį gyvenimą, jis laimi- na viso pasaulio lietuvių ir lietuvių šeimoms.

Susitikimo proga Sv. Tėvui padovanojau "Pasaulio Lietuvių" 1979 metų spalio mėnesio numerį, kurio viršelyje yra graži Sv. Tėvo nuotrauka, kai jis lankėsi Čikagoje. Buvo labai idomu, kai jis, paėmęs "Pasaulio Lietuvių", jį atvertė ir man parodė 6-jame puslapyje esančią mons. Audrio Bačkiu nuotrauką, gražiai nusišypsodamas ir paklausdamas, ar pažįstu monsinsinorą Bačkį. Supratau, kad Sv. Tėvas jau anksčiau buvo matęs tą "Pasaulio Lietuvių". Taip pat jam padovanojau Vilniaus universiteto 400 metų sukaktvinį medalį, išleistą Akademino Skautų Sąjūdžio. Jis, už viską padėkojęs ir dar kiek pasikalbėjęs su Aldona, palaiminęs juos turėtu lietuviška gintarinį rožinį, mus atsisveikino ir nuėjo pasikalbėti su kitais, drauge su mumis pirmoje eilėje stovėjusiais ambasadoriais, vyskupais ir kardinolais.

— Dalyvavote Europos lietuviškųjų studijų savaitėje, lankėte akademinio lygio paskai-

tas. Pastebėjote, kad šios studijų savaitės nepasiekia plačiai išsklaidytos Europoje lietuviškos masės. Tad nupluti svetimom dulkėm apneštus veidus ar nereikėtų dar vieno lietuviško šaltinio?

— Aišku, būtų gerai, jei Europos lietuviai galėtų dažniau ir gausiau susitikti. Todėl ir šioje savaitėje Innsbrucke įvykusiam Europos Lietuvių Bendruomenių pirmininkų ir valdybų suvažiavime sutarėme, kad Europos lietuviai ateityje bus kviečiami gausiau dalyvauti Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjungos rengiamuose suvažiavimuose Lietuvos Sodyboje per Sekmines, bus stengiamasi praplėsti ir daugiau dalyvių skaičių. Iki šiol betgi nematyti ženklu, rodančių Irano posūkį ta linkme. Kai valdžios priešakyje stovi ne politikas, o fanatiškas islamiškos revoliucijos skelbėjas, sunku tikėtis tokio posūkio.

— Pastaraisiais metais PLB valdyba atkreipė dėmesį į kultūrinių ryšių palaikymą su Pietų Amerika ir Australija, siūsdama ten meninius vienetus, tačiau užmiršo Europą, ypač Britaniją, Vokietiją, Prancūziją. Kodėl? Ar šie kraštai yra PLB podukros?

— Nenorėčiau sutikti su tokiu Jūsų teigimu, nes PLB valdyba vienodai rūpinasi visų kraštų lietuvių Europos tikrai neužmiršo. Pirmasis žemynas, kurį PLB valdybos vykdomasis vicepirmininkas Vaclovas Kleiza apėmė vos tik trim mėnesiam praėjus po pareigų perėmimo iš buvusios PLB valdybos, kaip tik ir buvo Europa. Praėjusiais metais Europoje įvyko IV-tasis Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas, kurio metu vyko turiningi ir didžiuliai koncertai Britanijoje, Vokietijoje ir Belgijoje, buvo atvykusi "Volungė" iš Toronto, "Gintaras" iš Montrealio, etnografinis ansamblys iš Bostono. Taigi net (Nukelta į 2-rą psl.)

Pasaulio įvykiai

KARAS TARP IRANO IR IRAKO DAR NESIBAIGIA. Prasidėjęs pasienio susikirtimais, apima vis didesnius plotus. Aviacija pradėjo vengė bombarduoti naftos šaltinius bei įrengimus, bet vėliau ėmė pulti ir tuos gyvybinius taikinius. Abi šalys, viena kitą naikindamos, sustabdė naftos eksportą, nes ir Iranui, ir Irakui ėmė trūkti jos, ypač aviacijai. Iranas netgi apribojo naftos vartojimą krašto viduje, rezervuodamas turimus išteklius karo reikalams. Irakas skelbia užėmęs kaikiurių sričių naftos šaltinius ir žygiuoją į kitas naftovietes. Irako tankai ir pėstininkai jau yra užėmę dalį Irano teritorijos, kuri nuo seno buvo reikalaujama grąžinti Irakui. Pastarojo aviacija planingai bombarduoja daugiausia Irano naftovietes. Tuo tarpu Irano aviacija bombarduoja daugiausia Ira-

ko sostinę Bagdadą, matyt, norėdama demoralizuoti valdanciuosius sluoksnius, sukiršinti gyventojus, kad sukiltų prieš savo valdžią. Tai Chomeinio idėja. Jis savo kalboje kreipėsi į Irake gyvenančius savo tikėjimo šalininkus šiuos, ragindamas juos sukilti ir nušluoti nuo žemės veido Irako prezidentą Saddam Huseiną, kuri pavadino tironu. Tačiau ligšioliniai duomenys nerodo jokių sukilimo ženklių. Irako kariuomenė kovoja vieningai, užimdama vis naujus plotus Irane. Galimas dalykas, Chomeinis su fanatiškais savo šalininkais kris greičiau nei Irako prezidentas. Bagdado radijas jau buvo paskelbęs, kad Irano Chomeinis mirė, bet pasirodė, jog tai netiesa. Tai buvo iš tikrųjų ne faktas, o tikrai Irako noras.

Kieti kovotojai

Kiekvieną dieną kariniai pranešimai skelbia žuvusių žmonių, numuštų lėktuvų, susprogdintų tankų skaičių. Tai žino, kad tie pranešimai dažnai būna perdėti, propagandinio pobūdžio, tačiau nėra abejonės, kad abiejose pusėse netrūksta aukų. Abi valstybės laikosi kietai, nerodo noro tartis. Matyt, pasitiki savo ginklų jėga. Irako kariuomenė yra apginkluota sovietiniais ginklais ir neturi sunkumų juos papildyti. Irako atstovas jau lankėsi Maskvoje ir turbūt užsitikrino tylią pagalbą. Irano kariuomenė yra ginkluota Amerikos gamybos ginklais, ypač lėktuvais. Bet dėl politinės įtampos su JAV-mis Iranas negali gauti ne tik paramos, bet ir trūkstantų dalių. Iš šalies žiūrint atrodo, kad Iranas tuoj pat turėtų paleisti Amerikos įkaitus, susitaikyti su Vašingtonu ir sustiprinti savo politinę bei karinę poziciją. Iki šiol betgi nematyti ženklu, rodančių Irano posūkį ta linkme. Kai valdžios priešakyje stovi ne politikas, o fanatiškas islamiškos revoliucijos skelbėjas, sunku tikėtis tokio posūkio.

Paliaubų galimybės

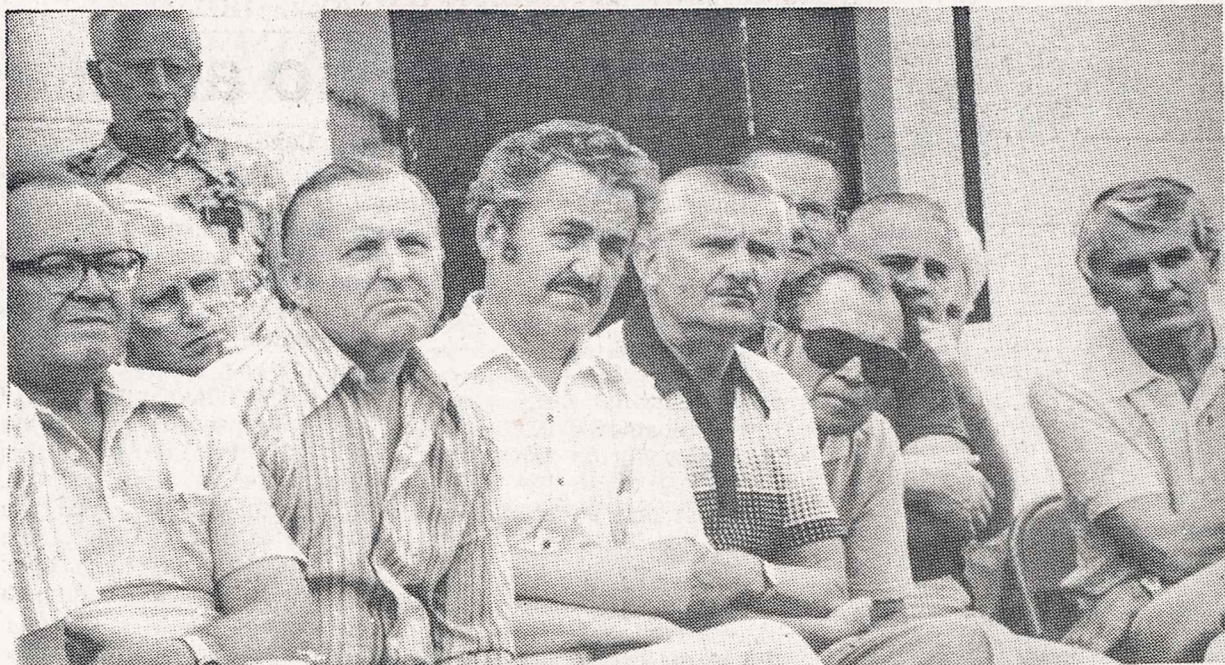
Kol kas Irano-Irako karo baigos nematyti, bet visos tarptautinės institucijos stengiasi bent sudaryti sąlygas paliauboms. Jų siekia ir Jungtinių Tautų Saugumo Taryba. Irakas ir jas yra linkęs ir sutikti sustabdyti karo veiksmus, jeigu juos sustabdytų ir Iranas. Irako prez. Husseiną savo radijo kalboje pasiūlė Iranui derybas, nes jo kariuomenė pasiekusi pergalę. Sakėsi sutinkas tartis per tarpininkus arba tiesiai su Iranu vyriausybe. Taip pat jis pareiškė priimas ir Saugumo Tarybos nutarimą sustabdyti karo veiksmus. Kitain galvoja Irano vyriausybė — ji sutinka daryti paliaubas, jei Irako kariuomenė pasitrauks iš užimtų Irano žemių ir jei atstatydins iš pareigų Irako prezidentas Saddam Husseiną. Bet tokių sąlygų nepriima Irakas. Kol kas įsiaišėjusi esąs tvirtesnė pozicijoje ir nenori jų atsisakyti. Užuo pasitraukęs iš Irano, jis ir toliau stiprina savo pozicijas karinėje srityje. Irako prezidentas, pajutęs stipresnę savo poziciją, siekia iš viso didesnės galios Persijos įlankos srityje.

Rūpestis Vakarams

Jei karas būtų kilęs kur kitur, vakariečiai nesijaudintų. Bet dabar, kai karo ugnis naikina taip reikalingą naftą Vakarų pramonei, susirūpino ne tik Amerika su Europa, bet ir kiti žemynai, kurie naudojami Viduriniųjų Rytų nafta. Kol kas vakariečiai guodžiasi turį naftos

Šiame numeryje:

- Bendru keliu
- Išeivijos kelias, išreikštas Pasaulio Lietuvių Bendruomenėje
- Opieji klausimai mūsų veikloje
- Pokalbis su PLB pirmininku Vytautu Kamantu
- Ko nori Seinų lietuviai?
- Laiškas iš Suvalkų trikampio pamaldų reikalu
- Ivykiai lietuviu akimis
- Pranešimas iš V. Vokietijos apie tenykštę veiklą
- Lietuvių ir lenkų sankirtis
- Lenkų istorikas Ochmanskis apie šiu tautų santykius
- Tautinių šokių šventės — buvusios ir būsimos
- Vertinant buvusius laimėjimus ir laukiant naujų
- Nuo Klaipėdos iki "backos"
- Būdingieji epizodai iš a.a. Jono Matulionio gyvenimo
- Stovyklavo Venecuelos jaunimas
- Pusšimtis jaunimo domėjosi Lietuva ir jos kultūra
- Nuo kalavijų iki "Ultimatumo"
- Rašytojo Juozo Kraliaus sukaktį prisimenant
- Dievo mirtis ar Vakarų žlugimas?
- Išvalgus mūsų civilizacijos vertinimas, žvelgiant praeitį

Idėmiai klauso paskaitos Lietuvių Fronto Bičiuliai savo studijų savaitėje Dainavos stovyklavietėje, JAV-se. Iš kairės: inž. J. Ardys, LFB pirmininkas, V. Majauskienė, dr. K. Ambrozaitis, dr. A. Razma, dr. Z. Brinkis, Vyt. Aušrotas, dr. V. Majauskas, St. Dziugas, p. Šliažas

Nuotr. Vyt. Maželis

Lietuvių ir lenkų sankirtis

Lenkų istoriko Ochmanskio mintys, išdėstytos knygoje "Historia Litwy"

STEPAS VARANKA

Lietuvių-lenkų konfliktas dėl Vilniaus 1920 m. pagal lenkų istoriko prof. Jerzy Ochmanskio knygą. "Historia Litwy", išleista 1987 m. dabartinėje Lenkijoje, taip atrodo.

Visu savo aštrumu iš naujo lenkų-lietuvių konfliktas dėl Vilniaus užsiliepsnojo 1920 m. Ginče su Lenkija Lietuva parėmė Sovietų Sąjungą, kuri 1920. IV.12 Lietuvą pripažino de facto.

Po ilgesnių derybų Maskvoje 1920. VII. 12 buvo pasirašyta taikos sutartis su Sovietų Sąjunga. Pagal tą sutartį Lietuvai turėjo gauti Vilnių, Gardiną ir Rydą.

Tą pačią dieną, kai buvo pasirašyta taikos sutartis, Lietuvos komunistų partija paskelbė atsisaukimą, kuriame ragino nuversti "buržuazinę" Kauno valdžią ir įsteigti komunistinę Lietuvą. Tai buvo Z. Angariečio ir V. Kapsuko bandymas su Raudonosios Armijos pagalba pakeisti Lietuvos santvarką ir padaryti ją priklausančią nuo Maskvos.

Tuos planus sumaišė Lenkijos ir Sovietų Sąjungos karas. Sovietų armija 1920. VII. 14 pradėjo didelę ofensyvą puolimą prieš Lenkijos kariuomenę — užėmė Vilnių ir greitai atsidūrė prie Varšuvos. Su sovietų kariuomenė ir Vilnių atvyko Kapsukas ir Angariečiai, bet nesugebėjo surengti ginkluoto perverimo.

Rugpjūčio viduryje lenkų kariuomenė su prancūzų patarėiais pradėjo stiprų priešpuolį. Sovietų armija traukėsi pakrikusi, be jokios tvarkos.

Lietuviai pagal liepos 12 d. sutartį užėmė Vilnių. Deja, jie neilgai jį valdė. Lenkų kariuomenė, stipriai spaudama sovietus, greitai užėmė Rytų Lietuvą. Tais pačiais metais rugsėjo 20 d. Suvalkijoje įvyko aštrus lenkų-lietuvių susikirtimas. Lietuva, kuri liepos 23 d. buvo paskelbusi karą stovį prieš Lenkiją, nukreipė savo kariuomenę į sovietų paliktą Suvalkiją.

Diplomatinis ginčas perėjo į karinį konfliktą. Lenkija 1920 m. liepos 4 d. Lietuvą pripažino de facto. Tuo pasinaudodama, galėjo reikšti teritorines pretenzijas į Lietuvai priklausančias žemes.

Dėl Nepalankių karo sąlygų su Sovietų Sąjungos kariuomene Lenkija tarptautinėje Spa konferencijoje 1920. VII. 10, spaudžiama Anglijos ir kitų sąjungininkų, turėjo "išsivadėti" Vilniaus ir perleisti jį Lietuvai. . . Už tai ji gavo karinę Anglijos pagalbą ir jos tarpininkavimą dėl taikos su Sovietų Sąjunga.

Tiesioginiai pasitarimai

Betarpiški lenkų-lietuvių pasitarimai prasidėjo Suvalkuose 1920. IX. 30 ir truko iki spalio 7 d. Jie privadė prie laikinio susitarimo — nustatymo demarkacinės linijos nuo prūsų iki Nemuno-Varėnos-Eišiškių ir Bastūnų. Atrodė, kad lenkų-lietuvių nesusipratimai-konfliktas bus išspręstas taikos keliu. Pasirašymo dieną Vilniuje pradėta garsiai kalbėti apie sutelktas lenkų kariuomenės divizijas, supančias Vilniaus kraštą. Tos divizijos buvo pavadintos "lietuvių-gudų" daliniais. Suvalkų derybų metu Pilsudskio štabe, kuris buvo įrengtas specialiaje traukinyje, augštieji karininkai planavo kaip užimti Lietuvos sostinę Vilnių. (Kokia klaida vyko už derybų užuolaidos! S. V.). Sekančią dieną Vilniuje kilo

panika. Pasirodė, kad tu divizijų vadas generolas Lucian Żeligowski sukilo prieš Lenkijos vyriausybę ir pradėjo žygi į Vilnių, kurį 1920. X. 9 be didelių sunkumų užėmė. Vėliau nepriklausomoje Lietuvoje ta diena buvo švenčiama kaip tautos gedulo diena.

Užėmęs Vilnių, Żeligowski paskelbė steigias naują valstybę "Litwa Srodkowa" — vidurinę Lietuvą. Jis pats perėmė ir vadovavimą tai "valstybei", pakviesdamas sau į pagalbą kolarborantus ir pavadindamas juos "Laikina Valdymo Komisija", o tos naujos "valstybės" ateitį turėjo nuspręsti "išrinktas seimas" — Żeligowskio žmonės.

Żeligowskio "žygis" į Vilnių, kaip vėliau tvirtino pats maršalas Pilsudskis, Europos valstybių tarpe sukėlė didelį pasipiktinimą. Pilsudskis gerai suprato, kad laužydamas tarptautines sutartis sukels pasaulyje nepasitenkinimą ir negalės kitaip įeiti į "savo" mylimą miestą, kaip tik klastos keliu. Jo įrankiu tapo fanatiškai ištikimas Żeligowskis.

Oficiali "tiesa" apie Vilniaus užėmimą net keletą metų buvo slepiama. Reikalingas "paaiškinimas" tik 1923 m., kai Pilsudskis, būdamas Vilniuje, viešai pareiškė, kad Żeligowskis, užimdamas Vilnių, "veikė mano vadovybėje ir aiškiai mano pavedimu".

Užkirstas kelias

Užėmimas Vilniaus 1920 m. ir jo įjungimas į Lenkijos valstybę 1923. III. 24 pašalino betkokią galimybę lietuvių-lenkų susitarimui. Be to, sudarė pavojų taikai Europoje. Lietuva niekada nesutiko su Vilniaus užgrobimu. Pradžioje ji bandė karine jėga atsakyti į Żeligowskio akciją, nors aiškiai žinojo, kad jo užnugarį stovi pats Lenkijos maršalas, "Lietuvos mylėtojas" Pilsudskis.

1920 m. rugsėjo pabaigoje Lietuva turėjo apie 60.000 karių, iš kurių 25.000 buvo pajėgūs kovai, 500 kardų, 300 automatinų šautuvų, 44 patrankas, 12 lėktuvų, 4 šarvuotus ir 3 šarvuotus traukinius. Żeligowskis, paskelbęs mobilizaciją "Vidurinėje Lietuvoje", turėjo 59.000 vyrų. Jo kariuomenė turėjo daugiau patyrimo.

Lapkričio pabaigoje Lietuvos kariuomenė pradėjo karo veiksmus prieš Żeligowskio kariuomenės dalinius. Lietuviai pajėgė laimėti keletą mūšių prie Širvintų, Giedraičių ir kitų mažesnių vietovių. Tolimesnį sėkmingą lietuvių ėjimą pirmyn

sulaikė privertinės paliaubos tarp Lietuvos ir "Vidurinės Lietuvos" kariuomenės dalinių. Paliaubos turėjo įsigalioti 1920. XI. 21. Tą dieną Lietuvos kariuomenė netikėtai pradėjo visame fronte stiprų puolimą, kuris vyko sėkmingai.

Kažkokiais sumetimais Tautų Sąjungos vadovybė įsakė nutraukti karo veiksmus ir grįžti prie paliaubų linijos. Kovojančios pusės nesusitarė dėl siūlomo plebiscito.

Tautų Sąjunga pasiūlė abiem valstybėm bendrus pasitarimus, tarpininkaujant belgų komisijai, kurios pirmininku buvo P. Hymans. Jis turėjo ir savo planą tam ginčui išspręsti. Iš to plano betgi niekas neišėjo. Jo planas Lietuvai buvo nepriimtinas.

Lietuva, netekusi Vilniaus, laikė save karo stovyje su Lenkija iki privertinio ultimatumo — diplomatinį santykių užmezgimo ir Vilniaus išsivadėjimo kaip sostinės, t. y. išbraukimo iš Lietuvos konstitucijos.

Lenkų siekiai

Tokia buvo mūsų kaimyno politika Lietuvos atžvilgiu. Nemažas skaičius mūsų tautiečių mano, kad lenkai pasikeitė ir Vilniaus nebereikalauja. Esą jie su visomis pavergtomis tautom nori atgauti nepriklausomybę. Aišku, jie ir mes norime būti laisvi ir atgauti savo tautom laisvę bei nepriklausomybę, tačiau skirtumas tarp lenkų ir lietuvių yra tas, kad mes nereikiame jokių pretenzijų į jų sostinę Varšuvą.

Lenkų spauda iševijoje kartoją, kad be Vilniaus Lenkija nebūsianti pilna. Taip pat ir emigracinė Lenkijos vyriausybė Londone nuo Vilniaus neatsisako. Pilsudskio Vilniaus užgrobimo idėja tebėra gyva.

Kaikas tvirtina, kad naujoji lenkų karta į tai visai kitaip žiūrės. Kažin? Lenkų iševijos šeštadienių mokyklų vadovėliai ir laikraščių jaunimo skyriai visada Vilnių laiko savo miestu, kuris laikinai yra atskirtas nuo Lenkijos kūno. Tai negyjanči žaidža, kurią tik patys lenkai gali užgydyti protingesne savo politika.

● Būk giliai religingas, tada sukis su senėjimu, nepavydėsi jaunystės jaunuoliams, negyvensi tiksliai praėjimui, nebūsi egoistas, nebūsi vienišas, nes Dievas visada su tavimi, pakeis visus skausmus, įveiksi baimę bei rūpesčius ir laimingai iš šio gyvenimo "dykumos" perėsi į "pažadėtąją žemę", kur gyvensi švenčiausios Trejybės džiaugsmingose, mylinčioje draugystėje. A. DEEKN

Toronto gintariečiai, prieš išskrisdami Prancūzijon, Toronto aerodrome

Nuotr. R. Paulionio

Tautinių šokių šventės — buvusios ir būsimos

Su paskutiniaisiais maršo garais ir iš salės bežygiuojančiais šokėjais ir VI Laisvojo Pasaulio Lietuvių Tautinių Šokių šventė nužygiavo praeitin — lietuvių iševijų kultūrinės veiklos istorijon, su savim kartu nusinešdama rengėjų vargus bei rūpesčius, pasisekimus bei apsvylimus, šokėjų nuovargį, džiaugsmą, mokytojų pastangas, bet kartu ir pakilią nuotaiką, malonius išgyvenimus bei prisiminimus.

Dabar jau kuris laikas visoje lietuviškoje spaudoje skaitome, kokia sėkminga, gerai pavykusi ir iškilminga ji buvo. Bandome ir vieną kitą dulkę nubraukti. Gal didžiausią nusivylimą ir rūpestį kėlė rengėjams tai, kad iš Baltųjų Rūmų niekas ši kartą nesiteikė atvykti. Tai net keletą kartų jie pabrėžė savo kalbose, bet labai mažai pasigedo garbinų svečių patys šventės dalyviai. Jų nuotaika per visą šventę buvo pakili, jaunatviška, kartais net garsu prasieržianti. Beveik valanda laiko užtruko, kol į salę žygiavo gausios šokėjų gretos. Kaikurios grupės buvo tokios gausios, kad per visą areną išsitiesė (pvz. Los Angeles "Spindulys"). Prie gausesnių grupių reikia priskirti Kanados Toronto "Atžalyną" ir "Gintarą", Hamiltono "Gyvatara" ir Čikagos "Grandį". Kai maršo garsams nutilus visas šokamas grindų plotas buvo užpildytas šokėju, reginys buvo pasigėrėtinai. Gausi žiūrovų minia turėjo pripažinti, kad vargu kuris kitas lietuviškas renginys įstengia suburti tiek gražaus lietuviško jaunimo, sukelti tokį entuziazmą.

Pirmieji žingsniai

Pirmoji tautinių šokių šventė įvyko 1957 m. birželio 30 d. Čikagoje International Amphitheatre, kur vėliau buvo rengiamos ir visos sekančios šventės. Pirmame dešimtmetyje naujieji ateiviai dar buvo kūrmosi stadijoje, rūpinosi darbas, kalbos išmokimu, lėšomis. Silpnos bei negausios buvo ir tautinių šokių grupės. Pirmosios šventės rengėjais buvo JAV ir Kanados Lietuvių Bendruomenės. Šventės rengėjų komiteto pirmininku buvo Bruno Shotas (senesnės kartos ateivis), pranešė — Juzė Daužvardienė, programos vedėja — Irena Šiltingienė.

Nebuvo nei šokių, nei muzikos užrašų, tad ir programa buvo sudaryta pagal tai, ką ir kaip atsiminė iš Lietuvos atvykę mokytojai. Daug pasidaravo I. Šiltingienė ir Juzė Augustaitytė-Vaičiūnienė. Jos, padedamos kitų, sudarė šokių tokius aprašymus ir išsiuntė grupėms. I. Šiltingienė po darbo vakarais lankydavo arčiau Čikagos esančias grupes, jas mokydama ir bandydama suvienodinti šokius.

Didelę programos dalį užpildė Čikagos šeštadienių mokyklų vaikų choras savo dainomis, kanklių orkestrėliu, šokiais ir žaidimais. Šokiams grojo pučiamųjų orkestras, diriguojamas Broniaus Jonušo.

Palyginus su vėlesnėmis šventėmis, pirmoji buvo daugelio pasiryžusių pastangomis įgyvendintas pirmasis bandymas. Kaikurios silpnesnės grupės viduryje šokio pasimetė ir sustojo. Tačiau viskas buvo priimta, ir žiūrovai kėlė ovacijas, nes tai buvo pirmas toks didingas renginys Čikagoje, suruoštas pagal Lietuvoje organizuotas šventes. Buvo aišku, kad ir ateityje šventės bus rengiamos.

Vos nuaidėjus paskutiniams maršų aidams, pradėta galvoti apie II šventę ir atitinkamai jai ruoštis. Br. Shoto pastangomis įsteigtas Tautinių Šokių Institutas. Iš gauto šventės pelno išleista pirmoji tautinių šokių aprašymų knyga iševijoje "Mūsų šokiai", kurios dabar jau II laida baigiama išparduoti. Šioje knygoje Instituto atrinkti ir peržiūrėti šokiai buvo II šventės repertuaras. "Mūsų šokiai" yra vienintelė tautinių šokių aprašymų knyga, išleista tremtyje. Dar atskirais sąsiuviniais išleisti papildomai šokiai kitoms šventėms. Taip pat šventėi rengti komiteto pastangomis išleistas gražus pirmosios šventės albumas, neskaitant jau šventės leidinio, kurį redagavo J. Kreivėnas.

Pažangos keliu

Antroji JAV ir Kanados lietuvių tautinių šokių šventė įvyko 1963 m. liepos 7 d. toje pačioje vietoje. Šventės rengėjų komiteto pirmininku buvo Br. Nainys. Programą turėjo tvarkyti Institutas, bet paskutiniu momentu (gegužės mėn.) buvo pakviestas vadovu Liudas Sagys.

Šokiams grojo simfoninis orkestras, diriguojamas muz. Juozo Zdaniaus. L. Sagys, kad ir per trumpą laiką, bandė įnešti įvairumo, sujungdamas šokius, norėdamas išgauti įvairesnes figūras, pakeisdamas įvykių ir šventės pabaigą. Šventėje dalyvavo 25 šokėjų grupės. Repertuaras buvo naujas ir jaunėms bei silpnėms grupėms sunkus. Visai prieš šventę buvo suaukšti mokytojų pasitarimai Niujorke, Detroite ir Čikagoje, bandant išsiaiškinti figūrų pasikeitimus, nes jie nevisiems mokytojams buvo suprantami. Nevisos grupės įstengė paruošti programoje numatytus šokius, tad ir šokamas grindų plotas nevisada buvo užpildytas. Tačiau ši šventė jau buvo daug išpūdingesnė. Be to, programa pajavirino pranešėją Hollywood aktorė Rūta Lee-Kilmonytė, kalbėdama senoviška lietuvių kalba. Taip pat išleistas šventės leidinys — programa, kurį redagavo Donatas Bielskus.

Pakopa augšty

Trečioji šventė įvyko po 5 metų — 1968 m. liepos 7 d. Čikagoje. Šventei rengti komiteto pirmininkas — dr. Leonas Kriaučiūnas, programos vadovė — Jadvyga Matulaitienė, simfoninio orkestro dirigentas — Leonas Zdanis. Pastarasis sukūrė daugelį pasigėrėtinų melodijų, kurios paliks tautinių šokių švenčių istorijoje. Kaikurios jų vėliau įrašytos išleistose plokštelėse. Programos pranešėją pakviesta iš Vokietijos dramos aktorė Aldona Eretaitė, kuri šventės išvakarėse davė dailiojo žodžio rečitalį Jaunimo Centre, kartu dalyvaujant Leonui Barauskui ir Urugvajaus tautinių šokių grupei. Išleistas gražus dail. Teleforo Valiaus gausiai iliustruotas ir Vytauto Radžiaus redaguotas šventės leidinys.

Šioje šventėje buvo ir daugiau naujųjų: kaikuriems šokiams dainavo moterų choras ir sol. A. Brazis; repertuaras papildytas keletu naujų šokių, kurie pasiliko populiariūs ir dabar (pvz. Aštuonytis, Landytinis, Ketvirtainis).

Šventės šokėjų skaičius jau pasiekė 1500, ir J. Matulaitienė sunku buvo sutalpinti bei patenkinti visas grupes. Grupės buvo geriau pasiruošusios, nes prieš šventę buvo surengti mokytojų kursai Dainavoje 1967 m. vasarą. Kursuose buvo paaiškinti visi repertuare numatyti šokiai, tad ir šventė buvo turtingesnė, labiau išplanuota, šokėjai sudarė daugiau įvairių figūrų.

Dr. L. Kriaučiūnas ir jo padėjėjai įstengė sutelkti lėšų, kad galėtų šventėje dalyvauti Urugvajaus grupė. Rengėjų komitetas susilaukė daug priekaištų, kad tiek pinigų išleidiama vienai grupei, tačiau dr. Kriaučiūno užsispyrimas nugalėjo ir buvo pralaužti pirmieji ledai. Po to sekusiose šventėse dalyvaavo vis daugiau ir daugiau grupių iš tolimesnių kraštų.

Trečiąją šventę rengė JAV ir Kanados Lietuvių Bendruomenės. Atidarant šventę Jaunimo Centro sodelyje, pagrindinę kalbą pasakė Antanas Rinkūnas, tuo metu buvęs Kanados krašto valdybos pirmininku.

Platesniu mastu

Didėjantis šokėjų skaičius, publikos ir jaunimo entuziazmas paskatino šventes rengti kas 4 metai. Ketvirtąją šventę įvyko 1972 m. liepos 2 d. tame pačiame amfiteatre. Šventės pirmininku vėl pakviestas dr. L.

Kriaučiūnas, programos ir meninės dalies vadove — Genovaitė Breichmanienė. Pučiamųjų orkestrui ir mišriam chorui dirigavo Alvydas Vasaitis.

Siai šventei planingai ir iš anksto ruošiasi dvejus metus. Ketvirtąją šventę pavadinta Laisvojo Pasaulio Lietuvių Tautinių Šokių švente, nes ši syki užsimota sudaryti galimybes dalyvauti kiekvienai užsienio grupei, kuri tik norės ir pajėgs.

Pirmą kartą Čikagon atvyko Muencheno "Ratukas" iš Vokietijos. Tarp tolimųjų svečių matėsi Urugvajaus "Ažuolynas", Vasario 16 gimnazijos grupė, Brazilijos "Nemunas". Kun. J. Kydiko ir dr. L. Kriaučiūno pastangomis įsteigtas "Nemunas" merdėjančiame Brazilijos lietuvių gyvenime įnešė daug gyvumo, sėkmingai gyvuoja ir dabar. 1971-72 m. žiemą į Braziliją buvo nuvykusi G. Breichmanienė, grupę suorganizavo ir paruošė šventei. Anglijos ir Australijos kraštai atsuntę į šventę tik atstovus, nes grupės negalėjo atvykti.

1971 m. vasarą Jonyno vasarietėje prie Čikagos buvo surengti mokytojų kursai, kuriuose ypatingas dėmesys kreiptas į teorinį šokių supratimą bei jų paruošimą. Prieš šventę Čikagoje buvo suaukštas mokytojų suvažiavimas ir bent teoriskai perėiti visi šventės planai. Tad ir šventę suvažiavo 2000 gerai pasiruošusių jaunuolių, kurie nepavykė rengėjų, ir šventę praėjo labai sklandžiai. Pirmą kartą šventės repertuare girdėjome mišrų Čikagos chora, kuris lydėjo šokius ir dvi dainas atliko vienas tuo laiku, kai šokėjai iš vienos figūros ėjo į kitą, kad susidarytų vientisumas tarp šokių ir dainos. Pirmą kartą Montrealio liaudies instrumentų orkestras "Gintaras", vadovaujamas Zigmą Lapino, grojo kaikiurims šokiams ir tuo labai pajavirino bei praturtino programą. Nors tuo laiku buvo daug priešingų nuomonių, bet po IV šventės liaudies instrumentų orkestras paliko visose sekančiose šventėse.

Keičiant šokėjų orientacijos tašką, išgautos įvairios figūros ir raštai. Programą pranešinėjo Lina Verbickaitė ir Jolita Kriaučiūnaitė. Didžiausia staigmena buvo, kad prezidento žmona Patricia Nixon dalyvavo šventėje ir ją oficialiai atidarė. Šventės išvakarėse Jaunimo Centro sodelyje pagrindinę kalbą pasakė Eugenijus Čuplinskis, Kanados Lietuvių Bendruomenės krašto valdybos pirmi-

Optical Studio

OKULISTAS R. SCHMID

1586 Bloor Street West, Toronto, Ont. M6P 1A7 (prieš Lietuvių Namus) Telefonas 535-6252 Greitas patarnavimas, neaukštos kainos. Gausiami kontaktiniai (contact lenses).

Siais metais Hamiltono tautinių grupių festivalyje karalaite — "Miss Folk Art" buvo išrinkta JOLANTA JOKŪBYNAITE, "Gyvatara" šokėja ir jo vaikų grupės mokytoja. Jos palydovas nuotraukoje — TOMAS KOCHANKA

Viešėdami Čikagoje, neužmirškite aplankyti N. ir J. VAZNELIŲ

Gifts International Inc.

2501 W 71st STREET, CHICAGO, ILL. 60629 Telefonas 471-1424

Čia gausite lietuviškų knygų, plokštelių, odos, medžio dirbinių. Ypač didelis gintaro išdirbinių pasirinkimas.

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

SKLANDYTUVŲ KŪREJAS

Jonas Dovydaitis "Gimtojo Krės-to" skaitytuos rugsėjo 4 d. laidoje supažindina su žymiuoju lietuviškų sklandytuvų konstruktorium Bronium Oskiniu. Siemet jis švenčia šio savo darbo vaisingą penkiasdešimtmetį. Pirmą savo sklandytuvą yra sukūręs 1930 m. Nuo to laiko buvo išbandytas net 21 B. Oskinio konstrukcijos sklandytuvus. Paskutinis jo laimėjimas — Alytaus padangėje sėkmingai išbandytas "Vytyrys" BRO-21, skirtas pradiniam skraidymo mokymui. "Vytyrio" sparnas yra 7 metrų ilgio, 10 kv. m pločio. Sparnai turi du plyšius, įvestus ankstesnėje "Pūkeliu" konstrukcijoje. Išradimu Sovietų Sąjungoje buvo pripažinta "Vytyrio" technologija, kuriai panaudota plastmasė ir dervos pluoštai. Sklandytuve nėra medienos, aliuminis pakeistas stiklo pluoštu. "Vytyrys" neturi ir varžtų, nes juos pakeitė dervoje išmirkyti siūlai. Vietoj mazgų ir šarnyrų buvo įvesti B. Oskinio konstrukcijos sferiniai guoliai. "Vytyrys" galės turėti trejoją važiuoklę — slide, ratukus ar vandens plūdę. B. Oskinis, gimęs 1913 m., jau yra pensininkas, gyvena Palangoje. Kaikurių jo konstrukcijų sklandytuvų lig šiol pagaminta šimtai ir net tūkstančiai. Didelio įgudimo dėka jis jau seniai yra atsiskęs braižymo bei ilgai trunkančių apskaičiavimų: naujų sklandytuvų modelių kuria tiesiog ant savo varstoto. Į jo planus dabar yra įtrauktas motorinis sklandytuvus, kurį skraidins nedidelis variklis, judindamas virpančius sparnelius.

LIETINGAS RUGPJŪTIS

Zonė Šiulienė rugsėjo 4 d. "Tiesoje" atskleidžia rugpjūčio atneštą žalą derliui: "Na ir rugpjūtis. Tokio lietingo šio vasaros mėnesio turbūt neprisimena ir patys vyriausio žmonės. Jeigu kurią naktį ar rytą nelijo, tai per dieną, vos nesiekdami medžių viršūnių, vis slinko ir slinko drėgni debesys. Vakare, žiūrėk, ir vėl lietus kaip iš kibiro. Ką ir bekalbėti apie Žemaitijos, Suvalkių laukus, kai jau smėlėtoji Dūkijos žemė nesuspėja sugerti drėgmės. Išskaičiuoti bulvę — permirkusi, išraunai morką — prigerusi. Svogūnų lysvės senokai tuščios. Šeimnininkės nurovė juos neužaugusius, matydamos, kad dar vienos lietingos dienos neišlaikys — nieko gero iš jų nebus. Nelengvas, labai nelengvas šiemet darbymetis. Tik tą, ką nupjaujai, — tai ir turi. Slapi grūdai iš laukų vėžami tiesiai į džiovyklas. Iš tų grūdų dar bus duonos. Su šieniu ir atolu visko atsitiko. Drėgnas, atvežtas iš laukų, daržinėsis jis pasidarė toks karštas, kad vos basom gali pastovėti. Vertė jį žmonės iš daržinių, kol nelyja, į lauką, vėl krovė atgal. Orai taip sutrikdė keliopai sunkesnis. Visur pastangų įdėta daugiau, o rezultatas ne visur geresnis, negu kitais metais..." Toje pačioje "Tiesos" laidoje prašeko ir paruošę ministeris Lūdas Kareckas, pripažindamas dėl blogų gamtinių sąlygų menkesnį bulvių, daržovių ir vaisių derlių. Kitoje žinutėje pasakojama, kad Kretingos rajone per vieną savaitę buvo pasiekta mėseninė lietaus norma. Išnaudodami kiekvieną giedrą valandą, žemdirbiai ten nuėmė 50% javų. Kadangi apie tai rašoma rugsėjo 4 d., matyt, įvairpūtė dar nebuvo užbaigta rugpjūtįje.

KARO PALIKIMAS

Rokiškio rajono Gerkonių kolchoze melioratoriai iškasė didelį tvenkinį. Traktorininkas R. Cibinskas, lygindamas to tvenkinio aplinką, užka-

bino didžiulę bombą. Agronomui G. Titeniui teko kreiptis į karinį komisarą. Išminuotojai A. Duonelaitis ir N. Aleksejevas, vadovaujami karininko V. Kriučkovo, nustatė, kad tai buvo vokiečių aviacijos bomba, svėrusi beveik 100 kg. Ji buvo negaben-ta į saugią vietą ir ten susprogdinta. Tokių sprogmėnų pasitaiko ir daugiau, nes 1944 m. vasarą Pandėlio apylinkėse vyko atkaklūs mūšiai. Lūdniausia, kad su jais kartais pradeda žaisti vaikai. Pvz. vienas Pandėlio vidurinės mokyklos penktokas, kuriam buvo parsinešęs žvyrduobėje rastą vokišką granatą. Gerai, kad apie šį radinį vykdama komitetui pranešė jo klasės draugas. Tą granatą, jau spėtą nudažyti, suvyniotą į skarmalus ir padėtą po berniuko lova, rado komiteto nusiustas buvęs Pandėlio apylinkės milicijos inspektorius V. Mačėnas. Zaidimas su granata galėjo baigtis neatsargaus penktoko mirtimi ar sunkiu susižeidimu.

VANDENS AUKOS

Antanas Stanevičius rugpjūčio 24 d. "Tiesoje" prašeko apie šios vasaros vandens aukas. Lietuvos vandenyse — Baltijoje, Kauno ir Kuršių mariose, užtvankose, ežeruose, upėse, kūdrosė ir duobėse nusukendo 220 asmenų. Nidos paplūdimyje per garsia kalbius nuolat skelbiamos maudymo taisyklės, reikalaujama neplaukti už plūdurių, bet vis atsiranda lengvapėdiškų drasulių, patraukiančių horizonto linkme, kur juos sunku pastebėti bangose. Kiti netgi nepaiso iškeltos juodos vėliavos, draudžiančios maudytis. Savaitgaliais Kuršių mariose ties Nemuno žiotimis, net akys raibsta nuo meskeriotųjų motorinių bei irklinių valčių, didesnių motorinių laivelų. Iš bendro 220 skenduolių skaičiaus net 20 buvo tokie meskeriotieji valtyse. Tikrinti vandens pastebėta, kad beveik pusę tų gausių plaukiojusių neturėjo gelbėjimosi liemenių, dokumentų, leidžiančių vairuoti didesnius motorinius laivelus, o kiti, būdami girti, sudarė pavojų ne tik sau, bet ir aplinkiniams. Netruksta ir gumininių valčių, kurios dažnai būna net neužregistravtos. Jų savininkai teisiniai nežinoję, kad jas reikia registruoti, o tai reikiška, kad be registracijos jie nebūvo supažindinti net su pagrindinėmis saugumo taisyklėmis.

MOKSLO METŲ PRADŽIA

"Tiesos" 202 nr. teigima, kad dvylikoje augščiųjų Lietuvos mokyklų dabar mokosi daugiau kaip 70.000 jaunuolių ir merginų. Jiems sudaryta programa įsigyti beveik 130 specialybių. Kauno politechnikos institutą pirmą kartą įtraukia nauja specialybė — darbo organizavimo bei normavimo inžinieriaus. Instituto studentai gavo naują 350 vietų bendrąbutį, o Vilniaus universitetas — naują skaičiavimo centrą. Naujieji mokslo metai rugsėjo 1 d. pradėti dėsytųjų ir studentų susirinkimais. Juose dalyvavo kompartijos centro komiteto sek. R. Songaila, komjaunimo I sekr. V. Baltrūnas, ministerių tarnybos pirmininko pavaduotojas V. Kazanavičius, augštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministeris H. Zabulis bei kiti kompartijos ir valdžios pareigūnai. Tuose susirinkimuose aptarti uždaviniai, kuriuos iškėlė maskvinės kompartijos centro komitetas ir Sovietų Sąjungos ministerių tarnyba savo įsaką "Dėl tolesnio augštosios mokyklos vystymo ir geresnio specialistų rengimo". Studentai išsparengio geru mokymusi sutikti du suvažiavimus: maskvinės kompartijos — XXVI ir vilniškos kompartijos XVIII.

V. Kst.

NIJOLĖ SADŪNAITĖ, atlikusi trejų metų kalėjimo bausmę, turėjo taipgi atlikti trejų metų tremtį Sibire. Šioje nuotraukoje — Nijolė su ja aplankiusiu tautiečiu Bogučanuose 1978 metais

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje

įsikūręs nuosavyse namuose —

Hamiltono Lietuvių Kredito Kooperatyvas

830 Main Street E., tel. 544-7125 L8M TL6

Darbo valandos: pirmadieniais - ketvirtadieniais nuo 10 iki 5 val., penktadieniais nuo 10 iki 7 val., šeštadieniais nuo 9 iki 12 val. Liepos - rugpjūčio mėn. ir prieš ilgus savaitgalio šeštadieniais uždaryta. Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda. Nemokamas pilnas čekių patarnavimas. Kapitalas — virš \$14,000,000.

TALKA

MOKAME UŽ:	
depozitus (P.C.A.)	4%
santupas	10%
term. depozitus 1 m.	10%
term. depozitus 3 m.	10%
reg. pensijų fondo	10½%
IMAME UŽ:	
nekiln. turto pask.	13%
asmenines paskolas	14%

Susideginusiam ROMUI KALANTAI pastatytas paminklas Romainių kapinėse. Komunistinė valdžia neleido įdėti kryžiaus, dėlto įgraviruotas tikėtai ornamentas. Ši nuotrauka yra neseniai padaryta

HAMILTONONT

LITUANISTINIS SVIETIMAS Hamiltone dabar pasiskirstė į dvi dalis: Vysk. Valančiaus mokykla su 8 skyriais, kuriuose dėstomas pradžios mokyklos kursas, ir augštesnieji lituanistiniai kursai, kuriuose einama gimnazijos programa (IX, X ir XI klasė). Vysk. Valančiaus mokykla pasilieka tose pačiose St. Joseph's mokyklos patalpose, 270 Locke St. So. (pamokų laikas palieka tas pats 9.30 — 12.30 v.p.p.). Augštesnieji lit. kursai persikelia į St. Thomas More gimnaziją, 150 East 5th St. Jų pamokos vyks antradienio vakarais nuo 5 v.p.p. ligi 8 v.v. Tai padaryta, siekiant gauti dėstomai lietuvių kalbai gimnazijos užskaitas (credits). Augštesniesiems lit. kursams vadovauja iš Toronto mokykl. Mindaugas Leknickas, jam padeda mokykl. Vida Stanevičienė.

Vysk. Valančiaus mokykla, dabar aštuonių skyrių, šiemet turi 51 mok. Kiekvieną I skyrių ir darželį moko D. Kekiene, II — D. Lukavičiūtė, IV — M. Kalvaitienė, V — G. Repčienė, VI — J. Stanius, VII — L. Bakšys, VIII — K. Milleris, kuris taip pat eina ir vedėjo pareigas. Į augštesniosius lit. kursus priimami ir kviečiami studentai ir nemokymklinio amžiaus. Kaip Vysk. Valančiaus mokykla, taip ir lit. kursai dar laukia ir tikisi daugiau mokinių. Lietuviai tėvai kviečiami pasinaudoti šia gera proga ir leisti savo jaunajam prieaugliui išmokyti savo kalbą bei daugiau sužinoti apie savo senolių žemę.

A.a. VACYS MISKINIS buvo rastas negyvas savo namuose. Rugsėjo 8 d. po gedulingų pamaldų AV šventovėje jis buvo savo draugu ir artimui nulydėtas į Šv. Jono liet. kapines Mississaugoje. Velionis čia neturėjo jokių artimų gimnaitų. Lietuvoje gyvena jo trys broliai ir viena sesuo, kuri praėjusią vasarą čia buvo atvažiavusi aplankyti savo brolio. Prieš mėtus, atidūrė "Stelco" imonę 28 metus, jau buvo išėjęs į pensiją. Gyveno taip ir paliko nemažą turą. Dar ligi šiol nesurandamas joks paliktas testamentas. Turėjo jis gerą boso balsą ir ilgus metus giedodavo AV parapijos chore.

DR. JONAS KALNAS, hamiltoniečių G. St. Karalėnų vyresnysis sūnus, yra pakeitęs pavardę ir dabar gyvena bei eina atsakingas pareigas Kalamazoo mieste, JAV-se. Jaunasis daktaras cheminę inžineriją baigė Hamiltono McMaster universitete ir medicinos mokslus — Londono Western universitete. Čia atliko interno stažą ir gavo gydytojo praktikos teises. Bet jis pasirinko sau mokslinį darbą tarptautinėje "Upjohn" bendrovėje, gaminančioje farmacijos ir žemės ūkio cheminius produktus. Jis tyrinėja darbo ir aplinkos įtaką žmogaus sveikatai.

JUOZAS BUTKEVICIUS išskrido į Lietuvą aplankyti savo artimųjų. Grįždamas aplankys ir kitus Europos kraštus.

AV PARAPIJOS CHORAS vėl pradėjo savo darbo sezoną. Daug nusipelnusių ir talentingam chorvedžiui muz. A. Paulionii pasitraukus, chorą perėmė jauna muz. D. Deksnytė-Powell. Repetitorius vyksta AV parapijos salėje penktadieniais 7.30 v.v. Visi, turintieji gerus balsus, kviečiami įsijungti į šį chorą.

K. M.

KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA" užbaigė rugpjūčio mėnesį su \$15,119.108 balansu. Per metus laiko padidėjo vienu milijonu dolerių. Kitos balanso pozicijos: narių šėrai \$10,550, čekių sąskaitos \$905,662, taupomosis sąskaitos \$5,685,555, terminuoti indėliai 1 m. ir 3 m. \$5,588,000, registruotas pensijų taupymo planas \$2,246,287. Nariams išskolinta \$907,063 asmeninių paskolų ir nekilnojamo turto \$11,357,834. Per rugpjūčio mėn. gauta pelno \$6,723. Kredito komitetas leido išduoti naujų paskolų rugpjūčio mėn. \$302,493 ir liepos mėn. \$443,353. Daugiausia yra duodamos nekilnojamo turto paskolos, nes asmeninių paskolų yra mažas pareikalavimas, nors už šią paskolą "Talkoje" yra mažesnės palūkanos negu kur kitur.

"TALKOS" VALDYBA

turėjo mėnesinį posėdį rugsėjo 13 d., kuriam priimtas balansas, patvirtinti įstoje 5 nauji nariai. Rugpjūčio 13 d. mirė 1 narys — B. Mickūnienė-Zubrickienė. Dabar "Talka" turi 2,218 narius. Valdya turėjo prie besikeičiančių rinkoje palūkanų svyravimų prisitaikyti ir patvirtinti naujas kainas. Dabar nutarta mokėti už čekių sąskaitas 4% su nemokamu čekių rašymu, taupomąsias sąskaitas — 9.25%, terminuotus indėlius 1 m. — 10.25% ir 3 m. — 10.5%, registruotą pensijų taupymo planą — 10%. Už asmenines paskolas imama 15%, nekilnojamo turto 1 m. — 13%, 2 m. — 13.25% ir 3 m. — 13.5%. Praėjusią vasarą labai svyravo palūkanos ir beveik kas savaitę buvo keičiamos. Tai verčia ir "Talką" taikytis prie rinkos kainų.

IS "TALKOS" RASTINES nuo rugpjūčio 1 d. pasitraukė Nemira

SUDBURY, ONTARIO

TAUTOS SVENTE ir Sudburio Maironio šaulių kuopos penkerių metų įsteigimo sukaktis paminėti 13-14 d. ukrainiečių salėje ir Christ the King šventovėje. Minėjimą pradėjo vietinės kuopos pirm. A. Juozapavičius. Sugiedojus "O Canada", tylos minutę pagerbti mirusieji šauliai. Kun. A. Sabas sukalbėjo invokaciją. J. Šiaučiuolis, šaulių kuopos vadovas iš Montrealio, skaitė turinčią paskaitą. Po to kalbėjo miesto burmistras Jim Gardon, daugialurės organizacijos pirm. P. Torrence. Be to organizacijos ekonominės paramos būtų neįmanoma suurošti tokio didelio mokslo šventės.

Sveikino Toronto V. Pūtvio šaulių kuopos pirm. St. Jokūbaitis, Sudburio kuopos pirm. A. Juozapavičius ir J. Labuckienė, šaulių kuopos pirm. iš Hamiltono P. Kanopa, J. Šiaučiuolis ir moterų šaulių kuopos vardu A. Urbonavičienė — abu iš Montrealio. J. Šiaučiuolis Montrealio šaulių vardu įteikė savo padarytą šaulių ženklą kaip dovana Sudburio šauliams. Po to sveikino latvių bendruomenės atstovus ir buvo perskaityti sveikinimai iš Detroito, trys iš Čikagos šaulių kuopų. J. Zavys sveikino Toronto "Baltijos" jūrų šaulių vardu. St. Jokūbaitis įteikė garbės pažymėjimus šaulių veikloje pasidavusiuosius narius — Birutę Stankienę ir Audrą Albrechtienę.

Agota Pranskūnienė davė priesaiką ir buvo įrašyta į šaulių eiles. Virginijus Lumby's laimėjo II v. baltiečių šaudymo konkurse. Jam buvo įteiktas sidabro medalis. Oficialioji dalis buvo užbaigta A. Juozapavičiaus padėkos žodžiu ir Tautos himnu. Pranešinėjo D. Rotkienė.

Meninė dalį atliko vyrų charos "Aras" iš Toronto, vadovaujamas V. Verikačio. Jam akompanavo St. Gilevičius. Koncertas buvo tikrai augšto lygio, iš trijų dalių, pajavirintas sol. V. Verikačio arjomis.

"Aras" padovanėjo Sudburio šauliams savo ženklą.

Po koncerto visi sėdo prie skoningai ir turtingai paruoštų stalų. Prie skanių valgių ir stalų paruošimo daugiausia prisidėjo pati pirm. Jadvyga Labuckienė, Agota Pranskū-

Balsytė, kuri grįžo į universitetą studijuoti. Į tą vietą priimta dirbti Dana Svažienė. "Talkos" raštinė nuo rugsėjo mėn. 1 d. atidaryta šeštadieniais nuo 9 v.r. iki 12 v.

Stasys Dalius

VASARIO 16 GIMNAZIJAI remti būrelio vadovas St. J. Dalius surinko narių įnašus už 1980 m. antrą pusmetį. Sumokėjo už pusę metų po \$6: P. Lesevičius (kaip mirusio tolimesnį gimnazijos rėmimą tęsia velionies žmona jo vardu), A. Mingėla, T. Mureika, I. Varnas. Šiuo metu ši dvigubą rėmėjų būrelį sudaro 52 nariai-rėmėjai, kurių 48 buvo sumokėję mokesčių už visus metus. Surinkti pinigai \$24 rugsėjo 11 d. įnešti KLB Salpos Fondo sąskaiton "Talkoje" išsiuntimui Vasario 16 gimnazijai Vokietijoje. Nuo būrelio įsteigimo 1965. I. 1 iš viso surinkta ir išsiųsta Vasario 16 gimnazijai \$9,721. Siemet suėjo 15 metų, kai įsteigtas šis būrelis. Dauguma būrelio narių nuo įsteigimo dienos remia lietuvių gimnaziją. Ačiū visiems būrelio rėmėjams

St. J. Dalius, būrelio vadovas

nienė, Birutė Stankienė, Liucija Griškonienė, Juzė Gatautienė, Audra Albrechtienė, E. Tolvaišienė. Status aptarnavo mūsų jauniosios mergaitės. Šokiams grojo geras orkestras ir veikė turtinga loterija.

Sekmadienį buvo šaulių užprašytos Mišios už mirusius šaulius. Kun. Ant. Sabas pasakė šventei pritaikytą pamokslą. Šaučiojo "Aro" giesmių garsai gražiai skambėjo Christ the King šventovėje. Didingai aidėjo V. Verikačio solo. Uniformuoti šauliai padėjo gražių gėlių prie altoriaus irėjo garbės sargyba su vėliavomis. Pamaldos užbaigtos giesme "Marija, Marija" ir Tautos himnu.

Choristai ir svečiai buvo pakviesti į ukrainiečių salę pietų. Čia pasakytą padėkos ir atsiveikimo kalbą. Skambėjo "Aro" dainininkų atsiveikimo dainos.

Sis koncertas ir visas parengimas įnešė įvairumų ir džiaugsmo ir mūsų bendruomenės gyvenimą. Jei čia nebūtų šaulių, tai liktų didelė tuštuma. Didžiausi šaulių įsteigimo iniciatoriai yra St. Jokūbaitis, J. Labuckienė, J. Krucas ir J. Staškus. Jie su kitu tautiečių nuosirdžiu bendradarbiavimu išjudino mūsų kolonijos gyvenimą.

Parengime dalyvavo daug svečių iš Toronto, Montrealio, Hamiltono ir S. S. Marie. Džiugu buvo matyti šventėje šiai bendruomenei nusipelnusių aktyviųjų tautiečių Reginą ir Rimą Bagdonus su sūniumi. Jie neužmiršta savo senų draugų ir ypatingomis progomis vis mus aplanko. Šauliai dėkoja visiems tautiečiams, kurie prisidėjo nakvynėmis arba kuriu kitu būdu. Visi parengimo dalyviai pasirašė svečių garbės knygoje. Salėje programą filmavo J. Labuckienė. Šventės aprašymą su nuotrauka įsidėjo vietinis dienraštis "The Sudbury Star".

MEDŽIOTOJŲ IR ZUVAUTOJŲ klubo "Geležinis vilkas" gegužinė buvo surošta V. Gūdrušo vasarvietėje ir praėjo labai gražiai. Mišias užprašė klubo valdyba už mirusius narius. Jos buvo atlaikytos paskutinį rugpjūčio sekmadienį.

K. A. S.

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

LIETUVOS VYČIŲ 67-sis seimas įvyko Bostone rugpjūčio 7-10 d.d. Jame dalyvavo 250 atstovų ir svečių. JAV-se veikia 49 senjorų kuopos ir 12 junjorų kuopų. Savo atstovus į metinį seimą atsiuntė 30 senjorų ir 6 junjorų kuopos. Koncertinę darbo sutartinę dainų programą dalyviamis atliko Gitos Kupčinskienės vadovaujamas etnografinis Bostono lietuvių ansamblis. Amerikos lietuvių istorijos klausimai buvo paliesti dr. A. Budreckio vadovautose svarstybose. Įvydė jis kalbėjo apie bajorą Feliką Miklaševičių, pirmąjį Bostone pasižymėjusį lietuvių. Kun. V. Valkavičius apžvelgė pirmųjų lietuvių parapijų kūrėmsi JAV, jų susikirtimus su lenkais, nesutarimus tarp klebonų ir parapijos komitetų, aiškių vyskupų pažiūras į lietuvius. M. Druga, remdamasis informaciniais šaltiniais, diskutavo lietuvių tapatybę, etninių šaknų atradimo klausimus. Svarstybomis buvo pavadinta ir Lietuvos vyčių istorijos apžvalga, nors ją atliko tik "Vyčio" red. L. Stukienė, paliesdama vos kelis brožuos. Specialaus pagerbimo susilaukė kompoz. Aleksandras Alekšas iš Waterbury, Conn., jau 94 metų amžiaus, prieš 65 metus sukūręs Lietuvos vyčių himną. Trečiajame simpoziume apie tautinį ir religinį persekiojimą sovietų okupuotose Lietuvoje kalbėjo kun. K. Pugevicius ir anglikonų kun. Michael Bourdeaux, svečias iš Britanijos, parašęs knygą "Land of Crosses".

LIETUVOS VYČIŲ CENTRO VALDYBON perrinkti tie patys nariai ir komiteto pirmininkai su nežymiais papildymais. Ją dabar sudaro: pirm. Phillip Skabeikis, vicepirm. narių ir organizaciniams reikalams Jonas Adomėnas, vicepirm. jaunimo reikalams Zuzana Baumila, sekr. Anna Klizas-Wargo, izd. Teresė Trainis. Šeštadienio pokylyje kun. J. Jutkavičiaus vardu "Lietuvos bičiulio" žymuo įteiktas anglikonų kunigui M. Bourdeaux už jo didelius nuopelnus Lietuvai. Specialių žymenų susilaukė enciklopedijų leidėjas J. Kapocius ir populiarios radijo programos "Talk Show" vedėjas Joe Casper. Garbės nariu buvo paskelbtas vytytis Frank Dainius iš Detroito. Koncertinę programą atliko dainavimą studijuojanti jaunoji sol. Marytė Biznaukaitė. Pokylio metu išadintos šešios \$3,400 vertės stipendijos studentams. Seimas užbaigtas iškilmingomis sekmadienio Mišiomis Šv. Petro parapijos šventovėje, giedant kompoz. J. Gaidelio vadovaujamam Brocktono Šv. Kazimiero parapijos chorui, ir bendrais pietumis P. Bostono Lietuvių Piliečių Draugijos salėje. Sekantis seimas įvyks Scrantone, Pa., kur jo dalyviai ir svečiai galės gauti gerokai pigesnę pastogę universiteto bendrabutyje, negu Bostono viešbučiuose.

Venecuela

LUISA IR HENRIKA GAVORSKUS pasiekė skaudži žinia iš Austrijos. Ten Salzburgo mieste rugpjūčio 26 d. mirė L. Gavorskienės motina. A. Vaisiūnienės pranešimu, L. H. Gavorskai išskubėjo į jos laido tuves. Si prekybininko šeima duosni lietuviškų reikalų rėmėja, pasižymėjusi ir visuomeninėje veikloje. Venecuelos lietuvių reikia nuosirdžia užuojauta. Čia proga primenama, kad L. Gavorskienė yra austrė, su kuria Henrikas susipažino II D. karo metais. Ji pasižadėjo išmokyti lietuvių kalbą ir savo pažadą pilnai įvykdė: lietuviškai ne tik ji pati kalba, bet ir visi trys jos užauginti sūnūs.

Brazilija

LITERATŪROS RATELIO susirinkimas įvyko rugpjūčio 30 d. pas p.p. Petraičius. Dalyvavo nemažas būrys Sao Paulo lietuvių, adv. Antanas Gaulia su žmona iš Rio, Emanuelis ir R.mgaudas Jūraičiai iš Campinas. Idomią paskaitą "Teisėybė ir melas Tannenbergo mūšiuose 1914 ir 1410 metais" skaitė dr. A. Gaulia, pateikdamas naujos medžiagos, įdomių išvadų. Robertas Saldys supažindino su savo paties paruoštu ir atiteitinku išleistu "Brazilijos atiteitinku dainorėliu". Dantų gydytoja Sandra Saldytė kalbėjo apie lietuvių atiteitinkų sąjūdį, paliesdama jo veiklos Brazilijoje trisdešimtmetį. Savo poezijos ir prozos kūrinius skaitė Irutė Petraitytė. Rateleio pirm. H. Mošinskienė supažindino su spaudai ruošiamu leidiniu "Mūsų dešimtmetis", jo apimtimi bei kaina. Kun. Pr. Gavenas, SDB, aptarė jau pasirodžiusius ir planuojamus leidinius, Literatūros Rateljio narių bendradarbiavimą lietuvių spaudoje.

IGNAS DUBAUSKAS, Rio mieste gyvenantis kūrėjas-savanas, rugsėjo 1 d. atšventė aštuoniadesimtąjį savo gimtadienį. Jis ir jo velionė žmona Anelė savo laiku plačiai reikė. I Rio lietuvių kolonijos veikloje, užaugino du sūnus, susilaukė 5 vaikų, kurių du gyvena Čikagoje, trys — Rio mieste.

Argentina

SENELIŲ ZIDINIO VALDYBA Buenos Aires mieste nutarė nugriauti seną priešakinį namą, kurį pakeis naujas dviejų augštų pastatas su 14x8 metrų dydžio sale. Jo dėka pagražės visas Senelių židiny, ypač iš gatvės pusės. Finansinės paramos šiai statybai tikimasi gauti iš Buenos Aires lietuvių.

BIRUTĖS DRAUGIJA Adroguė praturtėjo "Paparčiu" — nauju dainų ir sokių ansambliu, kuriam vadovauja Zuzana Gražulienė. Mindaugo Draugija Berisse įsteigė šešių jaunuolių orkestrėlį, kurio vienas pagrindinių narių yra Aleksandras Saulys, gyvenantis La Platos mieste.

Australija

AUSTRALIJOS UNIVERSITETAIR kolegijos kasmet rengia vadina-mąją atvirų durų dieną, kviečia lankytojus ir savo patalpose suroštas parodas, rodo filmus bei moksline priemones. Tokią dieną Coburgo kolegija šiauriniame Melburno priemiestyje turėjo rugpjūčio 10. Kolegijoje socialinius mokslus ir etnines problemas dėsto Jonas Meiliūnas. Jis suorganizavo kolegijos lankytojams skirtą tautodailės parodą, atstovavusią kelių tautų liaudies menui. Lietuvių skyriuje buvo nemažai gintaro dirbinių, medžio drožinių, audinių, juostų ir kaklaraiščių. Spalvotos nuotraukos lankytojus supažindino su lietuviškomis kupiškėnų vestuvėmis. Parodon taipgi buvo įjungta Kanados lietuvių dailininkų Anasztazijos ir Antano Tamošaičių knyga "Lithuanian National Costume", anglų kalbon išversta legenda apie Jūrą ir Kastytį. Didelį skyrių parodoje turėjo ukrainiečiai. Gražių tautodailės rodninių neturiko Meksikos, Kolumbijos ir Peru skyriuose. Visus rodninius šiai parodai surinko, sutvarkė, išdėstė ir jų paaiškinimus paruošė Nina Meiliūnienė.

Britanija

TAUTOS SVENTES MINEJIMĄ rugsėjo 7 d. surengė D. Britanijos Lietuvių Sąjungos centro valdyba Londono lietuvių sporto ir socialinio klubo patalpose. Įvadinio žodžiu jį pradėjo valdybos pirm. Z. Juras, padarydamas trumpą paskutiniųjų veiklos įvykių apžvalgą Lietuvos laisvinimo fronte. Apie lietuvių tautos praeitį, viso pasaulio lietuvių ryšius kalbėjo Lietuvos atstovas V. Balickas. Minėjimas užbaigtas iš viešnagės V. Europoje ir Čikagoje grįžtančios sol. Elenos Blandytės koncertu.

MANCHESTERIO RAMOVENAI liepos 19 d. vietiniame lietuvių klube paminėjo sidabrinį savo veiklos sukaktį. Pirmiausia tylos minutė ir giesmė "Marija, Marija" buvo prisiminti mirusieji nariai. Manchesterio "Ramovės" skyrius 25 metų veiklos apžvalgą padarė sekr. J. Verbičkas, padėkojęs už 21 metus trukusį vadovavimą dabartiniam pirm. K. Murauskui. Kalbėtojų eilėse buvo ir skyriaus steigėjas V. Kupstys. Perskaityti raštų gauti gausūs organizacijų sveikinimai. Iš jų minėtinas Lietuvos atstovo Britanijai V. Balicko sveikinimas ir iš JAV gautas "Ramovės" centro valdybos sveikinimas. Žodžiu sveikino DBL Sąjungos pirm. J. Alkis, BL Bendruomenės krašto valdybos pirm. S. Kasparas, DBL Sąjungos Roodalės skyriaus pirm. D. Banaitis, M. Barėnienė, muz. J. Černis ir P. Dudėnas. Vaisių metu ramovėnai padainavo kariškų dainų.

Belgija

A.a. M. ANTONIJA SABALIAUS-KAITĖ, benediktinė, mirė š.m. rugsėjo 1 d. Liežo mieste, sulaukusi 84 metų amžiaus ir 57-rių visuolinių gyvenimo. Palaidota rugsėjo 4 d. De Rutten kapinėse. Velionė, kaip ir daugelis kitų visuolinių lietuvių, buvo įstočius į benediktinį visuolinių sąjūdį dar prieškarinius laikais. Visą laiką gyveno Belgijoje, palaikydama ryšius su to krašto lietuviams.

Suvalkų trikampis

LIETUVIŲ VISUOMENINIS KULTŪROS DRAUGIJOS suvažiavimas, VIII iš eilės, gegužės 4 d. įvyko lietuviškoje Punsko gimnazijoje. Jame dalyvavo 73 atstovai iš Punsko bei Seinų apylinkių, iš Varšuvos, Vroclavo, Balstogės, Slupsko, Ščecino ir Gdanskio. Su svečiais bendras dalyvių skaičius siekė 110. Oficialius savo atstovus buvo atsiuntusios valdžios institucijos ir netgi kompartija, kuri save vadina jungtine Lenkijos darbininkų partija. Tarp jų at

Nuo kalavijų iki "Ultimatumo"

Septynių premijų laureatui rašytojui Juozui Kralikauskui 70 metų

Gerai, kad yra "Lietuvių Enciklopedija" — pavartai ir surandi mūsų žymūnų datas. Jų eilėje matyti ir Juozo Kralikausko gimimo data, būtent, 1910 m. spalio 9 diena. Taigi žymiajam mūsų rašytojui suėjo 70 metų. Jei ne "L. Enciklopedija", mažai kas pastebėtų šią datą, nes rašytojas pastaraisiais metais pamėgo savo namų ramybę, kurioje intensyviai kuria vis naujus veikalus.

J. Kralikausko kelias nuo gimtųjų Kareivionių (Trakų apskr.) iki Toronto buvo pilnas vingių, vargų, įtempto darbo. Bet džiūkiška jo prigimtis buvo įpratusi nuo mažens nešti kiekvieną našta ir nebėgti nuo jokių kliūčių. Kaip ir visi džiūkai, mokėjo dauonuoti, bet mokėjo ir vargti.

Išėjęs pradinį mokslus, persikėlė į Kauną, kur baigė Simono Daukanto mokytojų seminariją 1928 m. ir grįžo Džukijon kaip mokytojas. Švietė jis savo mielus džiūkus, vėliau — augštelius, suvalkiečius ir žemaičius. Šalia pedagoginių mokslų jis įsisavino ir karo mokslų — 1931 ir 32 m. baigė karo mokyklą aspirantu. Įgijęs daugiau pedagoginės patirties, tapo Marijos Pečkauskaitės gimnazijos direktoriumi Kaune, vėliau — švietimo ministerijos pedagoginio mokslo departamento vyresniojo referentu, VII Kauno gimnazijos direktoriumi. Visą laiką domėjosi akademine studijomis ir 1940 m. baigė humanitarinių mokslų fakultetą Vilniaus universitete. Parašė psichologinę studiją ir buvo numatytas dėstytoju universitete, bet užgriuvusios okupacijos bei karai jo kelius pakreipė kita linkme, būtent, savanoriškos tremties.

Gyvendamas tremties dienas Vokietijoje, mokytojavo ir direktoriavo stovyklinėse lietuvių gimnazijose, kol 1947 m. pasuko Kanados link. Čia porą metų dirbo aukso kasyklose su būriu kitų lietuvių. Atlikęs privalomą darbo sutartį ir dar kiek padirbėjęs kasyklose, atvyko į Torontą, kur ilgai buvo bedarbiu, kol rado vieną kitą laikino pobūdžio darbą ir pagaliau tapo buhalteriu. Juo dirbdamas išsitarnavo pensiją, kuri įgalino jį atsідėti literatūrinei kūrybai.

Auklėtojas

J. Kralikauskas, matyt, nuo mažens jautė palinkimą būti mokytoju — jam mokytojo darbas imponavo. Ir kai atėjo laikas rinktis profesiją, jis nedelsdamas pasuko į mokytojų seminariją. Ją baigęs, dirbo pradinės mokyklose, vėliau gimnazijose, nuolat domėdamasis pedagoginiais-psichologiniais mokslais. Jis nesitenkino "kaimo varnalės" lygiu ir žvelgė tiek į savo darbą, tiek į gyvenimą aplamai, nuolat plėtė savo akiratį. Pradėjo bendradarbiauti spaudoje, rašydamas pedagoginiais klausimais. Kadangi jo vardas šioje srityje jau buvo žinomas, žurnalo "Lietuvos Mokykla" leidėjai pakvietė jį redaktoriui.

Ilgus metus (1934-1940) jis tą žurnalą redagavo, stengdamasis išlaikyti lietuviškai krikščionišką žurnalo lygį. Tai nebuvo lengva autoritetingo valdymo laikais, kai veikė cenzūra, kai trūko lėšų ir bendradarbių. J. Kralikauskas kantriai ir sumaniškai dirbo ne tik mokykloje, bet ir pedagoginėje raštijoje.

Visur jis buvo principingu mokytoju, nepakeliantį veidmainingo pataikavimo. Kai prasidėjo sovietinė okupacija Lietuvoje, ir mokyklų vadovybės pradėjo veržtis politrukais, įsakinėję direktoriams. J. Kralikauskas tokiam kišimuisi ir mokyklos gyvenimą pasipriešino. Kaip toks "neištikimas" žmogus jis, žinoma, negalėjo kilti. Su apkartusia širdimi jis dirbo toliau, bet kai vokiečių okupacijos metais atsirado galimybė pasitraukti į Vakarų, J. Kralikauskas ja ir pasinaudojo, nes nebe-galėjo pasilikti einančiojoje sovietų sistemoje. Jo prigimtis visomis jėgomis protestavo prieš mokytoją-vergą ir dėlto ryžosi palikti viską. Tai buvo didelė auka žmogui, kuris buvo suaugęs su Lietuva visomis savo gijomis.

Atsidūręs Vokietijoje, nemetė mokytojo profesijos — dirbo stovyklinėse gimnazijose kaip mokytojas ir direktorius, rūpindamasis ypač lituanistiniais dalykais. Sėkminga auklėtojo darbą nutraukė emigracija Kanadon. Aukso kasyklos ir kiti darbai atskyrė jį nuo lietuviškos

mokyklos, kurioje jis niekad nebegrižo. Vis dėlto mokykla pasiliko neišraunama jo širdyje. Jis apie ją dabar mąsto, apie ją rašo romanuose, pokalbiuose prisimena ir jos atminimu gyvena. Švietimo reikalai jam buvo ir tebėra artimi. Dėlto jis kurį laiką (1952-53 m.) buvo KLB švietimo komisijos nariu ir kultūros fondo sekretoriumi.

Spaudos žmogus

J. Kralikausko yra savas ne tikrai mokytojiškas žodis, bet ir spausdintas. Nepriklausomos Lietuvos spaudoje jisai pradėjo dalyvauti 1929 m. novelėmis ir straipsniais. Jo pavarde buvo matoma "Ryto" dienraštyje, "Židinyje", "Lietuvos Mokykloje", "Rytų Lietuvoje" ir kitur.

Žurnalistinė jo plunksna buvo judri ir išeivijoje. Būdamas Vokietijoje bendradarbiavo Augsburgio "Ziburuiose", o persikėles į Kanadą rašė ir tebera "Tėviškos Ziburuiose", "Aiduose", "Drauge", "Lietuvių Dienos". Steigiant "T. Ziburų" savaitraštį, jis buvo pirmūnų eilėse, dalyvavo redakciniame kolektyve (1949-1951) o ir vėliau nenustojo rėmęs "T. Ziburų" savo raštais bei straipsniais, liečiančiais daugiausia literatūrinę sritį ir su susijusius klausimus, kurie jį jaudina. Pvz. jis drąsiai pasisakė prieš nežmonišką kelių metų varžymą į okupuotą Lietuvą, kur gyvena daugybė išeivių tėvai, motinos, broliai, seserys ir kiti artimieji. Taip pat jis ryžtingai pasisakė Mažosios Lietuvos klausimu, protestuodamas prieš Tolminskiemių bei kitų sričių rusinimą ir reikalaujamas M. Lietuvą prijungti prie D. Lietuvos.

J. Kralikauskas yra parašęs bei išspausdinęs studijinių straipsnių, kaip pvz. apie lietuvių tautos dieviją "Aiduose". Juose atsiskleidė istorinis autorius įžvalgumas bei įsijautimas į lietuviškąją tikrovę.

Rašytojo kraitis

Per 70 metų J. Kralikauskas susikrovė daug nuopelnų įvairiose srityse, bet didžiausią kraitį sudarė grožinė literatūra. Joje jis išaugo į žymų rašytoją, nuskynusį iki šiol net septynias premijas. Šioje srityje ryškiausiai išsiskleidė jo talentas, pradėjęs reikštis nepriklausomoje Lietuvoje ir sužydėjęs išeivijoje. Tuo būdu jam tremtis buvo ne tik skausmas, bet ir palaima. Kažin ar J. Kralikauskas be šios tremties būtų sukūręs tai, ką sukūrė gyvendamas svetur?

Rašytojinį kelią J. Kralikauskas pradėjo nepriklausomoje Lietuvoje. Pirmoji jo knyga "Septyni kalavijai" — septynių novelių rinkinys pasirodė Kaune 1937 m. Jame gyvai atsispindi pradinį mokyklų mokytojų gyvenimas, pavaizduotas madingu ano meto kapotiniu stiliumi. Kiti jo veikalai yra sukurti jau Kanadoje. Pirmasis jų yra "Urviniai žmonės". Jame autorius pavaizduoja auksakasių gyvenimą, kurį gerai pažino Pickle Crow kasyklose (ten dirbo apie 40 lietuvių, indėnų ir kitų).

Lyg ir tęsinys šios knygos buvo romanas "Šviesa lange" (1960). Jame pavaizduotas ateivių gyvenimas kanadiško gyvenimo sąlygose. "Šviesa lange" gana plačiai nušvitus, pradėjo skinti sau kelią į literatūros pasaulį mindauginę trilogiją — romanai. 1962 m. pasirodė "Titnago ugnis", 1964 m. — "Mindaugo nužudymas", 1971 m. — "Vaišvilkas".

Šiais kūrinių J. Kralikauskas įėjo lietuvių literatūrą kaip stiprus istorinių romanų kūrėjas. Pirmieji du romanai buvo premijuoti "Draugo" romanų konkurso komisijų, o trečiasis — montrealiečių V. Krė-

vės literatūrinio fondo. Visi trys romanai yra savarankiški kūriniai, sujungti vien epochos ryšiais. Juose atskleidžiama tuometinio laikotarpio dvasia, asmenys, jų galvosena, veikla. "Titnago ugnyje" vartojama netgi mindauginio laikotarpio lietuvių kalba. Prof. A. Salys, perskaitęs tą romaną, pareiškė, kad 70% tos kalbos yra autentiška, 10% abejotina, o 20% neautentiška. Tai rodo autoriaus išgilinimą ne tik į senąją Lietuvos istoriją, bet ir senovės lietuvių kalbą.

Sis tvirtas beletristinis J. Kralikausko žingsnis Lietuvos praeitin nepasibaigė su mindauginę trilogija — ėmė formuotis kita trilogija, liečianti naujesnius laikus, būtent, tikybinės reformacijos laikotarpį. 1976 m. pasirodė "Martynas Mažvydas Vilniuje", 1979 m. "Ikaite Vilniaus akmenys". Abu kūriniai buvo premijuoti "Draugo" romanų konkurso komisijų. Juose autorius paliečia kadaise labai opius tikybinis klausimus. Pvz. Mažvydus jis leidžia kalbėti kaip to meto reformacijos žmogui, neigiamai atsiliepiantiam apie katalikybę, o kitame romane "Ikaite Vilniaus akmenys" leidžia kalbėti jėzuitų atstovams prieš reformaciją. Konroversiniai buvo laikai, tad kontroversiškai atsispindi ir romanuose.

Nevienam, skaičiusiam tuos du romanus, kažkaip kyla lyg ir laukimas trečios knygos, kuri galėtų dar pilniau atvaizduoti to laikotarpio dvasią, kovas, laimėjęs ir pralaimėjimus. Reikia viltis, kad autorius tai padarys ir tuo būdu užbaigs antrą savo romanų trilogiją.

Visai skirtingas J. Kralikausko kūrinys yra "Po ultimatumo". Jame vaizduojama netolima praeitis, būtent, sovietinė ir nacinė okupacija Lietuvoje. Autorius ją pats pergyveno ir iš tų pergyvenimų supynė originalią dalyką, taipgi premijuotą "Draugo" romanų konkurse. Tai irgi istorinis romanas, ne labai paisantis įprastinio romano taisyklių, įvedantis nemažą dozę dienoraštinės formos vaizduoti praeities įvykiams bei pergyvenimams. Jame autorius, matyt, norėjo pabrėžti naujos epochos pradžią, nes sovietinis ultimatumas 1940 m. reikšė nepriklausomos Lietuvos pabaigą ir atėjimą visai naujo laikotarpio, kurio centre vyrauja svetimieji ir bando lemti pavergtos lietuvių tautos gyvenimą. Tą pereinamąjį lūžį autorius vaizduoja stambiais brūkšniais, būdingais tam laikotarpiui. Perskaitęs tą romaną, susidarai nebloga vaizdą ano perėjimo iš laisvo Lietuvos gyvenimo į pavergtą.

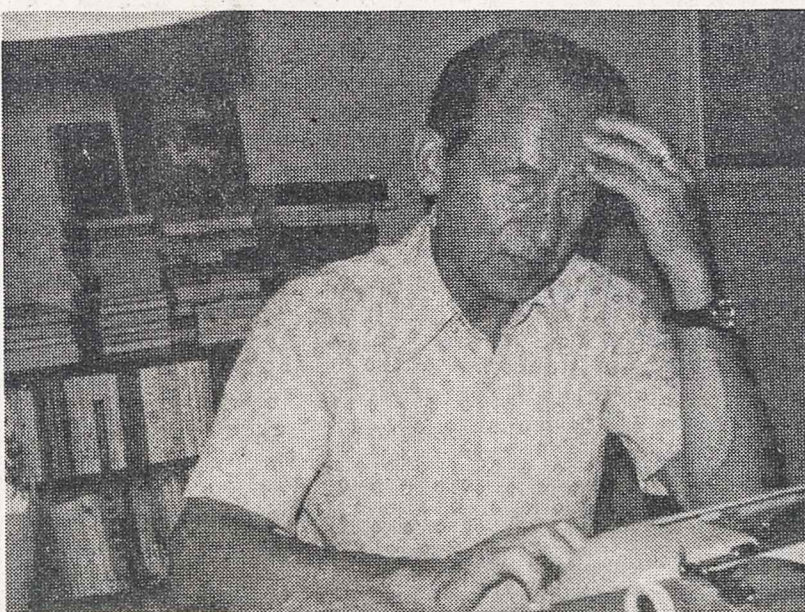
Iš tos trumpos apžvalgos matyti, kad literatūrinis J. Kralikausko kraitis yra stambus. Reikia manyti, kad tai neviskas, kad ateityje pasirodys dar ne vienas brandus jo kūrinys. Galiama dalykas, rašytojiški jo stalčiai slepia ir daugiau literatūrinį lobį. Linkėtina, kad autorius dar ilgai ir stipriais žingsniais eiti lietuvių literatūros keliu, vedančiu į naujus laimėjimus, priklausančius ir jam, ir lietuvių tautai. Pr. G.

"Merkelis Giedraitis"

nauja knyga apie šį didvyrį ir jo nuostabius laikus; gaunama pas platintojus ir tiesiai iš leidyklos:
**Amberland Publishing Co.,
1813 Larchwood Ave.,
Troy, Mi. 48064.**
Kaina: \$7.00 minkštais viršeliais, \$11.00 — kietais.

Lietuvių grupė Kanados aukso kasyklose 1948 m. Pickle Crow, Ont., prie valgyklos pastato. Iš kairės pirmoje eilėje: V. Kastytis, A. Lajukas, vyr. v. rėjas J. Baribeault, rašytojas J. KRALIKAUSKAS ir kiti

Rašytojas JUOZAS KRALIKAUSKAS, daugelio romanų, novelių ir straipsnių autorius, savo darbo kambaryje Toronte. Š.m. spalio 9 d. jam sueina 70 metų amžiaus. Ta proga jam rengiamos pagerbtuvės lapkričio 9 d.

IŠ POGRINDŽIO "PASTOGĖS" 2 NUMERIO

Paskutiniai

Aplankius Gudiją, kur naikinamos lietuvių sodybos ir patys lietuviai

Jų vienkiemis — tai augšti medžiai, senos obelys, upeliukas, prasidedantis ir dingstantis laukuose, apvalių rąstų trobesiai ir gerumu bei ramybe šviečiantys žmonių veidai. Netoliese pušynas, o iš jo vasarą — uogos, rudeni — grybai, žiemą — šiluma. Aplinkui, kur bežvelgsi — vien laukai, laukai, o tolumoje, ant horizonto, kylančios kalvos — Šilėnai, didelis kaimas, kiek dešiniau Pagelundžiai ir Rėvas, pagrečiui suaugę, bet beveik pranykstantys kalvų kalvelių gausybėje. Dabar rugpjūtis, ir viskas iki horizonto skęsta liūliuojančiam, banguojančiam rugių geltonume.

Takelis per rugius mus ir atveda į sodybą, kur palangėse jau pradeda žydėti geltoni jurginiai. Jie visų pirma sukelia tolimą prisiminimą iš vaikystės visai kitame Lietuvos krašte. Tai pokario sodybų gėlės. Žmonės seniai dingo Rusijos platybėse, sodybos apgriuvo, sunyko, obelys sulaukėjo, darželiai užžėlė velėna, tik jurginai žydėdavo kasmet, jų krūmai nenyko, o augo vis augstyn, beveik iki stogo, savo skaudžiu, bet atkakliu paprastumu saugodami atminimą it paskutines vienkiemų gyvybės kibirkštis.

Mus pasitinka moterėlė. Ji išlėto ateina iš pievos, kur vartė šieną — šiandien gerai džiovina. Vėjas ir saulė baigia ištaisyti vakarykštės liūtės padarytą žalą.

— Labas, ponai! Ar ne iš Lietuvos būsit?

Ir jos veide pradingsta nerimio šešėlis.

— Jau galėjote mūsų čia ir nerasti. Mus iškelia iš čia... Paliksim savo namelius.

Ir mes išgirstame, koks likimas laukia paskutinės Birutiškės kaimo sodybos ir jos senųjų gyventojų, kurie beveik vieninteliai iš aplinkinių kaimiečių kalba gražiai ir nesugadinta rytų augštaičių tarme, gyvena tarsi paskutiniai liudininkai senos, išnykstančios šio krašto kalbos.

Takeliu pareina brolis ir vyresnioji sesuo. Jie dirbo jau savo naujoje vietoje, už dešimties kilometrų, prie dulkėto vieškelio nupirktam namelyje, kur visi svetimi ir priprast tikriausiai negalės, nors su žmonėmis jie visada gražiai ir žmonės su jais gražiai.

Taigi, gyvena trejetas — brolis Jonas ir seserys Anelė bei Malvina — nuo kūdikystės tarp šitų laukų ir šitų medžių, nieko geriau neįieškojo ir neįsivaizdavo, kad vieną kartą viskas bus atimta, suniokota ir neliks nieko pėdsako iš viso to, kuo buvo užpildyta kiekviena diena ir valanda, kuo alsavo ir ką mylėjo. Stovi jie gimtosios sodybos aplinkumoje — tokie gaudžiai iškilmingi, lyg mūsų dėdės ir tetos pageltusiose trisdešimtyjų metų nuotraukose, prieš išvykdamį užjūrus. Jie dar čia, bet akyse jau nerimas ir liūdesys, sumišę su gailėsčiu ir prisiminimais.

— Mūsų nameliai... mūsų nameliai... Čia gimė tėvai, gimė mes. Kiekvienas takas, kiekvienas akmenėlis, kiekviena žolė pažįstama, sava. Mes — Zvirbliai. Aplinkui buvo ir daugiau sodybų — visi Zvirbliai. Sugyvenom gražiai, niekados nesibarmė. Paskutinis išsikėlė šį pavasarį. Dabar ateina, medžius paglosto, pasėdi ant pamatų, pavėrkia ir pasiskundžia — ne linksma ten, krūvoj — visi suvažė — ir gudai, ir rusai, visi svetimi, nepasitiki vieni kitais, pykstasi dėl nieku. Ir geria, ge-

ria... Niekas nerūpi — nei darbas, nei vaikai — tik rublis ir rašalas. Anksčiau nors Dievo bijojo, dabargi nieko nebaisiu, nes nieko jau nėra.

Taip kalba brolis, jauniausias iš trijų, bet irgi jau senokas, septyntą dešimtį bebaigęs, už gerą būdą "šventu Jonu" vadinamas.

— Saugojom kiekvieną žodį, kiekvieną vardą — Liepyne, Grikialaukis, Pašilė, Dilgynė, Papieviai, Užubaliai... Kas juos dabar atsimins, kam rūpės... Ką ten laukai, pievos — žmonių vardus pamiršta, perverčia. Blogis visada lengviau prie žmogaus prilimpa. Sugudėjo, surusėjo, susimaišė svietas — dabar ne Balsys, o Bals, ne Kreivėnas, o Kryvian, ne Jonas, o Ivan. Ogi visi buvo lietuviai, maži tik lietuviškai kalbėjo — dabargi belorusais pasuose surašyti, mokyklose mokosi rusiškai, o bažnyčioje lenkiškai poterius kalba.

Isiterpia jaunesnioji — Anelė, nepasizyminti iškalbume, bet vis dėlto dažniau ir drąsiau prabyrant kaip Malvina, pati vyriausioji, su labiausiai paženklintu liūdesiu akyse:

— Mes tai meldžiamės lietuviškai. Ir maldaknygės lietuviškos, ir giesmynai — kitaip nemokam. Taip tėveliai išmokė.

Ji sudėjo rankas ant krūtinės, atsistojo prie geltonų jurginų ir nubraukė ašarą, nesigėdydama ir nesislėpdama:

— Dieve, Dieve, visus čia pašarvojome, visus čia palaidojome, o mums teks tarp svetimų numirti...

Nepabryla tikėtai Malvina. Stovi apsirėngusi įkapine suknele, kažką lyg sakyti norėtų, bet nedrįsta — šie ponai nepažįstami, kaip čia rodyti jiems ašarą ir dūšią. Bet akyse toks gaudulimas, kad jo pamiršti nevalia. Taip žiūri moters, kurios negali kalbėti apie savo liūdesį, nes jei prabilų — tai tik raudomis.

— Mes jau paskutiniai. Nieko nelieka. Išnyko Zvirbliai, išnyko Birutiškės, išnyko lietuviai, — "švento Jono" balsas nuaidėjo beveik beviltiškai. Bet tik trumpam. Giedrose jo akys vėl blykstelėjo pakili ir džiaugsminga ugnelė — kažkas labai gyvo, bet vaikiškai naivus:

— Bet reikia gyvint, ponai. Gyvas į žemę nelįsi. Dievui dėkui, kad tokia amželia sulaukėm, kad didelės bėdos neištiks. Dabar, žinoma, sunkiau — sveikata nėra, a dirbti reikia. Raikia kolchozan ait, raikia namuose tvarkytis. Žmogau, neverk, a taisykis prie viską. Jei priešinsies — tave gyvą suės — apkarpys arus, neduos pievos, javų — kaip gyvinsi? Jei verksi — tai tik pačiam blogiau bus — kolchozas nepagalės, a nuo ašarų širdžiai irgi nepalengvės. Jeigu nori gyvint, taisykis viskuo — net su melu.

Dar pakalba apie kaitrų birželį, apie lietingą rugpjūtį, apie baigtus ir nebaigtus ūkio darbus ir visada — tai žodžiais, tai mintimis sugrįžta prie tos nelaimės, kuri, štai, be gailėsčių sugriauva visa, kas kartomis užgyventa, kas brangu ir nepamirštama.

— Tai tas pats kaip numirti, — sako Anelė, o Malvina dar labiau nuleidžia akis:

— Taip, iš tikrųjų, nepergyvensim šito...

Brolis Jonas tik rankom skėsteli, į žemę žiūri ir galva palin-guoja!

— Gaila, gaila, ponai, ir apsa-kyt negali, kaip gaila. Nepamirškite mūsų, atvažiuokite kitamet

TILLSONBURG, ONTARIO

A+A STASYS LIAUDINSKAS,

80 metų amžiaus, po sunkios ligos mirė š.m. rugsėjo 21 dieną Tillsonburgo ligoninėje. Palaidotas š.m. rugsėjo 23 dieną Tillsonburgo katalikų kapinėse. Paliko liūdinčias: žmoną KASTULĘ, dukras — ELVYRĄ STANKONIENĘ, NIJOLĘ POVILAITIENĘ LIETUVOJE ir BIRUTĘ LUKŠIENĘ Tillsonburge, Ontario.

J. L.

Iškeliavo su vasara

Su iškeliavjančia šių metų vasara staigiai ir netikėtai amžinybėn iškeliavo a.a. Jurgis Račys.

Dar jaunas būdamas savanoriškai įstojo į Lietuvos kariuomenės eiles ir baigė dar nepriklausomos Lietuvos priešpaskutiniųjų metų karo mokyklą laida.

Audrų atblokštas į šį kraštą 1948 m., nuo pat pirmųjų dienų įsijungė į lietuvišką veiklą ir visur sėkmingai joje darbuosi. Įsisteigus "Varpo" chorui Toronte, stojo į jo eiles, tapdamas ne vien puikiu balsingu choristu, bet ir ilgamečiu šio dainos vieneto valdybos pirmininku.

Labai mėgo gamtą ir priklausė Medžiojų-Meškierių Klubui "Tauras", drauge eidamas ir valdybos nario pareigas. Priklausė verslo sąjungai, taipogi "Aitvaro" dramos vaidintojų būreliui.

A. Lukošius

Meninės programos atlikėjai Europos Lietuviškų Studijų Savaitėje Innsbruce: poetė EGLE JUODVALKYTĖ, muzikas ir fizikas V. M. VASYLIUNAS, fleitistas P. ODINIS po sėkmingo koncerto gausiem dalyviams

Ar dar reikia šelpiti?

J. ASTAS

Kai pirmieji lapai sužvilga aukso saulės spinduliuose ir gausios rudens gėrybės pasotina visus, KLB Šalpos Fondo nariai ir talkininkai pradeda belstis į tautiečių duris, prašydami aukų ir dėvėtų drabužių Suvalkų trikampio lietuviams.

Daugelis tautiečių jau eilė metų nuoširdžiai aukoja dolerių ir drabužių, kurie po kiek laiko pasiekia gausias ir neturtingas šeimas dabartinės Lenkijos ribose.

Bet nepaslapstis, kad daugelis tautiečių atsaisako paukoti vieną kitą dolerį ar atliekamą drabužį ir klausia: ar dar vis reikia ką nors šelpiti?

Pastarieji įvykiai Lenkijoje rodo visiems, kad tenai pragyvenimo sąlygos nėra lengvos, ir darbininkai, norėdami išsikovoti sotesnį duonos kąsnį, išėjo į kovą su dideliu priešu.

KLB Šalpos Fondas gauna šimtus laiškų iš Suvalkų trikampio, kuriuose prašoma dė-

ti naują vietą, kai jau būsime pripratę. Gal dar gyvensim, tai apie viską pakalbėsime.

Atsisveikinom, spaudžiam rankas, guodžiam, bet suprantam, kad paguosti negalim ir padėti negalim.

Einame takeliu per kaimą, kuris dar vadinamas Birutiška. Tik šią paskutinę vasarą jis dar turi šitą vardą ir dar kaimu vadinasi. Bet greitai pėdsakų neliks — išnyks šie paskutiniai trobesiai, išnyks ir medžių guotai, liks laukas, kurį dar ilgai vadins Birutiška, bet praeis koks dešimtmetis, gal dar mažiau, ir bus užmirštas net šis žodis.

Kaip ir visur tame tolimame ir skaudžiam krašte — nuo Pėlesos iki Apso.

A. K.

Visur, kur tikėtai a.a. Jurgis da-lyvavo, parodė toleranciją, su-geėjimus, tuo patraukdamas ir kitus.

Paskutinėje šios žemės kelio-rūse 1980 m. rugsėjo 6 d., labai daug jo bičiulių susirinko atsi-sveikinti. Gražioje lietuviškose Anapilio kapinėse su amžinybėn iškeliavjančiu Jurgiu prie kapo duobės jo ginklo draugų vardu atsisveikinimo žodį tarė p. Va-levičius, "Tauro" klubo vardu — J. Simkus, buvusio "Varpo" choro, "North Sylva", "Aitva-ro", Toronto lietuvių vardu su-velioniu atsisveikino Kanados Lietuvių Bendruomenės pirm. J. R. Simanavičius.

A.a. Jurgis Račys buvo gi-1917 m. balandžio 23 d. Prie-nuose. Lietuvoje liko sūnus Jur-gis, brolis Antanas, trys sese-rys su šeimomis ir sesuo Marytė JAV-se.

Lietuvių Fronto Bičiulių vasaros stovykloje Dainavoje, JAV-se, gausūs dalyviai klauso paskaitos ir diskusijų

Nuotr. Vyt. Maželio

Nuo Klaipėdos iki "bačkos"

Kėletas būdingųjų a.a. Jono Matulionio gyvenimo epizodų, prisimenant nesengą jo iškeliavimą

A. KALNIUS

Sugrįžę Kaunan, Matulionis ir Vainauskas pirmiausia išsikojo profesorių užskaitas už antrąjį semestrą, idant studijų laikas nenukentėtų. Na, ir tik šiaip sau užsuko ir krikščionių demokratų partijos centrą (Ožėskienės gatvė 3). Čia rado susirūpinusį kun. M. Krupavičių. Išvydus pažįstamus veidus, jo akys nušvito ir, persimetęs keliais pasisveikinimo sakiniiais, jis suminėjo: "Tai dabar įsirašysite i mūsų armiją".

Iš savo buvusio kapeliono Voronėžė išsisukti nelengva. Be to, tuo metu buvo paleistas seimas. Kairosios partijos, susidėjusios su mažumomis, darė visokių politinių klūčių. Valdžios padėtis buvo pašlijus. Ją reikėjo gelbėti, t. y. ruošti naujiems rinkimams. Vadinasi, ir Matulionius su Vainausku teks važinėti po miestelius ir nuteiktų gyventojų krikščionių demokratų partijos naudai. Nors nei vienas, nei kitas lipti ant "bačkos" nenorėjo, bet pareiga skatino.

Anuomet Lietuvoj demokratine samprata dar nebuvo įsisąmoninta. Dėlto ir partiniai susidūrimai mitynguose būdavo dažniausiai nekultūringi, juoba, kad įsisiūbavusios minios kartais negalėdavo sudrausminti nė policija.

Pirmasis bandymas

J. Matulionius ir Pr. Vainauskui teko Rokiškio apskritis. Rokiškio miestas buvo garsus savo puošnia šventove. Neskaitant darbininkų atlyginimo ir miško medžiagos, jį 1868-1885 m. kainavo vieną milijoną caro rublių. Anot, Matulionio, tik už šis sakyklą būtų buvę galima pastatyti mažesnę šventovę.

Siem dviem "bačkininkam" su pirmaisiais smūgiais teko sudurti Panemunėlėje. Tuo metu čia pasitaikė šventė su atliadais. Tad žmonių prisirinko iš kelių parapijų. Rokiškio klebonijoje turėjo savo būstinę apskrities krikščionių demokratų partijos komitetas. Jo nariai drąsūs tikiai savo posėdžiuose, bet kai reikia atidaryti mityngą, jie dingsta. Gerai, kad atstikliniai čia atsirado seimo narys, federantas Sukys. Jisai sutiko mityngą pradėti ir pristatyti kalbėtojus.

Pirmuoju kalbėtoju sutarta pakviesti Joną Matulionį, kuris vis eidavo "ant pirmos ugnies". Kalbėtojų tribūna buvo parinkta ant šulinio rentinio, kuris buvo aklinai uždarytas. Jonas ant jo užlipo, apsidairė ir, pamatęs minią žmonių, nusiramino. Vadinasi, viskas turės eiti, "kaip ant sviesto". Jis prabilo: "Liaudininkai, socialdemokratai, žydai ir lenkai susivienijo ir neleidžia seimui našiai dirbti". Vienuose kampuose kilo triukšmas. Vienur šaukė, kitur kaukė, o vienas girtas bernas artėjo prie Matulionio rėkdamas: "T šulinį jii!" Matulionis nepabėgo ir kalbėjo toliau. Bet pabūgo bernas. Matyt, pabijoj, kad minia jo neįkištų i šulinį, ir bumbėdamas nusivėlė i kažkurį kampą. Matulionis savo kalbą, gerokai trumpinęs, baigė. Bet girti bernai nesilovė šūkavę ir kitiems kalbėtojams.

Tokia buvo pirmojo mityngavimo patirtis — tai kairiųjų rokiškėnų kultūrinė išmonė, suorganizavus visokius padaužas, trukdyti kitos pakraipos svečiams pokalbius su visuomene. Betgi Matulionis nepagyrė nė krikščioniškosios grupuotės, nes ir jį dažnai nesugebėdavo kultūringai sutikti viešo pokalbio su skirtingo politinio plauko žmonėmis.

Jaunieji kalbėtojai savo nepasisekimu gerokai nusivylė. Jie net neužsuko i Panemunėlės kleboniją, tik, važiuodami pro šalį, dirstelėjo i jos pastatus,

Kun. Stakelės šešėlyje

Sekantis mityngas numatytas Južintuose, kurių kaimynystėje — Ragelių parapijoje "viešpatavo" vyresnės kartos klebonas kun. St. Stakelė. Kadangi šis kunigas dalyvavo Južintų mityngė, jį sušaukė, jam vadovavo ir pasirodė lyg i savotiškų keistuolių, tai reikia jį bent trumpai skaitytojams pristatyti.

Sis žmogus buvo didelis lietuvis patriotas, narsus kovotojas už savo tautos laisvę ir dvasinius idealus. Jis buvo gana tvirtas, bet neramaus charakterio, veržlus, karingas, savim patitikis, bebaimis, nenuolaidus. Dėl šių būdo savybių jis tapo savotiška legendine asmenybe, kartais net anekdotiška.

Aure, kartą kun. Stakelė už savo veiklą suimamas ir vežamas i Kretingos vienuolyną baumės atlikti. Jį lydi rusų žandaras. Kaišadorių stotyje jiems reikia persėsti i kitą traukinį, kurio tenka ilgokai palaukti. Kunigas jaučiasi esąs alkanas ir kreipiasi i žandarą: "Jau lyg ir norėtųsi ką nors užkasti, ar tamista sutiktum?" "Prašau prašau, jūsų mylista", apsidžiaugia valdžios atstovas. Stakelė užsako gerus pietus. "Bet tiktyt kuo nors ir užsigerti", pasiūlo jis. "Mielai, jūsų mylista, mielai", nė kiek neprieštarauja palydovas ir turbūt dėkoja Dievui, kad tokį mielaširdingą nusikalteį jam tenka globoti.

Sočiai pavalgę ir gerokai "nusilešę", sėdi sau abu ponai ir laukia traukinio. O tas netoliese stoties ir sušvilpė. Tuoj pat uždusęs atskubėjo kelneris su sąskaita rankoje ir švelniai ją pastūmė i kunigo pusę. "Aš nemokėsiu, aš esu areštuotas, už nieką neatsakingas, o kalinius maitina valdžia", atsakė Stakelė ir sąskaitą nustūmė prie žandaro. O šis: "Batiuska, mylista, po vėlnių!". ... Kuo ten viskas baigėsi, nepasakytą, bet "Jo Mylista" sąskaitos nemokėjo.

Nuotykis Južintuose

Tą dieną Južintuose taip pat buvo atliadai. Taigi žmonių ir vėl minios. Tuoj po Mišių mityngą buvo susisaukus Plečkaičio "gvardija", o po Mišparų — krikščionių demokratų. Kun. Stakelė, išėjęs i šventorių, sušuko: "Vyrai, moterys, mityngas, mityngas!" Jo balsą galėjo išgirsti visa parapija — toks jis buvo stiprus. Maldininkai, pažindami Ragelių kleboną, susitelkė apie jį. Net dauguma "plečkaitininkų" atkiutino i šią pusę, nes tenai, kur kun. Stakelė, turi būti idomu.

Taigi Matulionis prabilo vėl pirmas, bet šį kartą nuo vežimo. Kalbėjo, žinoma, tais pačiais klausimais, kaip ir Panemunėlėje. Baigus kalbėti Vainauskui, prasidejo paklausimų eilė. Pirmasis prabilo kažkoks jaunikaitis: "O kaip tenai su tuo prezidentu, juk jis yra neteisėtai išrinktas?" ... Dar nebaigus jaunuoliui kalbėti, kun. Stakelė prasi-
veržė per minią ir atsidūrė prie to vyruko: "Ar tu, varla, man an prezidento! I policiją!" Griebė jį už atlapų ir neša nežinia kur. (Tarp kita ko, šis kunigas buvo augštas, plačiapetis ir apylamai stipraus sudėjimo). Jaunikaitis, negalėdamas iš jo ištrūkti, prašo atleisti. Pagailo jo ir klausytojams — praše kuniga jį paleisti. Jis paleido, o po to pokalbis vyko labai sklandžiai ir gražiai užsibaigė.

Be kun. Stakelės dar nenuri-
mo: "Dabar, vyrai i moterys, dar eisime pamitynguoti pas Plečkaitį. Minia eina. Nuėjus kunigas pakelia ranką ir prašo

balso. Plečkaitis, dar nebaigęs savo kalbos, balso neduoda. Tada Stakelė bando prasiveržti pro Plečkaitį apsupusius vyrus, bet jie buvo įsikabinę i vienas kitą, tad ir šis stipriai jį grandinė nespralaužė.

"Jeigu taip, tai dabar, vyrai i moterys padainuosime!" Jis pirmas užtraukė "Sėjau rūtą, sėjau mėtą, sėjau plečkaitėlį. . .!" Minia jam pritarrė iš pieties. Plečkaitis nutilo. Bet, dainai pasibaigus, jis vėl savo varo. Tada kun. Stakelė užtraukia antrą dainą, paskui trečią ir pagaliau Plečkaitis priverčiamas kapituluoti.

Ginčas dėl apsiausto

Kartais mityngų metu įvykda-
vo ir tragikomiškų atsitikimų. Vieni iš tokių būtų galima laikyti įvyki Kamajuose. Pr. Vainauskui baigus kalbėti ir prasi-
dėjus diskusijoms, išėjo kalbėti kairiojo sparno jaunuolis, apsi-
vilkęs kaimiško kirpimo apsiaustu. Jis, permetęs akimis prieš jį kalbėjusius vyrus, pas-
tebėjo, kad Matulionio karinis apsiaustas yra gerokai apulintis. Taigi prie jo neverta kabin-
tis. Bet Vainausko apsiaustas — kaip nulietas. "Žiūrėkite, va, šitas tai tikras buržujus" — tarė jis ir parodė pirštu i Vainauską. "Ar matote kokis jo paltas? Tai tik dideli ponai, darbininkų iš-
naudotojai tokius gali įsigyti. Blizga, kaip šilkas." ... Dar il-
gai jis būtų kalbėjęs apie tą ap-
siaustą, jei Matulionis būtų Vai-
naukui neparatęs mainytis su tuo vaikinų apsiaustais. Bet šis pakratė galvą. Tik įtikinus, kad jo apsiaustas yra ilgėlinis, Klaipėdoje už kelis litus pirktas, o vaikino — tikro milio ir dargi apynaujis, Vainauskas ne-
turėjo argumentų savo apsiaustu i apginti; strykt ant vežimo i kreipiasi i oponentą: "Tu sakai, kad mano apsiaustas yra geresnis už tavąjį, tad siūlau keistis".

Eė, čia vyrukas sumišo i keistis, atrodo, nenori. Betgi jo partiečiai jį privertė keistis, nes priešingai atveju visai partijai bus gėda. Taip juodu apsikeitė i kiekvienas tuoj pat apsiivilko. Pribėgę žmonės ėmė čiupinėti klaipėdiški apsiaustą ir plyšo juokais, o jo laimėtojas vos nepravirkė.

Minia ėmė rengtis namo, o nelaimingasis jaunuolis prašė Vainauską apsiaustus atsimai-
nyti. Šis sutiko, bet su sąlyga: "Lipk ant vežimo ir pasakyk žmonėms, kad tavo kaimiškas apsiaustas yra daug geresnis už mano miestieškąjį". Jis ryžosi lipti, bet draugai jam neleido.

Taip ilgėlinis apsiaustas žmonėms atsakė i visus "buržu-
jams" skirtus burnojimus, o Vainauskas visiems gyrėsi, kad gerus mainus padarė, nes nuo savęs žiemą atbaidė.

Darbininko talka

Dar reiktų pridurti, kad Ma-
tulionius Vainauskui mityngų metu i pagalbą kartais atėdavo kas nors iš klausytojų. Vienas toks, neseniai grįžęs iš Rusijos darbininkas, gerai pažinęs komu-
nizmą, Matulionius talkino net keliuose miesteliuose. Kadangi anuomet kairiojo nusitei-
kimo žmonių puolimo būdai prieš krikščioniškąją demokra-
tiją mažai kuo besiskyrė nuo komu-
nistų, tai šis paprastas dar-
bininkas ėmėsi atidengti komu-
nizmo paslaptį. O jo originalus pasisakymas prieš kairiųjų spar-
ną buvo tiek pat paveikus, kaip i Vainausko apsiausto mainai.

Ogi būdavo šitaip: išėdavo i "estrada" anas darbininkas, ne-
šinas per vidurį apgniauztą laz-
dą, i sustojęs, sakytum koks fa-
kiras, aiškina: "Štai čia lazda" — ir apsuks ją vienu galu i vir-
šų. "Prieš karą pačioj viršū-
nėj sėdėjo caras, jo ministeriai i didikai, kiek žemeliau — ka-
pitalistai ir ūkininkai, gi pačia-
me viduryje — darbininkai, po jų sekė tinginiai, valkatos, va-
gys, plėšikai ir pagaliau žmog-
žudžiai. Po karo lazda apsisvertė antru galu. Taigi dabar viršuje sėdi žmogžudžiai, po jų eina plė-
šikai, vagys, valkatos ir tingi-
niai. Vadinasi, visiems "žuli-
kams" pagerėjo, o vargšas dar-
bininkas sėdi, kaip ir anksčiau, toje pačioje vietoje ir jam nė per nago juodumą nepalengvė-
jo". Jis apsuks lazda atgal ir nukiutino i minią. Tai buvo vaizdingas ir suprantamas bol-
ševizmo pristatymas.

Po mityngų

Nors Matulionius šie mityngai nepatiko ir buvo laimingas juos užbaigęs Panemunėje, bet jų reikalo neneigė. Girdi, tai esant demokratinei mokykla, kurioje piliečiai susipažįsta su įvai-
riomis problemomis, su partijų programomis, jų politinėmis, ekonominėmis, socialinėmis ir kitokiomis pasiūlomis. Iš jų žmogus gali pasirinkti sau pa-
lankiausią ir už ją atiduoti savo balsą. Priešingai atveju rinkimai i valdžią būtų akli. Tačiau mityngus esą būtina reikia su-
kultūrinti, o jų vadovus paruošti taip, kad jie bent i daugumą klausimų galėtų greitai i lais-
vai atsakyti. Dėlto jis džiaugėsi, kad pareiga, kuriai jis visados buvo atsidavęs, jau atlikta, bet dėl stokos tarptartinės kultū-
ros i vispusiškesnio pasirengi-
mo jis grįžo namo gerokai ap-
kartęs.

● Toje savo (laisvės) kovoje mes negalime tikėtis greito laimėjimo, nes istorijos įvykiai bręsta tik lėtai. Mes tad neturime "nekantraudami įvykių eiga matuoti trumpo savo gyvenimo matu". DR. J. ERETAS

Šių metų Lietuviškų Europos Studijų Savaitės vadovai — V. NATKEVICIUS (kairėje) ir dr. K. GIRNIUS diskusijų metu Innsbrucke

Stovyklavo Venecuelos jaunimas

I Lietuvą ir jos kultūrą žvelgė per ispanų kalbą

ALEKSANDRA VAISIŪNIENE

Teko patirti, kad mūsų jaunimas bando pažinti Lietuvą per ispanų kalbą. Pasiteiravusi pas stovyklautojus, kokia buvo pagrindinė stovyklos kalba, gavau atsakymą — ispanų. Beveik visos paskaitos buvo ispanų kal-
ba.

Rugpjūčio 3 d. mūsų jaunimas autobusu išvažiavo stovyklauti Andų kalnuose, Timotės apylinkėje, pas Aldoną Kundro-
taite ir jos vyrą inž. Echanį. Iki Timotės nuo Karako — apie 1.000 km.

Paruošiamieji darbai

Keletą mėnesių prieš stovyk-
los atidarymą dalis mūsų jaunimo savaitgaliais važiuodavo i stovyklavimo vietovę Anduose paruošti vietas. Turėjo atkasti uolėtą dirvožemį palapinėms, įrengti virtuvę, dušus ir pan.

Echaniai jau daug metų turi Timotėje braškių ūkį. Ūkis gra-
žiai sutvarkytas, patogi gyven-
vietė. Karake jie turi daugia-
augstį namą.

Palapinės buvo pastatytos pu-
šynėlyje ant kalno. Tą vietą Echaniai prieš daugelį metų ap-
sodino įvairių rūšių pušaitėmis. Vienos jų išnyko ir nepriėjo, kitos išaugo ir šiandien sudaro kvapų pušyną. Iš viso apsodinta buvo apie 15 ha žemės.

Echanis jaunimo stovyklai įrengti sudarė visas galimybes. Pats džiup per kalnus vežė viso-
kios reikmenis — plytas, vam-
džius, cementą ir t.t. Gamta žavi, bet klimatinės są-
lygos sunkiai pakeliamos. Fiziš-
kai sunku ilgą laiką neįprastai atlaikyti, nes oras per vieną parą keičiasi kelis kartus.

Stovyklos tvarka

Atvažiavus stovyklautojams, buvo pastatytas ištisas palapi-
nų miestas. Iš visos Venecuelos susirinko 53 jaunuoliai-ės. Iš Marakaibo, naftos centro, atva-
žiavo 7 stovyklautojai, iš Valen-
cijos — 9, Meridos — vienas, visi kiti — iš Karako.

Stovyklai vadovavo Marius Kvedaras, buvęs salezičių mo-
kietis. Sunkiausia buvo laikyti tvarkos, nes jaunuoliai nėra pripratę prie drausmės. O rei-
kalavimai buvo tokie: 1. laikyti tvarkaraštįje nustatytą va-
landų, 2. nevertoti alkoholinių gė-
rų, 3. rūkyti tik lauko aikš-
tėje, 4. neišeiti iš stovyklos ribų be stovyklos vadovo žinios, 5. dalyvauti nustatytose ap si-
rinkintoje veikloje, 6. kurti lauzus tik nustatytose vietose, 7. nuo 12 v. nakties laikytis tylos.

I šią stovyklą buvo atvaži-
vusios dvi studentės iš Š. Ame-
rikos — Sigutė Lenkauskaitė iš Klevelando ir Jūratė Uleckaitė iš Toronto.

Stovyklą buvo įrengta kalno viršūnėje. Apačioje matėsi pra-
raja, o kitoje prarajos pusėje — augsti kalnai, siekiant iki 4.000 metrų. Dienos metu, šviečiant saulei, šilta ir malonu, nakties metu temperatūra nukrinta iki 3 C ir dar žemiau. Prie tokios žemos temperatūros kaiku-
ri jaunuoliai paimdavo ant "šilum-
mos". Stovyklautojai apgaile-
stavo, kad dvi dienas stipriai lijo lietus ir po to teko braidyti po purvą.

Maistą gamino 7 grupės po 7 stovyklautojus. Virtuvė buvo pastatyta iš plytų ir kūrenama malkomis.

Nuo 6.30 v. r. iki 8.30 v. r. — tvarkymasis ir pusryčiai, po to — paskaitos, būrelių veikla, dai-
nos, pietūs, darbo būrelių pasi-
rodymai, sportas, įvairūs užsi-
ėmimai, laisvalaikis, vakarienė, vakarinė programa prie sukurto lauzo — dainos, muzika (buvo trys gitaristai). Užbaigta — 12 v. nakties.

Paskaitos ir pokalbiai

Iš Karako porai dienų su pa-
skaitomis buvo atvykusi i sto-
vyklą Jūratė Statkutė-de Rosales. Pirmą dieną skaitė paskaitą apie baltų tautos ispanų kalbą. Jos vyras buvo padaręs padidin-
tą Lietuvos žemėlapi, iš kurio lengva buvo klausytojams paaiš-
kinti ir nurodyti tikslią Lietu-
vos geografinę padėtį. Antra pa-
skaita buvo apie Kristijoną Do-
nelaitį — lietuviškai.

Neatvykusio Vinco Barono paskaitą apie Lietuvos gamtą priskaitė kitas asmuo. Apie abiejų Amerikų lietuvių bend-
radarbiavimą kalbėjo Sigutė Lenkauskaitė iš Klevelando. Buvo svarstomas klausimas, kaip įjungti lietuviškon veiklon mišrias šeimas. Apie lietuviškos veiklos galimybes išsivijoje kal-
bėjo inž. Antanas Baronas. Poli-
tinę jaunimo veiklą gvidleno

stud. Luis Rosales, jaunimo są-
jungos ryšius — Aras Mažeika, kalbos svarbą — stud. Jonas Rosales, pasaulinius lietuvių jaunimo kongresus — stud. Da-
rius Mažeika, tikybos reikšmę lietuviškoje veikloje — Marius Kvedaras, Venecuelos Lietuvių Jaunimo Sąjungos veiklą — stud. Osvaldas Pesliakas, kitus klausimus — Angelė Mažeikai-
tė.

Pamokos ir pramogos

Lietuvių kalbą du kartus i dieną dėstė Marytė Baronienė (iš 53 stovyklautojų turėjo tik 17 mokinių). Laikraščelio "Sto-
vykla 80" išleidimu rūpinosi Luis Rosales, stovyklos teatru — Jonas Rosales, chorui vado-
vavo Sigutė Lenkauskaitė, spor-
tui — Viktoras Karnauskas, pa-
tyręs treneris. Karnauskas tik prieš porą metų atvyko iš Vo-
kietijos i Venecuėlą ir įsijungė i jaunimo sąjungos eiles. Vokie-
tijoje dėstė mankštą, o Vene-
cueloje mokytojauja Humbold-
to mokykloje.

Apie Lietuvos literatūrą pa-
skaitą skaitė stud. Darius Ma-
žeika, pašyba dėstė Dainora Ja-
loveckaitė. Be to, buvo atlieka-
mi praktiški visu grupių dar-
bai: medelių sodinimas, lauzui malkų parūpinimas, sausų me-
džių sukopojimas. Popiet — sportas, įvairūs žaidimai, vaka-
rais — dainos ir muzika prie lauzo.

Jaunimas turi atsispausdinęs sąsiuvinio formato "Dainorėlį", kuriame surašyta apie 50 dainų. Tačiau lietuvių dainomis nevsi pasitenkino — viena stovyklau-
tojų grupė vakare pradėjo dai-
nuoti angliškai, kita, nemokanti anglų kalbos, užsigavo, pasitrau-
kė i kitą palapinę ir pradėjo dainuoti ispaniškai.

Stovyklautojai turėjo gražius uniforminius marškinėlius — blyžius su egulėmis ir Vyčio pie-
šiniu bei įrašą — "stovykla".

Įvairios pastabos

Labai gaila, kad stovyklavimo laikas, atlikus tokį didelį pasi-

ruošimą ir padarius tokias išlai-
das, buvo pertrumpas. (Kiek dienų stovyklauta?, Red.). Ke-
lionė autobusu iki Meridos kal-
nų brangi. Autobusas visai gru-
pei ten ir atgal kainavo apie 1.300 dolerių. Šios pilnos su-
mos jaunimas neturėjo, teko rinkti aukas pas duosnius mūsų tautiečius. Sis pinigų rinkimo būdas gal nevisai buvo tinkamas. Jaunimas, turėdamas priešakyje stovyklavimą, iš anksto turėjo pasirūpinti pajamo-
mis. Visa bendruomenė noriai remia jaunimo reikalus, ta-
čiau jaunimas turėjo uždirbti tuos pinigus, suruošdamas bendruomenei pobūvius, loteri-
ją ir kitką. Jaunimas turi su-
prasti, kad pinigais turi būti už-
dirbtas.

Sekančiais metais, jeigu jau-
nimas stovyklaus toje pačioje vietoje, jau turės didesnę paty-
rimą. Stovyklavietės šeimini-
kai sekančiais metais siūlo įrengti stovyklautojams patal-
pas po stogu.

Apgailėtina, kad tokia didelė mūsų atžalyno grupė turi pažinti Lietuvą per ispanų kalbą. Dar tik 32 metai gyvename išei-
vijoje, o jau su vaikais negalime susikalbėti sava kalba.

Mūsų centro valdybos pirmi-
ninkas savo išrinkimo proga bu-
vo pažadėjęs atgaivinti lietuviš-
kas mokyklėles, tačiau, pasibaig-
us trejų metų kadencijai, nė viena lietuviška mokyklėlė Vene-
cueloje nebuvo atgaivinta. Taip pat ir visi kiti su lietuvių susiję klausimai liko neišspręsti.

Mūsų vadovaujantys asmenys daug kalbėjo ir žadėjo, tačiau viskas liko tik pažadais. Dėlto lietuviybės srityje likome labai nuskriausti.

I šią stovyklą buvo atvykusi didelė grupė mūsų jaunimo. Ji svarstė gyvybinius lietuviybės klausimus, tačiau nei centro, nei Karako apylinkės pirmininkas nepasirodė, nors turi savo susi-
siekimą priemones.

Įvykiai lietuvių akimis

(Atkelta iš 2-ro psl.)

— nenorėjau tikėti, kad pilnas energijos, sumanymų ir idėjų kunigas galėtų pačiame pajėgume nukeliauti i kitą pasaulį. Pa-
žinojau kun. P. Ažubalį nuo pat jo atvykimo i Kanadą. Nekartą tekdavo susitikti KLB-nės po-
sėdžiuose, nekartą tekdavo kreiptis i jį bilietų, pritrūkus jų kasoje, nekartą tekdavo pasikal-
bėti ir įvairiais Hamiltono klau-
simais. Visuomet jis surasdavo laiko, duodavo patarimą.

Susirūpinęs buvo ir Vokietijos lietuvių židinyš Huettenfel-
de Lietuvos Kankinių parapijos bei Anapilio likimu, netekus stipraus Kristaus vynuogyno darbuotojo bei administrato-
riaus. Daug spėliota, daug pa-
vardžių minėta. Su džiaugsmu buvo sutikta žinia apie kun. J. Staškaus paskyrimą kun. P. Ažubalio įpėdiniu. Huettenfel-
das linki jam našaus darbo Kris-
taus vynuogyne ir lietuviškoje dirvoje.

Lietuviška spauda Huettenfel-
dą pasiekia tik po 4-5 savai-
čių, tad norint sužinoti lietuviš-
ko gyvenimo naujienas, reikia klausyti Laisvės ar Vatikano ra-
dijo lietuviškų laidų. Šios žinios

būna oficialios, visuomeninės, kuriomis nevisuomet eilinis žmogus pasitenkina, norėdamas sužinoti, kaip sukasi gyvenimas apie Petro, Jono, Algio "kie-
mą", kas naujo "toje" ar "ano-
je" organizacijose, kaip pavyko XY organizacijos minėjimas.

Pirmais i Vokietiją atvykimo mėnesiais gan smulkiai apie viską parašydavo draugai ir pažis-
tami. Po metų laiko jų skaičius gerokai nutrupėjo. Dabar reikia pasitenkinti laikraščio spor-
to įvykių išskarpomis ar vieno kito lankyto miesto atvirukais. Tad mieliai sutikdavau apsilan-
kusius gimnazijoje Kanados ar JAV lietuvių, pasiteiravdavau apie gyvenimą ir naujienas. Ta-
čiau mieliausi ekskursantai bu-
vo hamiltoniečiai — A. Krakai-
tienė, A. Deksnienė su dukra D. Deksnyte-Powell, Hamiltono Aušros Vartų parapijos choro dirigente. Gaila, kad joms lai-
kas neleido ilgiau pagyventi šia-
me Hesseno miestelyje. Vis dėl-
to daug išgirdau iš jų liūdnų ir linksmų naujienų.

P. S. gimnazijos kuratoriaja dėkoja p. A. Deksnienėi ir p. D. Powell už auką gimnazijai.

● "TEVISKES ŽIBURIJ" metinė prenumerata — \$14, naujiem prenu-
meratorium — \$10.

Naujas lietuvių kelionių biuras

Simon's Travel Service

kviečia keliauti kartu!

Naujas lietuvių kelionių biuras

Simon's Travel Service

kviečia keliauti kartu!

Šv. Kalėdos ir Nauji Metai su giminėm.

Vilnius-Ryga 1980 m. gruodžio 22 d. iki 1981 sausio 5 d.

Kelionių ir viešnagės metu teikiama visapusiška pagalba, taip pat mūsų biuras sutvarko dokumentus, reikalingus išskviemams vizitui.

Tel. 537-3060 arba 532-8772

2385 Dundas St. W., Toronto, Ont., Canada M6P 1X2

(Kelionių biuro registracijos numeris — 1835961)

Simon's TELEVISION

Savininkas — V. SIMINKEVICIUS

2385 Dundas St. W., Toronto

Tel. 532-8772

Netoli Lietuvių Namų prie Bloor-Dundas pėsčiomis.

Simon's TELEVISION

Savininkas — V. SIMINKEVICIUS

2385 Dundas St. W., Toronto

Tel. 532-8772

Netoli Lietuvių Namų prie Bloor-Dundas pėsčiomis.

Nuomojam, taisyom, parduoam "ADMIRAL" ir kitų firmų televizijas bei "stereo" aparatus. Turime lietuviškų plokštelių ir suvenyrų.

Dievo mirtis ar Vakaru žlugimas?

FELIKSAS JUCEVIČIUS

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

5. KAS PAJUTO PULSĄ?

Aštuonioliktojo šimtmečio enciklopedistų filosofija su ryškiais ateizmo daigais, paskutinis jo dešimtmis su savo kraujuota tikrove ir liguistu proto garbinimu priverstė susimąstyti nevieną galvojančią žmogų. Bet pirmutiniai, kurie susimąstė, buvo ne politikai, kurie atliko šios tragedijos pagrindinių veikėjų roles. Neatkreipė savo dėmesio į naujai iškilusius pavojus Vakarams nė filosofai, nors tai buvo jų pareiga. Juk jų kolegoms sumaišė iš tikrųjų vakariečiams protus.

Žinote, kas šio šimtmečio pabaigoje rimtai susimąstė? Tai „belles-lettres“ atstovai, ir tai ne Prancūzijoje, o jos kaimynystėje už Reino. Čia turio galvoti Jean Paul slapyvardžiu pasirašinęjanti vokiečių rašytoja ir Novalio slapyvardžiu mums pažįstama poetė. Jų susimąstymas, reikšiantis taip pat gyvenamojo šimtmečio minties būsenas, pasižymi neįprastu aiškia regėjimu. Atskleisdamas to meto istorinės tikrovės gelmes, jis išskyla kaip pranašiška vizija, perspėjanti ateinančias kartas, ką reiškia nukriščiūnėjęs pasaulis ir pasaulis be Dievo, t. y. pasaulis, kuris daugeliui yra šiandien batarpiška tikrovė.

Skaidrios ir jautrios dvasios, nepaprastai lakios vaizduotės, bet kartu giliai mąstantis Jean Paul sakydavo didžias tiesas lyg atsitiktinai. Mūsų dėmesį patraukia ne jo romanai, o jo trumputis, vos kelių puslapių rašiniai su labai intriguojančia antrašte, būtent „Mirusiojo Kristaus kalba nuo visatos patato, kad nėra jokio Dievo“. Šio rašinio pirmąją versiją jis buvo pasiuntęs Herderiui. Čia ne Kristus kalba, o miręs Shakespeare'as. Rašinys, galutinai suredagotas, buvo įterptas romane „Siebenkaes“. Čia vaizduojama — ne kas kita, kaip nuogaštinimo šauksmas kylančios ateizmo smėklos akivaizdėje. Ką reiškia ateizmas kriščiūniskiesiems Vakarams bei žmonijai apskritai? Paneigimą viso to, ką giliausio ir gražiausio apreiškė Jėzus žmonijai, būtent, kad Dievas yra mūsų Tėvas.

Dar prieš kriščiūnybės pasirodymą Izraelyje buvo užuominų apie Dievą kaip Tėvą. Tačiau Dievą kaip visus mylinčius Tėvą galutinai apreiškė Jėzus. Tas dangiškas Tėvas yra iš tikrųjų jo išteigtosios religijos centre. Mokydamas apaštalus melstis, jis nukreipia jų pirmuosius žodžius į Jį: „Tėve mūsų, kuris esi danguje“. Jis kalba apie paslaptingą bendrumą, sudarytą iš „mažutelių“, kuriems Tėvas apreiškia savo paslaptis ir kurie yra Jo stebimi. Žmonės natūraliai rūpinasi rytojumi. Tai žino Jėzus, ir štai kodėl jis pastato prieš akis dangaus sparnuotus: „Nei jie sėja, nei pjauja, nei kluonus krauna, o jūs dangiškasis Tėvas juos maitina; argi jūs nevertesni už juos?“¹⁰ Dievas yra Tėvas ir tu, kurie vykdo Jo valią, ir sūnų palaidūnų, kurie šaukia: „Tėve, nusidėjau dangui ir tau“¹¹. Niekada Dievas taip nėra mūsų Tėvas, kaip kai mylimas ir mums atleidžia. Mes nesame niekada taip Jo vaikai, kaip kai elgiamės panašiai.

Tačiau, jei Jėzus apreiškia žmonėms Dievą kaip Tėvą, tai Dievas apreiškia žmonėms kaip Jėzų Tėvas. Jonui kriščiūnų Jėzus, iš dangaus pasigirsta balsas: „Sis yra mano mylimasis Sūnus, kuriuo aš gerbiuosi“¹². Tas pats balsas tai pakartoja Jėzaus persimainymo metu¹³.

Nekartą Jėzus duoda žmonėms suprasti, kad Dievas yra vienaip jų Tėvas, o kitaip jo Tėvas, kaip tai rodo jo žodžiai „Mano Tėvas“¹⁴ ir „Jūsų Tėvas“¹⁵. Kad Jėzaus ryšys su Dievu yra ypatingos prigimties, tai Jonas Evangelistas išreiškia įvairiausiais būdais. Jis vadina Jėzų „viengimiu Tėvo Sūnumi“¹⁶. Tarp Jėzaus ir Dievo yra valių vienybė: „Aš įsiekiau ne savo valios, bet valios to, kuris mane yra siuntęs“¹⁷. Tarp jų — veikimo vienybė: „Mano Tėvas darbuojasi iki šiol, todėl ir aš darbuojuosi“¹⁸. Juos sieja bendras pažinimas ir meilė: „Sūnus nieko negali daryti iš savės, o vien tai, ką mato darant Tėvą; ir ką bedarytų Tėvas, lygiai dar ir aš Sūnus, nes Tėvas myli Sūnų“¹⁹. Arba: „Kaip mane pažįsta Tėvas, ir aš pažįstu Tėvą“²⁰. Siųsdamas apaštalus į pasaulį,

prisikėlęs Jėzus sako: „Kaip mane siuntė Tėvas, taip ir aš jus siunčiu“²¹.

Tas ypatingas ryšys tarp Tėvo ir Sūnaus yra žmonių sudievinimo pagrindas. Kaip Jėzus iš prigimties yra Dievo Sūnus, taip žmonės per jį tampa Dievo vaikais. Visiems tiems, kurie priima Jėzų, jis duoda galią „tapti Dievo vaikais“²². Tai atspindi ne tik Jono, bet ir visų apaštalų ištikinimą. Apaštalas Paulius skelbia tą pačią tiesą romėnams: „Visi, kurie vadovaujami Dievo Dvasia, yra Dievo vaikai. Jūs gi esate gavę ne vergystės dvasią, kad ir vėl turėtumėte bijoti, bet gavote išnūstę Dvasią, kurioje šaukiame: Abba, Tėve! Ir pati Dvasia liudija mūsų dvasiai, kad esame Dievo vaikai. O jei esame vaikai, tai ir įpėdiniai“²³.

Kaip tik šviesoje tos teologijos, kur Dievas atskleidžiamas kaip mūsų Tėvas, kur Jo numylėtasis Sūnus yra Jėzus, per kurį žmonės tampa Dievo vaikais, Jean Paul parodo ateizmą. Ne vieną teologą giliai įžvelgė ir ateizmo pasauli, daugelis filosofų atskleidė ateistinės minties atstumą, bet vargu ar kas kitas pavaizdavo jį tokiais šiurpulingomis spalvomis, kaip jis.

Kas yra ateistas? Tai žmogus, kuriam visata yra tik lavonas. Štai Jean Paul pastaba rašinio pradžioje: „Niekas nėra taip vienišas pasaulyje, kaip Dievo neigėjas — jis liūdi su bename širdimi, kuri prarado didžiausią Tėvą. Šalia neišmatuojamo lavono gamtos, kurios nejudina, nepalaiko jokia pasaulio dvasia ir kuri auga kape. Ir jis tol liūdi, kol pats atitrūksta nuo lavono. Visas pasaulis ilsisi prieš jį, kaip didysis iki pusės smėlėje įsmigęs akmeninis sfinksas, o visata yra šalta, geležinė, beformės amžinybės maskė“²⁴.

Patį pasaulio be Dievo vizija atskleidžiama pasakotojo sapno rėmuose. Kartą vieną vasaros vakarą jis gulėjo ant kalno prieš saulę ir užmigo. Jam sapnavosi, kad išbudo kapinėse. Bokšto laikrodžiu, mušančio vienuolių, besikukantys ratai jį prikelė. Nakties dangus darė jam saulės užtemimo įspūdį. Atsivėrė kapai, atsidarė geležinės koplyčių durys, ir mirusiuji šešėliai pradėjo klajoti. Tik vaikai miegojo atviruose kapuose. Pasirodė švirduliuojanti šventovė, kurios skliautuose kabojo amžinybės lenta be jokio skaičiaus. Ir štai iš augštybių pradėjo leistis ant altoriaus augštas, kilnus pavidalas su skausmingu veidu. Mirusieji suprato, kad tai Kristus. Kai jie paklausė Jį, ar tikrai nėra Dievo, tai jis atsakė, kad nėra. Davęs tokį pasibaisėtiną atsakymą, Kristus tęsė: „Ašėjau per pasaulius, pasikėliau iki saulių ir Paukščių taku skridau per dangaus dykumas, bet neradau jokio Dievo. Leidaisi tol žemyn, kol būtis meta savo šešėlį, žvelgiau į prarają ir šaukiau: Tėve, kur tu? Bet girdėjau tik amžiną audrą, kurios niekas nevaldo, o blyksinti laumės juosta tyvuoja vakaruose be saulės, kuri ją sukuria, virš prarajos ir žemyn lašejo. Ir kai mečiau žvilgsnį per neišmatuojamą pasaulį dieviškosios akies link, į tik spoksojantį ir mane išdubusia skylę. Ant chaoso gulėjo amžinybė, rydama ir atrajodama save. — Disonansai, šaukiant balsiau, peršaukiant šešėliai, nes Jo nėra“²⁵.

Paskui pasakojama, kaip atbudo vaikai, kaip jie maldavo ir klausė Kristų, ar jie neturi jokio Tėvo. Jo atsakymas buvo tas pats. Vėliau savo kalboje Kristus palietė apšvietos filosofų mėgstamas temas — atsitiktinumą, būtinybę ir nebūtį. Čia jo žodis tamsus, skausmingas ir šaltas, kaip šiaurės ledynai: „Sustingęs, kurčiasis nieke! Saltoji, amžinoji būtinybė! Iškvailėjęs atsitiktinume! Ar pažįstate vieni kitus? Kada sutriuškintieji pasaulį ir mane? Atsitiktinume, ar tu pats žinai, kada tu žengi su orkanais per žvaigždžių sniego kalnynus ir užgesini vieną saulę po kitos, kada žėruojanti žvaigždėnų rasa išblunka, kai tu praeini? Kaip kiekvienas yra vienišas plačioje visatos lavoninėje! Aš esu tik šalia savės. — O Tėve! O Tėve! kur yra begalinė tavo krūtinė, kad aš ant jos pailsėčiau? — Ak, jei kiekvienas aš yra pats savo tėvas ir kūrėjas, kodėl jis negali būti savo paties giltyne?“²⁶

Galų gale jis nukreipia savo kalbą į žemės gyventojus: „Ak, jūs visų laimingiausių žemės gyventojų, jūs dar tikite Jį. Gal dabar saulėlydis ir jūs tarp gelių, žėrėjimo ir ašarų puolate

ant kelių, iškeliate palaimintas savo rankas augštin ir begalinėmis džiaugsmo ašaromis šaukiatės dangaus: taipogi ir mane pažįsti, Begalinis, ir visas mano žaidas, po mirties tu priimi mane ir visus apglėbi... Jūs, nelaimingieji, po mirties nebūsite apglėbti. Kai tas, kuris aimuoja, atsigula į žemę, kad sulauktų gražesnio ryto, išsiliejančio tiesa, pilna dorybės bei džiaugsmo, — atbunda audringame chaose, amžiname vidurnaktyje. Jo nepasitinka joks rytas, jokia slauganti ranka ir joks begalinis Tėvas! — Šalia manęs, mirtingasis, jei tu dar gyveni, šaukis Jo, nes kitaip tu praradai Jį amžinai.“²⁷

Iš to baiseso sapno, kuris jam buvo kaip košmaras, pasakotojas atbudo. Iš džiaugsmo jis verkė, kad gali garbinti Dievą. Tas džiaugsmas ir jo tikėjimas buvo jo karšta malda. Ne tik begalinė laime pripildyta jo siela, bet visa saulės spinduliuose skęstanti gamta bylojo jam apie begalinį Tėvą.

Kad čia turime reikalo su vaizduotės kūrinium, nėra abejonės, bet jam tikroviškumo atspalvį davė Jean Paul poetinis genijus. Ši visatos be Dievo vizija buvo stiprus poveikis jo bendralaikiams, stovintiems jau romantizmo prieangyje, ir net ateinančių amžių kartoms. Mat ši vizija sukrustalizavo besibaigiančio amžiaus netikėjimo sukelta liūdesio ir nuogaštavimus.

Prie šio rašinio pasisekimo nemažai prisidėjo ir Mme de Staël, kuri savo knygoje „De l'Allemagne“ pateikė jį prancūzų publikai kaip „labai keistą dalyką“. Tačiau jį neišvertė jo pabaigos, t. y. pasakotojo atbūdimo, kuris nusikrato ateizmo košmaru, ir tai vadina Jean Paul sapnu. Tuo vardu jis paprastai ir žinomas Vakaruose.

Taip su amputuota pabaiga ir išimtas iš konteksto, Jean Paul sapnas pateko į ateinančių kartų galvoseną. Jame kaip tik ir glūdi šaknys Dievo mirties temos, kuri buvo be paliovos diskutuojama per paskutinius du šimtų metų. Jos pirmutinius pėdsakus užtikina jau Hegelio „Dvasios fenomenologijoje“: „Yra pats skausmingiausias jausmas nelaimingosios samonės, kad pats Dievas yra miręs. Šis kietas pasakymas yra labiausiai vidinio žinojimo išraiška, samonės grįžimas į aš nakties gilumą, to aš, kuris be jos daugiau nieko neskiria ir nežino“²⁸.

Jean Paul sapnas neliko nepastebėtas ir kitų. Jo užuominas randame pas Balzaką, Nervalį, Vigny, Victor Hugo. Šią jo temą saiva permaštė Dostojevskis ir Nietzsche. (B. d.)

- 8 Mt 6,9
9 Mt 11,25; 6,4 ir 6,18
10 Mt 6,26
11 Lk 15,21
12 Mt 3,17
13 Mt 17,5
14 Mt 7,21; 11,27; Lk 2,49; 22,29
15 Mt 5,45; 6,1; 7,11; Lk 12,32
16 Jo 1,14; 1,18; 3,16
17 Jo 5,30
18 Jo 5,17
19 Jo 5,19-20
20 Jo 1,12
21 Jo 20,21
22 Jo 1,12
23 Rom 8,14-17
24 Siebenkaes. Erstes Blumenstück.
— Leidinyje Jean Paul's Ausgewählte Werke, Verlag von G. Reimer, Berlin, 1865, VII t., p. 267
25 ten pat, VII t., p. 269
26 ten pat, VII t., p. 270
27 ten pat, VII t., p. 271
28 Die „Christenheit“ oder „Europa“. Leidinyje Novalis saemtliche Werke. Verlegt bei Eugen Diederichs. Florenz und Leipzig, 1898, III t., p. 336

Europos Lietuviškų Studijų Savaitėje Innsbrucke. Viršuje: dr. A. Gerutis kalba su p. Kamantiene; apacioje paskaitų klausytojai: J. Barasas, J. ir Z. Glemžos, vysk. A. Deksnys, R. Garbačiauskaitė, kun. T. Ereminas, dr. P. Radvila, dr. J. Grinius ir kiti.

Dešimtoji „Pradalgė“

PR. NAUJOKAITIS

Kazimiero Barėno redaguojamas, „Nidos“ leidžiamas literatūros metraštis „Pradalgė“ pradėjo eiti 1964 metais. Anksčiau „Pradalgė“ išeidavo dažniau, beveik reguliariai kasmet. Tik paskutiniame dešimtmetyje pradėjo retėti. Gal pailso redaktorius ir „Nidos“ leidykla?

Tarp 1976 m. išleisto dešimtosios „Pradalgės“ ir šios dešimtosios yra ilgas tarpas. Jau buvo net nesitikima, kad skaitytojai jos sulauks. Net niekur nesigarsino redaktoriaus, kad pluša prie dešimtosios. Tai gi ilgai ši pradalgė buvo kirsta. Bet už tai išėjo sodri, stora, turinti net 484 psl. Tik kaikiurie dalykai dėl to ilgo kirtimo net spėjo pasenti. Tai V. Alanto ištrauka iš romano „Liepkalnio sodyba“, kai pats romanas jau seniai knygų rinkoje. Taip pat ir St. Santvaro „Rubajatai“ jau senokai išėjo atskira knyga ir laimėjo premiją. Antanas Tulyš jau spėjo ir numirti, belaukdamas savo novelės „Japonė“ išspausdinimo metraštyje. Tačiau ir tokie atsilikimai nėra metraščio yda.

Mūsų kultūros istorijai labai pravers su šiltu nuoširdumu parašyti Stasio Santvaro atsiminimai apie kompozitorių Stasį Šimkų. Literatūros istorijai naudingi Bronio Railos paruosti ir paaiškinti Jono Aisčio laiškai, rašyti B. Railai ir A. Rimvydžiui, Pulgio Andriūšo laiškai, rašyti A. Rimvydžiui. Tie laiškai papildo abiejų rašytojų biografijas, kartu duodami ir plačią kultūrinio gyvenimo vaizdą. Prie panašių rašinių priklauso ir Agnės Lukšytės pluoštas biografinių žinių apie kalbininką Praną Skardžių, taip pat Algirdo T. Antanaičio atsiminimai apie aktorį Stasį Pilską. Literatūros istorijai skirtinas ir kapucino Konstantino Gulbino rašinys „Marijos Pečkauskaitės vieta lietuvių kultūros istorijoje“.

Dešimtoji „Pradalgė“, literatūros metraštis. Redagavo K. Barėnas. Išleido „Nida“ Londone, 1980 m., 484 psl., kaina 5 anglų svarai, nariams — 4 svarai. Kieštai viršeliais 0,50 svaro brangiau.

Po pluoštą eilėraščių „Pra-

dalgei“ davė poetai: Tomas Venclova, Kazys Bradūnas, Leonardas Andriekus, Gražina Tulauskaitė, Aleksandras Radzius, Jolanta Malerytė, Aldona Veščūnaitė, Pranas Visvydas, Česlovas Valdemaras Obcarkas, Arkadijus Vinokuras, Zenta Tėnisonaitė.

Beletristikai atstovauja: Antano Tulio novelė „Japonė“, Česlovo Grincevičiaus novelė „Stebuklas“, Agnės Lukšytės apybraiža „Laikas“, Juozo Kraliausko ekspresionistinė novelė apie Lietuvos partizanus, Irenos Joerg nuotaikingas pasakojimas „Abitūros šventė“, Petro nelės Orintaitės didmiesčio džiunglių apybraiža „Paslydėlių šlaite“, Alės Rūtos atsiminimų apybraiža „Balto ryto dovana“, Jono Galiaus atsiminimų apybraiža „Nulaužta obels šaka“.

Draminei kūrybai atstovauja Algirdo Landsbergio ištrauka iš dramų „Sventasis narvas“ ir Liudo Dovydeno vieno veiksmo groteskinis vaidinimas „Jeigu rasim uranijaus“. Draminį pobūdį turi ir „Antro kaimo“ satyriniai bei humoristiniai škiečiai, kuriuos parašė Vyt. Alantas, K. Almenas, Rimvydas Cinka, Liudas Dovydenas, Jurgis Gliuda, Algirdas Landsbergis, Pranas Visvydas, o daugiausia tai pats „Antro kaimo“ prievaizdas Algirdas T. Antanaitis. Tie škiečiai dažniausiai liečia dienos aktualijas. Juos greitai sėdina laikas. Didėsni literatūrinės vertės jie, žinoma, neturi.

Dešimtoji „Pradalgė“ yra brandaus turinio, gana įvairi, įdomi. Tik nežinia, ar dar sulauksime ir vienuoliktosios „Pradalgės“. O jos reikėtų, nes literatūra be literatūros žurnalo, lyg namas be langų. „Pradalgė“, tiesa, neatstoja periodinio žurnalo, bet ir retai pasirodydama visdėlto švystelia skaidriu spinduliu ir mūsų išeivijos kūrybinį taką.

DEŠIMTOJI PRADALGĖ, literatūros metraštis. Redagavo K. Barėnas. Išleido „Nida“ Londone, 1980 m., 484 psl., kaina 5 anglų svarai, nariams — 4 svarai. Kieštai viršeliais 0,50 svaro brangiau.

DEŠIMTOJI PRADALGĖ, literatūros metraštis. Redagavo K. Barėnas. Išleido „Nida“ Londone, 1980 m., 484 psl., kaina 5 anglų svarai, nariams — 4 svarai. Kieštai viršeliais 0,50 svaro brangiau.

Tėviškės žiburiai • 1980. X. 2 — Nr. 40 (1599) • psl. 7

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

A. A. ALOYZAS BARONAS, čekietis rašytojas ir žurnalistas, dirbęs „Draugo“ redakcijoje, po dviejų mėnesių sunkios ligos rugsėjo 7 d. mirė Loretto ligoninėje Čikagoje. Velionis buvo gimęs 1917 m. Vabalninkė, technika ir filosofiją studijavęs Vytauto D. universitete, studijas gilinęs V. Vokietijoje, Frankfurto universitete. Periodikon įsijungė nuo 1937 m. eilėrašciais bei straipsniais, o kaip beletristas iškilo JAV, atvykęs 1949 m. Nuo 1954 m. dirbo „Drauge“, daugiausia redaguodamas paskutinį puslapį, paruošdamas mėnesinį humoro bei satyros skyrį „Spygliai ir dygliai“. Proveržį humoristikon atspindėjo dr. S. Aliūno slapyvardžiu išleisti du rinkiniai — „Valerijono lašai“ ir „Trejos devynios“. Su humoristiniais eilėrašciais dažnai dalyvauodavo stovyklų bei vakarų programose. Beletristinių velionies palikimai sudaro apie 10 romanų bei novelių rinkinių. „Draugo“ romano konkursą laimėjo jo 1961 m. išleisti „Lieptai ir bedugnės“, „Giedros“ korporacijos premija — 1966 m. pasirodžiusi „Trečioji moteris“. Abu šie romanai buvo išleisti ir angli kalba. Ilgas kūrinių sąrašas liudija nepaprastą velionies darbštumą, nes jiems jis tegalėjo skirti nuo savo darbo „Drauge“ atliekamą laiką. Neužmirštinas ir velionies vadovavimas Lietuvių Rašytojų Draugijai 1966-1970 m. Palaidotas rugsėjo 11 d. Sv. Kazimiero kapinėse Čikagoje.

DAIL. ADOMO VINGIO darbų atspaudų paroda rugpjūčio 24 d. buvo surengta Adelaidės Lietuvių Namuose, Australijoje. Jis yra pasižymėjęs miniatiūriniais savo kūrinių, ypač sveikinimo kortelėmis, neturiniomis jokio įrašo, tad tinkančioms įvairioms progoms. Savo parodai dail. A. Vingis buvo sutekęs apie 50 atspaudų ir normalių tapybos darbų. Kartais tie jo atspaudai turi reljefinį paviršių. Jie tapo pasižymi skaidriomis, permatomomis paviršiais, sudarydami įspūdį lyg būtų nepaprastai lengvi ir trapūs. Iš parodoje išstatytų darbų minimi — „Ilgeysys“, „Susikaupimas“, „Suskaldyta saulė“, romantiškumu pasižymintis „Gyvenimo vakaras“.

KOMPOZ. JERONIMO KAČINSKO kūrinių koncertą spalio 25 d. Čikagoje, Marijos augstesniosios mokyklos salėje, surengs JAV Lietuvių Fondas. Programai atlikti kompoz. J. Kačanauskas iš Bostono atsiėvė 40 instrumentalistų grupę. Bilietai ir šį neeilinį koncertą jau gaunami N. ir J. Vaznelių parduotuvėje „Gifts International Inc.“, 2501 W. 71st St., Chicago, IL 60629.

DAIL. ALGIS SVEGZDA, gyvenantis Britanijoje, savo kūrinių parodą rugpjūčio pabaigoje ir rugsėjo pradžioje surengė Londone, Fisherio meno galerijoje.

PULGIS ANDRIUSIS prieš 10 metų mirė Adelaidėje, Australijoje. Sydnejaus lietuvių prisiminimai šį talentingą lyriką ir satyrą, jį pagerbs specialia akademija Lietuvių Klubas salėje spalio 12, sekmadienį, 3 v.p.p.

ELENA BLANDYTĖ, čekietė solistė ir aktorė, lankėsi Britanijoje. Savo koncertą Londono lietuviams ji įjungė į Tautos šventės minėjimą rugsėjo 7 d. Pagrindinį savo dėmesį ji skyrė lietuvių kompozitoriams — S. Šimkui, A. Bražinskui, B. Budriūnui, A. Kačanauskui, R. Racevičiui, T. Makaičiui, L. Abinaitiui. Jos pasirinktos dainos daugiausia buvo pramoginio pobūdžio, papildytos „Habanera“ ir G. Bizet operos „Carmen“, trejetu kitataučių kompozitorių kūrinių. Pasirodymą užbaigė alegoriška Toronte gyvenančio V. Tamulaičio apysakaite „Surgizmas“. Sol. E. Blandytė, mezosopranas, taipgi dalyvavo su beveik visa šia programa Nottinghamame įvyksiančiame lietuvių sąskrydyje.

M. K. CIURLIONIŲ SKIRTAS DVI LAIDAS šią vasarą transliavo Šveicarijos radijas. Jas buvo paruošusi V. Vokietijoje gyvenanti Dorothea Eberlein. Pirmoji valandą trukusi laida klausytojus supažindino su M. K. Ciurlionio dailės kūryba, atspindinčia sintezę tarp muzikos ir tapybos paveikslų cikluose. Taipgi buvo pabrėžta, kad M. K. Ciurlionis tenka priskirti prie simbolizmo ir abstraktizmo pradininkų meno pasaulyje. Antroji tokio paties ilgio laida apžvelgė muzikinę M. K. Ciurlionio kūrybą, jos įtaką lietuvių kompozitoriams. Šia proga buvo išryškinti ir sudėtingi lietuvių kultūros bei kalbos bruožai. Esą lietuviškos liaudies dainos grožį pasaulio viešumai savo kūriniuose atskleidė M. K. Ciurlionis. Pasak D. Eberlein, yra daug leidinių, skirtų M. K. Ciurlioniui, tačiau tikrąjį jo veidą Vakaru pasauliui atskleidė tik 1979 m. Berlyne surengta jo kūrinių paroda. D. Eberlein priminė radijo klausytojams, kad stalinizmo laikotarpįje M. K. Ciurlionio dailė netgi buvo laikoma išsigimusia. Ji taipgi pabrėžė šio didžiojo Lietuvos genijaus susijimą su savo tautos likimu, siekijamą dėl gimtojo krašto nepriklausomybės, jo didelę meilę savo gimtinei. Laidos buvo iliustruotos muzikiniais M. K. Ciurlionio kūrinių, jo paties pasisakymais, atskleidžiančiais kosmines platumas ir šiems laikams aktualią filosofinę pasaulėžiūrą.

TRADICINIAME HELSINKIO FESTIVALIJE šiltai buvo sutikti du baltieji meno vienetai: Sauliaus Sondeckio vadovaujamas kamerinis orkestras iš Vilniaus ir Talino ansamblis „Hortus musicus“ su vadovu Andresu Mustonenu. Beveik tuo pačiu metu Joens mieste, rytinėje Suomijoje, viešėjo didelė vilniečių delegacija. Koncertus surengė Vilniaus operos solistai Rimantas Siparis ir Irena Milkevičiūtė. Ten taip pat įvyko Antano Sutkaus nuotraukų ir taikomosios dailės meistro Petro Zarankos darbų paroda.

ŠIAULIŲ DRAMOS TEATRAS, užbaigęs gastroles Kaune, užsuko Vilniun. Vyr. rež. Saulius Varnas džiaugiasi gastrolėmis, nes teatras vis dar neturi nuolatinį patalpų, kurių remontas bus užbaigtas tik sekantisiais metais. Iš anksto ruošiamasi Šiaulių dramos teatro penkiasdešimtmėčiui 1981 m. rugsėjo pabaigoje. Jam vyr. rež. S. Varnas žada skirti V. Krėvės „Skirgailą“. Su rež. R. Steponavičiūte repertuarą jis numato papildyti vokiečių dramaturgo Z. Büchnerio drama „Voicechas“, G. Marekaitės paruošta vaikams skirta suomių rašytojų kūrinių inscenizacija. Po gastrolių Vilniuje darbą pradėjo Šiaulių teatro studija, suteikusi nemažą jaunimo būrį. Būsimuosius aktorius moko veteranai S. Paska, K. Tumkevičius, E. Dapšienė ir kt. Į teatrą įsijungė žinomas aktorius S. Petronaitis.

LIETUVOS FOTOGRAFIJOS PARODŲ SALONE Vilniuje įvyko šiauliečio fotomenininko Algimanto Bareišio paroda. Vilniečiai turėjo progą susipažinti su beveik 100 jo nuotraukų. Tarp jų buvo serijos „Susitikimai parodu salėse“, „Veteranai“, „Sventės“, „Kaimo turguje“, nemažai gamtovaizdžių. A. Bareišio nuotraukos pasižymi subtilia nuotaika, išsiskotomis detalėmis, išradinga kompozicija.

KLAIPĖDOS PAVEIKSLŲ GALERIJOS savo tapybos darbų parodą surengė dail. Jurius Baltrūnas, nuo vaikystės dienų pagrindinį savo dėmesį skiriantis jūrai. Su žvejais jis lankėsi šiaurės ir pietų Atlanto platumose, Afrikos žemyne. Šiose kelionėse gimė apie 100 paveikslų turintys ciklai: „Atlantas“, „Afrika“, „Baltija“, „Ispanija“, „Juodoji jūra“. Su jais dabar turėjo progą susipažinti klaipėdiečiai.

VILNIAUS OPEROS IR BALETO TEATRAS naująją savo sezoną pradėjo rugpjūčio 30 d. naujosios E. Balsio operos „Kėlionė į Tilžę“ spektakliu. Ji buvo paruošta praėjusio sezono užbaigai. Direktoriaus V. Norėikos pranešimu, Lietuvos opera šiame metinė savo šešiasdešimtmetį. Jos veikla buvo pradėta Kaune ir dabar tęsiasi Vilniuje. Sukaktai bus skirtas naujas G. Verdi „Traviatos“ pastatymas gruodžio 31 d. Ji ruošia dirigentas R. Geniušas, rež. R. Siparis ir dail. F. Navickas. Gruodžio 4 d. sukaks 55 metai Lietuvos baletui, pirmuosius žingsnius taip pat pradėjusiam L. Delibo „Kopelija“ Kaune. Sukakties proga „Kopelija“ susilauks naujo pastatymo, kuriuo rūpinasi dirigentas V. Viržionis, baletmeisteris V. Brazdytis ir dail. H. Ciparis. Šiuo metu naujus baletus kuria kompozitoriai: J. Širvininkas — „Sudeginto kaimo varpas“, A. Senderovas — „Mergaitė ir mirtis“, R. Zigaitis — „Praėjo mergina“. Naujas operas yra pažadėję kompozitoriai V. Klova, V. Laurušas, F. Bajoras. Į teatro repertuarą bus įtraukta P. Čaikovskio naujai pastatyta opera „Eugenijus Oneginas“, jo baletas „Miegancioji gražuolė“, baletmeisterio V. Brazdylio paruoštas teminis baletas miniatiūrų vakaras. Neužmiršta ir mažoji teatro salė, kuriai pralinkta britų kompoz. W. Waltonio pagal A. Čechovą sukurta opera „Meška“. Šia premiją ruošia dirigentas J. Aleksa, rež. V. Mikšaitė ir dail. H. Ciparis. Direktoriaus V. Norėika nusiskundžia, kad teatru vis dar trūksta choro, balet, orkestro artistų. Rugsėjo pradžioje sol. V. Norėika su sol. G. Apavičiūte lankėsi R. Vokietijoje. Jie dū atliko pagrindinius G. Puccini „Toscos“ vaidmenis Weimaro teatre.

KINO DIENAI BUVO SKIRTAS renginys „Vilnius-80“. Vilniečiams parodyti lietuviški filmai: rež. A. Kundelio — „Sužeista tyla“, sukurta pagal J. Požeros romaną „Salnos“, rež. H. Sablevičiaus — „Mažos mūsų nuodėmės“, kuriam pagrinda davė R. Kašausko romaną. H. Sablevičius lig šiol pasižymėjo dokumentiniais filmais. „Mažos mūsų nuodėmės“ — jo debiutinis žingsnis į meninius filmus. Dokumentiniai filmai apie sportą buvo rodomi „Pergalės“ kino teatre. Čia taipgi įvyko žiūrovų susitikimas su kūno kultūros ir sporto komiteto darbuotojais, Maskvos olimpiados čempione ir pasaulio rekordininke 200 m plaukime krūtine Li. na Kačiūyte. Rež. G. Skvarnavičius buvo skirtas vakaras „Kronikos“ kino teatre „Pasijuokime ir susimąstykime drauge“. Lietuviški filmai taipgi buvo rodomi ir kituose Lietuvos miestuose. Daug dalyvių susilaukė specialus renginys Palangoje „Lietuvos kinas Palangos kurorte“. Poilsiautojai susitiko su filmu „Velionio sėkla“ kūrėjais, matė filmą „Mažos mūsų nuodėmės“, „Sužeista tyla“. Renginį buvo įtraukti kūrėjiniai aktorij H. Kurausko ir E. Zebertavičiūtės vakarai. V. Kst.

R. CHOLKAN & CO. LTD.
REAL ESTATE**DĖMESIO, LIETUVIAI!!!**

- Pardudantiems per mus nuolaida
- Nemokamas nejudomo turto įkainojimas
- Sąžiningas patarnavimas visuose nejudomo turto reikaluose
- Daugiau kaip dvidešimt penkerių metų patirtis

2336 Bloor Street West – Tel. 763-5555
PRANAS KERBERIS **ANTANAS GINIOTIS**
 namų 239-5923 namų 769-9356

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas

999 College St., Toronto, Ont. • Telefonai: 532-3400
 M6H 1A8 • 532-3414

AKTYVAI — virš 18 milijonų

KASOS VALANDOS:	MOKA UŽ:
Pirmadieniais 10-3	term. indėlius 6 mėn. 10½%
Antradieniais 10-3	term. indėlius 1 metų 10½%
Trečiadieniais uždaryta	term. indėlius 2-3 metų 10 %
Ketvirtadieniais 10-8	pensijų ir namų s-tą 11 %
Penktadieniais 10-8	taupomąją s-tą 9¼%
Šeštadieniais 9-1	spec. taup. s-tą 9¼%
Sekmadieniais 9.30-1	depozitų-čekių s-tą 6 %
	DUODA PASKOLAS:
	asmenines nuo 13 %
	mortgicinius nuo 12 %

ANAPILYJE skyrius veikia sekmd. 9.30 v.r. — 1 v.p.p.

Duodame asm. paskolas iki \$50,000 ir mortgicinius iki \$100,000 (75% įkainoto turto vertės). Draudžiame narių gyvybes pagal santaupų dydį iki \$2,000 ir asm. paskolas iki \$10,000. Pardudame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionės čekius (traveler's checks). Neiname mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas. MŪSŲ TIKSLAS — NE PELNAS, BET SĄŽINGINGAS PATARNAVIMAS

STEPHAN'S FURS 406 Roncesvalles Ave.
 Telefonas 536-5936
 2239 Bloor Street West. • Telefonas 762-7775
 Pardudami kailiniai opsiastai ir įvairaus kailio kepurės. Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ
MARGIS DRUG STORE
JOHN V. MARGIS, Phm. B.
 408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944
 PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.
 VAISTAI, KOSMETIKOS PREKĖS IR KT.
 NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS
 MARGIS DRUG STORE TURI "LOTTARIO" LOTERIJOS
 SKAITYTUVĄ (KOMPIUTERĮ)

PROGRESS REAL ESTATE LTD.
 REALTOR
 1072 Bloor St. W.
 Perkant ar pardudant nekilnojamoj nuosavybę visada
 Jums sąžiningai patarnaus **A. Blūdžius**
 Telefonai: 534-9286 • namų 537-2291

AUTORITE SALES & SERVICE
 1636 Dundas Street West,
 Toronto, Ontario M6K 2M4 Telefonas 531-1331
BLOOR AUTORITE GARAGE
 296 Brock Avenue
 (Tarp Dundas ir College) Telefonas 531-1305
 * Automobilio saugumo pažymėjimai (Mechanical fitness Certification)
 * Sąžiningas ir patikimas patarnavimas. * Visi automobilių mechaniniai
 * taisymai. * Snieginės ir paprastos padangos, MICHELIN, B. F.
 * GOODRICH, RADIAL ir kt. Savininkas FRANK PETITT

PARKSIDE MEAT MARKET
 335 Roncesvalles Ave.,
 Toronto, Ontario Telefonas 535-1258
 • Turime lietuviškų skilandžių, sūrių ir kitų maisto gaminių •
 • Užsakymai priimami telefonu • Nemokamas pristatymas •

P. ir T. SERVICE CENTRE garažas
 (1862 Mattawa Ave., Mississauga, L4X 1K1, tel. 279-4371)
 Važiuoti į vakarus Dundas St. W. nuo 427 kelio 1 mylia, sukiti kairėn
 prie pirmųjų šviesų (į pietus) Wharton Way, važiuoti Wharton Glen
 gatve tiesiog į garažą.
 • Sąžiningai atliekame visus automobilių mechaniskus pataisymus. •
 Savininkai: **A. Paškevičius** ir **J. Tamošiūnas**

INDRĖ PAŠKAUSKIENĖ duoda

mankštos pamokas

Toronto Lietuvių Namuose

pirmadieniais (pradedant spalio 6) 7-8.30 v. vakaro
 Informacijų teirautis bei registruotis vakarais
 telefonu **921-3883** (Indrei)

SPORTAS**VYČIO ŽINIOS**

"Vyčio" sporto klubo metinis narių susirinkimas įvyks spalio 14 d., 7 v.v., Toronte Lietuvių Namuose. Maloniai kviečiame visus, kuriems rūpi sportas, atvykti į šį svarbų susirinkimą.

Sporto klubo "Vytis" valdyba

SPORTAS LIETUVOJE

Ruošiantis naujam krepšinio sezonui, Vilniaus sporto rūmuose įvyko keturių augščiausios lygos komandų varžybos, kuriose dalyvavo praėjusio sezono vicečempionas Kau- no "Žalgiris", Vilniaus "Statyba", Maskvos "Dinamo" ir Leningrado "Spartakas". Buvo kovojama dėl Vilniaus miesto komjaunimo įsteigto taurės. Ją laimėjo žalgiriečiai, antroje vietoje palikę "Statybą", trečioje — Maskvos "Dinamo". Šios trys komandos varžybas baigė su vienu pralaimėjimu. "Žalgiris" netikėtai nugalėjo "Statybą" 101:94, o pastaroji suklupo prieš "Dinamo" komandą 96:94. Teisėjams teko daryti sprendimą, remiantis pasiektu krepšio skaičiumi. Pagal šią aritmetiką "Žalgiris" turėjo plius 9 taškus, "Statyba" — plius 5, "Dinamo" — minus 14.

Lietuvos teniso veteranų pirmenybės buvo surengtos Palangoje. Čempionu tapo Fizikinių-techninių energetikos problemų instituto sekretorius V. Eva, baigėme įveikti vilnietį gydytoją V. Tamulaitį. Trečioji vieta teko Vilniaus pedagoginio instituto katedros vedėjui V. Kukiui. Dvejytį rungtyje stipriausi buvo praejusieji metų čempionai V. Eva ir J. Burneikis, nugalėję V. Tamulaitį ir P. Naujokaitį. Šiose pirmenybėse jau 17-tą kartą dalyvavo A. Dučinskas iš Baisogalos, turintis 71 metus amžiaus, įstengė nugalėti ketletą už save jaunesnįjį žaidėję.

Lietuvos jaunių šachmatų turnyrą Klaipėdoje laimėjo vilnietis E. Rozenalis, iš 15 galimų surinkęs 12 taškų. Antra vieta su 11 taškų užėmė vilnietis V. Mališauskas, trečia su 10 taškų — kaunietis D. Tvarijonavičius.

Naują Lietuvos rekordą 1500 metrų bėgime pasiekė šiaulietis L. Balakauskaitė, šį nuotolį įveikusi per 4 min. 3,6 sek. Jį laimėjo I vietą Podolske surengtose lengvosios atletikos varžybose V. Kucio atminimui. Parasiutinininkai kovoję dėl Lietuvos aviacijos sporto federacijos taurės. Vyry grupėje ji teko A. Čiociui, moterų — G. Pugačiovai. Teoriniais bei praktiniais parasiutinio sporto užsiėmimais bene labiausiai yra pagarsėjęs prieš trejus metus Kapsuke (Marijampolėje) įsteigtas techninis aviacijos sporto klubas.

Aukojo "Tėviskės Žiburiams"

\$100: Toronto Lietuvių Namai, Julius Strodonskis, R. Geležūnas; \$50: Mokytojų Studijų Savaitė Dainavoje, Vikt. Staškūnas, Valė Bagužienė; \$30: JAV LB Palm Beach apylinkės valdyba; \$26: Bronius Abramonis; \$25: Walter Pocius; \$23: Tony Janel; \$20: Stasys Vaitkus; \$15: Elvira Miller.

\$10: A. Garkūnas, Tadas Meškauskas, Stasys Tamulaitis, Dalius Brazdionis, Ona Tunaitis, Antanas Patamsis, Kazimiera Butkienė, V. Vingelis, M. Zubrickas, Juzė Valaitienė, A. Misiūnas; \$9: Kazys Prišmantas; \$7: F. V. Razgaitis, Petras Mikys.

\$6: M. Meiliūnas, Br. Urbas, Pr. Rušinskas, Juozas Kalakauskas, P. Abramaitienė, A. Jazbutis, Martynas Račys, Leonas Ragas, DDS, V. Rusnavičius, H. Rožaitis, V. Erslovas, kun. dr. T. Žiūraitis, OP, Jonas Danaitis, M. Šniūolis, A. Trečiokienė, A. Radžiūnas, J. Vitkūnas, Stasys Kuzmas, A. Ragelis.

\$5: prel. V. Balčiūnas, Donatas Bielskus, M. Borusienė, Jurgis Jakaitis, Alma Rolia (Mrs.), Jieva Kutka, Kazys Žilvitis, Bronius Macianskis, Monika Jurksienė, Aldona Gaidauskas, dr. L. Kriaučiūnas, A. Grigonis, J. Jakaitis, Laima Stepaiteienė; \$4: Nerija Linkus, Baly Lukas, Ona Ratkevičienė, kun. J. Vėlušis, prof. R. J. Vaisnys, A. Lastauskienė; \$3: Loretta Kongats, S. Zaviene, Pijus Valčiūnas, V. Gruzdys, K. C. Simkus, M. Vaisnys; \$2.50: R. Stanaitis.

\$2: A. Kenstavičius, Jurgis Virkietis, Jonas Rugienius, V. A. Radžiūnas, A. Vaškevičienė, L. Narkevičius, V. Mačikūnas, E. Bobelienė, J. Cienas, K. Giedraitis; \$1: B. Jasevičius, J. Atkočaitis, M. Zavadskas, J. A. Raulinaitis, F. Ignaitienė, P. Dundys, Anna Pikutis, Vincas Micėvičius, J. Šiaučius, V. Abramaitis, A. Kraujalis, A. Dargis, Jadviga Smulskis, A. Landsbergis, V. K. Banelis, P. Ramaitis, D. Kvietys, J. Sarkanė, D. Naginskas, E. Sakienė,

Sovietų Sąjungos aviamodelininkų jaunių pirmenybėse Ivanove pasižymėjo kauniečiai Rolandas Jasmontas ir Gintaras Bernotas. Jų modeliai, vairuojami radijo bangomis, laimėjo oro kautynes.

Vilniaus Giluzės ežere buvo surengtos Lietuvos jaunių vandens slidinėjimo varžybos. Slalomo rungtį laimėjo Vilniaus žalgirietis E. Čerņšovas ir jaunių čempionė N. Čuchončeva. Figūrų rungtyje stipriausi buvo E. Micevičius iš Elektrėnų ir "Nemuno" komandos atstovė D. Malaiškaitė. Siuolius nuo trampolino apšunkino lietis, didelės bangos, stiprus vėjas. Laimėtojai tapo vilnietis A. Cadovičius ir N. Čuchončeva. Bendroje įskaitoje Lietuvos čempionų vardus išsikovojo: vaikų grupėje — E. Micevičius su 506,3 tšk., merginų — N. Čuchončeva su 668,7 tšk.

Lietuvos lakūnai 11-tą kartą savo jėgas išbandė dėl S. Dariaus ir S. Gireno pereinamojo prizo. Varžybos vyko virš Kivikščių aerodromo. Lakūnams teko atlikti keturias rungtis — privalomų, laisvų, nežinomų ir baigminių pratimų. Čempionu var-dą išsikovojo kaunietis Steponas Artiškevičius, laimėjęs visus pratimus. Antrąsias vietas pratimuose ir daugelį kėvėję užėmė vilnietis J. Kairys, trečioje vietoje palikęs vilnietį R. Pakša.

Skautų veikla

• Rugsėjo 21 d. "Rambyno" tuntas su "Satrijos" viešiomis Toronto salose sv. Mišiomis, sueigomis, bendrais žaidimais ir vaisėmis pradėjo naujuosius skautiškos veiklos metus. Mišias Sv. Ritos šventovėje atnaušavo dvasios vadas s. kun. Augustinas Simanavičius, OFM. Visam susirinkimui vadovavo tunt. ps. L. Saplys, maistu rūpinosi sk. vyčiu kandidatai, vad. G. Karoso. Laužui vadovavo V. Barakauskaitė. Dalyvių buvo apie 60. Skauto įžodį atliko K. Galius. Sueigos dalyvių pasveikino rajono vadeiva v.s. L. Kalinauskas.

• Šį sekmadienį, spalio 5 d., 4 v. p.p. Lietuvių Namuose Toronto visuomenė yra rengiamas Vytauto Didžiojo mirties 550 metų sukakties paminėjimas su fil. Rasos Mažeikaitės paskaita ir Toronte dar negirdėto birbynininku Rimvydu Kasiliu iš Čikagos. Programoje taip pat dalyvaus ir Hamiltono dainos vienetas "Aukuras-Daina", vad. E. Kudabienės. Minėjimą rengia skautininkų klubas.

• Mindaugo dr. vės sueiga — spalio 20, pirmadienį, 7 v.v. Prisikėlimo Parodų salėje. Varžybos pradėtos — prašome atvykti į visas sueigas.

C. S.

Karas palietė kanadiečius

Irako karas su Iranu palietė ir Kanadą bei kanadiečius. Nuo Irano bombų į Iraką Basros uosto į Kuveitą pabėgo 62 kanadiečiai, dirbę ten amerikiečių firmos statomoje naftos valykloje. Nė vienas kanadietis nenukentėjo, nors žuvusių eilėse buvo amerikiečių ir britų. Pabėgusieji laimingai pasiekė Kanadą. Jeigu karo veiksmai sutrukdytų naftos tiekimą Persijos įlanka, jos importas sumažėtų ne tik Kanadai, bet ir kitoms valstybėms. Iš paties Irako, jau nutraukusio naftos tiekimą, Kanada kasdien įsiveždavo tik po 30.000 statinių. Naftą vartojančios šalys yra pasirašiusios sutartį, pagal kurią jos yra įsipareigojusios apkarpyti naftos importą, jeigu kiltų jos tiekimo problemos. Tokiu atveju Kanada buvo priversta atsisakyti nemažos dalies importo iš užkrintos Venecuelos rinkos. Ta dalis tektų kitoms šalims. Šiuo metu Vakarų pasaulio valstybės naftos atsargų turi maždaug pusmečiui. Jeigu karas užtruktų ilgesnį laiką ar dėl jo nukentėtų naftos šaltiniai, net ir Kanados laukia naftos gaminių normavimas vartotojams.

Otavoje po dvejų metų pertraukos vėl susitiko provinciniai finansų ministrai su Kanados finansų ministru A. MacEachenu. Pokalbiai daugiausia lietė naująjį Kanados biudžetą, kurį A. MacEachenas yra įsipareigojęs paskelbti antroje spalio pusėje, kai darba bus pradėjęs federacinis parlamentas. A. MacEachenas prisipažino, kad naujam biudžetui būtina reikia daugiau pajamų, kurios sumažintų beveik \$15 milijonų siekiantį dabartinį deficitą. Galimas dalykas dėlto teks padidinti pajamų mokesčius kanadiečiams. A. MacEachenas taipgi pranašavo, kad infliacija, peržengusi 10%, šiam lygį gali išsilaikyti sekančius 18 mėnesių. Kainų bei atlyginimų kontrolės, kuri buvo įvesta 1975 m. ir vėliau atšaukta, šį kartą jis neplanuoja sugrąžinti. Pastaruoju metu krintantis ekonominis Kanados augimas, A. MacEacheno nuomone, galbūt bus sustabdytas ir vėl pradės kilti tiklėskančių metų pabaigoje.

Naftos problemų aptarimą šią savaitę pradeda Kanados energijos ištekliai min. M. Lalonde su tos srities Albertos ministru M. Leitch. Albertos vyriausybė, nesulaukdamas susitarimo su Kanados vyriausybe, nuo rugpjūčio 1 d. statinę naftos parbrangino \$2 iki \$16.75. Si kaina vis dar tebėra 100% žemesnė už naftos kainas pasaulinėje rinkoje. Alberta dabar vėl planuoja naftos kainos padidinimą \$2, tačiau šį kartą su tokiu pakėlimu žada nesutikti federacinė vyriausybė. Didžiausią problemą sudaro naftos išsiurbimas iš dervingo smėlio Albertoje. Ši Alsands projekta buvo užsimojusi vykdyti grupė naftos bendrovių su "Shell Canada" priešakyje. Kelia pastoja labai brangi tokio proceso technologija, kurią šiuo metu tegalėtų užtikrinti garantuota tokios naftos kaina po \$38 už statinę. Kadangi naftos kainos vis dar nėra sutartos, minėtoji grupė atsisakė šią žiemą numatytų \$50 milijonų darbų, o ateityje ji gali iš viso atsisakyti to projekto. Delsimas yra nustolingas abiem pusėm. Dienraščio "The Globe and Mail" pranešimu, prieš trejetą metų projekto įgyvendinimas būtų kainavęs \$4 milijonus, o dabar jau reikia \$8 milijonų.

Kanados Gydytojų Draugija, turėjusi suvažiavimą Vankuveryje, pagrasino gydytojų unijos steigimu, jeigu bus įgyvendinti karališkosios komisijos pasiūlymai federacinei vyriausybei. Ta komisija, vadovaujama augščiausiojo teismo teisėjo Emmetto Hall, siūlo, kad gydytojams būtų uždrausta reikalauti iš pacientų augštesnio atlyginimo, negu yra numatiusios provincijos veikiančios valstybinės sveikatos draudus įstaigos. Nesutarimų atvejais komisija pataria laikytis abiem pusėm privalamo arbitro sprendimo. Kanados 33.000 gydytojų unijos steigimo mintį kritiškai sutiko šiaipjau unijoms visada pritariantis Kanados Darbo Federacijos pirm. D. McDermottas. Pasak jo, juokinga gydytojams kalbėti apie kažkokią naują uni-ją, kai jie jau turi šias pareigas pilnai atliekančią Kanados Gydytojų Draugiją. Skirtumas tik galbūt tas, kad lig šiol ji niekada neapraktikavo streikų.

Atskirus Kanados ginkluotųjų pajėgų vienetus 1969 m. sujun-

gė anuometinis liberalų krašto apsaugos min. P. Hellyeris, susilaukdamas nemažos kritikos. Ypač aštrios kritikos susilaukė jo įvesta bendra uniforma, dėl kurios savo uniformų turėjo atsisakyti pėstininkų daliniai, karo laivynas ir karo aviacija. Tos jų uniformos iš tikrųjų buvo britiškos, o naujoji — grynai kanadiška. Nepatiko kariškiams ir bendra vadovybė, gerokai sumažinusi krašto apsaugos išlaidas. Esą šia reforma buvo sugriautos ligišiolinės tradicijos, turinčios didžiulę reikšmę karių moralei.

Kai Kanados valdymą perėmė min. pirm. J. Clarko konservatorių vyriausybė, buvo sudaryta speciali komisija skundams tirti. Jos pasiūlymai grįžti į atskiras ginklo rūšis dabar atmetė naujasis liberalų krašto apsaugos min. G. Lamontagne. Kanadai ir toliau paliekamos jungtinės karinės jos pajėgos su kanadiška uniforma. G. Lamontagne taipgi nesutiko ir su pasiūlymu atsisakyti JAV užpirkto "F-18" naikintuvo, kurį vis dar kamuoja neišspręstos technologinės problemos.

TRADE WINDS MOTEL

10300 Gulf Boulevard, Treasure Island
 St. Petersburg, Florida 33706, USA

Tel. (813) 360-0490

Savininkė RUTA KRAUČIONAITĖ,
 Kanados lietuvių, kviečia tautiečius atsilankyti.
 Motelis gražiai įrengtas, vėsiami kambariai ir
 butai, kilimai, spalvota televizija, šildomas basei-
 nas, vieta "barbecue", balto smėlio paplūdimys,
 prie pat Meksikos įlankos.

REAL ESTATE LTD.

22 Hedgewood Rd., Willowdale, Ontario M2L 1L5
 Kanados, Ontario ir Toronto Real Estate Board narys

Telefonas 489-1543.

Alfonsas Garbenis jums sąžiningai patarnaus parduodant ar perkant nekilnojamą turtą, tvarkant mortgicijų reikalus, įkainojant namus ir t.t.

Taupyk ir skolinkis

Pirmutiniame ir didžiausiam
 TORONTO LIETUVIŲ
 KREDITO KOOPERATYVE

PARAMA

MOKA:	IMA:
10½% už 6 mėn. term. indėlius	
10½% už 1 m. term. indėlius	13% už asm. paskolas
10 % už 3 m. term. indėlius	
11 % už pensijų ir namų planą	12% už mortgicijus
9¼% speciali taup. sąsk.	
9¼% už taupomo s-tas	
6 % už čekių s-tas (dep.)	

AKTYVAI virš 26 milijonų dolerių

Asmenines paskolas duodame iki \$50,000 ir mortgicijus iki 75% įkainoto turto. Visų narių gyvybę apdrausta santaupų dydyje, bet ne daugiau \$2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$10,000. Nemokamas čekiai ir sąskaitų patarnavimas — pinigines perlaidos, kelionės čekiai (American Express) Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgicijai.

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais — nuo 10 val. ryto iki 3 val. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais — nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro; šeštadieniais — nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta)
 BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West,

Telefonai: **532-8723** Toronto, Ontario
 ir **532-1149** M6P 1A6

AUTOMOTIVE FIBERS

visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas
 ir dažymas: sąžiningas darbas, pigios kainos.

Savininkas — **RIČARDAS KYBARTAS**,
 22 BELVIA ROAD,
 Islington, Ont. M8W 3R3 Telefonas 252-8863

ED. KONDRATAS, siuvėjas

1113 Dundas St. W.,
 Toronto, Ont. M6J 1W9 Tel. 533-5454

FLORIDA REAL ESTATE

Rezidencinės ir komercinės nuosavybės
 Apartamentai • Komedominiumai • Nuomojimas
Angelė E. Karnienė
 REALTOR ••• BROKER ••• NOTARY
 3701 Gulf Boulevard, St. Petersburg Beach, FL 33706
 Telefonas (813)360-2448 • Vakare (813)367-2413

DUFFERIN RADIO AND TV

SALES AND SERVICE

Taisomi televizijos, HI-FI ir radijo aparatai.
 Prityrę specialistai su ilga praktika.

1000 College St. • LE 1-3074 • Sav. P. Užbalis

BALTIC EXPORTING CO.

Siuntiniai į Baltijos kraštus ir Sov. Sąjungą

• Priimame siuntinių užsakymus.
 • Turime įvairių medžiagų ir kitų prekių, tinkamų siuntimui
DARBO VALANDOS: 9 v.r. — 5 v.p.p. (po 5 v.p.p. susitarus telefonu);
 šeštadieniais 9 v.r. — 4.30 v.p.p.; trečiadieniais uždaryta

482 Roncesvalles Ave., Telefonas Savininkai
 Toronto, Ont. M6R 2N5 **531-3098** S. ir F. Janavičiai

TIM'S AUTO BODY LTD.

Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas bei dažymas (bake oven) ir visi mechaniniai taisymai. Parduduo vartotus automobilius.
 24-28 Howard Park Ave. (arį Dundas St. W.)
 Toronto, Ont., M6R 1V5
 Telefonai **533-8451, 533-8452**

FILTSOS BROS

SKAITYTOJAI PASISAKO

PERDIDELIS KALTINIMAS

Lietuvos žydų atsakymas į kun. J. Prunskio laiška, manau, supurtė kiekvieną šio laikraščio skaitytoją, gal net ir mūsų erzelynės inžinierius, architektus ir kalvius. Nors apie 999.85 iš tūkstančio lietuvių suprato ir apgailejo žydų tragediją, taip pat nemažas skaičius juos vienaip ar kitaip gelbėjo, bet jie vistiek nesiliauja kaltinę ir niekinę bejėgę mūsų tautą pasaulio akys.

Jie, kaip ir komunistai, už vieną nusikaltusį jį dogmai šeimos narį keršija ir baudžia visą šeimą bei giminę. Tai labai vaizdžiai atskleidžia J. Oleiskis, Lietuvos Žydų Draugijos pirmininkas Jozuės knygos citatoje (7.12).

Jozuei vadovaujant, žydai sugriovė Jeriko miestą, kurio istorija siekia apie 5000 metų prieš Kristų. Jis išžudė visą, kas jame buvo gyva: vyrus, moteris, vaikus, senelius, jaunučius, asilus ir avis, o patį miestą prakėlė. Jis išakė izraelitams nieko nepasivaišinti iš uždrausto karo grobio. Tačiau atsirado vienas, vardu Akhanas, kuris uždraudimo nepaisė ir pasivogė raudoną apsiaustą, 200 siklių sidabro, 50 siklių auksinę lazdelę ir visai tai paslėpė savo palapinėje.

Po šito įvykio Jozuė pasiuntė 3000 karių užimti Hajo miesto. Žygis nepasisekė, o nepasisekimo priežastis, pagal Dievo nurodymą, buvusi ana vagystė. Jozuė, patyręs kas yra kaltininkas, suėmė Akhaną, jo sūnus ir dukteris, jaučius, asilus, avis ir pala-

pinę su visais priklausiniais. Nepaliko nei apsiausto, nei sidabro, nei auksinės lazdelės. Visus atvarė ir atgabenė į Ahoro slėnį. Čia visas Izraelis užmušė jį bei jo šeimą akmenimis ir su visais priklausiniais sudėgino.

Vadinasi, už vieno nusikaltimo nukentėjo ne tik šeima, bet ir jos gyvūnija bei daiktinis turtas. Apie žydų kerštingumą, ypač gojams, turbūt žino visas pasaulis, jei tik susiduria su jų raštais bei praktika. Štai kodėl jie kaltina visą mūsų tautą, nors nusikalto tik mažytė jos dalelė.

Taigi, atrodo, tarp žydų ir lietuvių šituo klausimu sunkūs yra pokalbiai ar susitarimai, nes jie vadovaujami tūkstantmečiais keršto įstatymais, kurių jie negali ar nenori peržengti. Dėlto į jų kovą prieš mūsų tautos garbę lietuviai turi atsakyti tais pačiais ginklais, kaip ir žydų, tik ją vesti kultūringai ir humaniškai, su-
prantant jų širdgėlą.

A. Kalnins

DEVYNIASDESIMT SULAUKUS

Ir dar sykį siūnčių metinį atsiliginimą už prenumeratą. Su kitais metais Dievas žino kas bus, nes mano amžiuje tai nedaug ką gali išpranašauti — neužilgo būsiu 90 metų. Aš esu laimingas, kad Dievas davė geras akis — dar skaitau be jokio vargo. Rašyti jau nebegaliu, nes ranka neina kur aš noriu.

Sudiev iki kitų metų —
P. Klisevičienė

NUBAUDE TERLECKĄ IR SASNAUSKĄ

(Atkelta iš 1-mo psl.)

sų akademikas A. Sacharovas, kai buvo svarstoma Sergejaus Kovaliovo byla.

Prieš A. Terlecko suėmimą protestavo Helsinkio grupė Maskvoje 1979 m., o Natalija Solženicinienė parašė laiška, prašydama jį paleisti kaip Solženicinino fondo atstovą, besirūpinantį pagalba politiniams kalinimams ir jų šeimoms.

Antras nuteistasis yra Julius Sasnauskas, 21 metų amžiaus. Jis dalyvavo bendroje veikloje su A. Terlecku ir V. Petkumi, dar būdamas mokykloje. Drauge su kitais trimis draugais jis buvo išvartas iš mokyklos, nes atsisakė liudyti sovietų naujai V. Petkaus byloje 1978 m. Buvo paimtas kariuomenėn, nežin-

rint silpnos jo sveikatos, bet paleistas po kelių mėnesių. Nepaisydamas bausmių, J. Sasnauskas ir toliau dalyvavo žmogaus teisių sąjūdyje, pasirašė raštą, prašantį sovietinę valdžią paleisti iš kalėjimų bei lagerių V. Petkų ir B. Gajauską. Kai liko sumintas A. Terleckas, J. Sasnauskas, drauge su kitais 20 asmenų, įteikė protesto raštą 1979 m. lapkričio 8 d. Jis pats buvo suimtas 1979 m. gruodžio 11 d., nors yra ligonis — serga kaulų ir kremzlės uždegimu bei nugar-
kaulio iškrypimu. 1979 m. gruodžio pabaigoje 151 lietuvis ir estas pasirašė prašymą paleisti jį iš kalėjimo. J. Sasnauskas buvo taip pat vienas tų 45 baltiečių, pasirašiusių memorandumą prieš Ribbentropo-Molotovo sandorį.

Skatina uždrausti "Lada" importą

TORONTO, ONT. — Pramonės ir turizmo ministeris Larry Grossmanas kreipėsi į federacinę vyriausybę, skatindamas tuojau pat uždrausti importą sovietinio automobilio "Lada".

Neseniai paskelbtame pokalbyje L. Grossmanas pareiškė, jog sovietai meta savo "Ladas" į Kanados rinką pigiom kainom ir tuo būdu sudaro grėsmę Ontario automobilių pramonei bei jos darbininkams.

"Mes neturėtume laukti, kol bus prarasta tūkstančiai darbų ir kol "Lada" įsigalės mūsų rinkoje, mums bedalsiant" — pareiškė Grossmanas.

"Lados" Kanadoje parduodamos po \$4,288, t.y. \$300-\$400 pigiau nei S. Amerikos gaminiai.

"Žmonės turėtų pagalvoti, ar gali sovietai, nepasizymintys produktyvumu, pagaminti daug pigesni automobilių nei S. Amerikoje" — sakė L. Grossmanas.

"Komunistinėje sistemoje valdžia įsako darbininkams kur, kiek ir kaip ilgai jie turi dirbti."

"Žaliavos kainas valdžia nustato taip, kaip ji nori. O ji nustato jas tokias, kad savo gaminius galėtų parduoti užsienyje."

"Aišku, jei Rusijai yra leidžiama taip pigiai parduoti savo automobilius šioje šalyje, tokia

padėtis niekad nesibaigs. Tiesiai sakant, rusai mums kenkia, ir tai turi būti sustabdyta" — kalbėjo L. Grossmanas. Pr.

Šypsenos

Kad neužkristų

— Buvau pas gydytoją ir pasisakiau, kad paskutiniu laiku man dažnai atmintis užkrinta, — guodžiasi draugas draugui.

— Idomu, ką gydytojas patarė?

— Sumokėti iš anksto, kad kartais neužkristų. . .

Skuto dovana žmonai

Parneša skotas savo žmonai gimtadienio proga nupirkęs knygą.

— Betgi, žmogau, ta knyga yra Braille šriftu, spausdinta akliekm skaityti, — nusivylusiai pastebi žmona, pažvelgusi į knygos raštą.

— Aš žinau, — aiškina vyras. — Aš tyčia tokia pirkau, kad vakarais galėtum skaityti šviesos neekvodama. . .

Irgi pokalbis

Sujungtas su klaidingu telefono numeru abonentas stipriai supykto ir tarė operatorėi:

— Jūs kvaila, ar aš kvailas? — Atsipašau, — prakalbo operatorė, — tačiau šios rūšies

Toronto Lietuvių Namų nariams

Pranešame, kad Lietuvių Namų narių SUSIRINKIMAS įvyks 1980 m. spalio 19, sekmadienį, 3 v.p.p., Lietuvių Namuose,

Karaliaus Mindaugo menėje, 1573 Bloor Street West

Susirinkimo darbotvarkė

1. Susirinkimo atidarymas
2. Valdybos pranešimai:
 - a. pirmininko,
 - b. išdėdinio,
 - c. visuomeninės veiklos koordinatoriaus,
- d. statybos komiteto koordinatoriaus
3. Diskusijos dėl pranešimų
4. Einamieji reikalai ir sumanymai
5. Susirinkimo uždarymas

Praneša ir visus narius dalyvauti kviečia — LIETUVIŲ NAMŲ VALDYBA

Toronto Lietuvių Namai

maloniai kviečia mielus tautiečius iš arti ir toli atsilankyti į SAUNŲ

tradicinį-metinį

BALIU

lapkričio 15, šeštadienį, 6.30 v. vakaro, Karaliaus Mindaugo menėje, 1573 Bloor St. W., Toronto

PROGRAMOJE: HAMILTONO MERGAIČIŲ CHORAS "AIDAS", vadovaujamas muziko JONO GOVĖDO.

Šiltas ir šaltas bufetas, baras ir kitos staigmenos. Gros populiarus orkestras. Įėjimas: suaugusiems — \$5.00, studentams — \$4.00, pensininkams — \$3.00. Vietos rezervuojamos. Bilietai gaunami LN raštiniėje ar per sekmadienį popietės.

LN visuomeninės veiklos koordinacinis komitetas

Šių metų lapkričio 16, sekmadienį, 4 v.p.p., didžiojoje ANAPILIO SALĖJE rengiamos

naujųjų Anapilio kunigų

SUTIKTUVĖS

PROGRAMOJE: iškilminga vakarienė, sveikinimo žodis ir meninė dalis.

DALYVAVIMAS — \$25 porai, pavieniam asmeniui — \$12.50. Bilietai gaunami sekmadieniais po pamaldų Lietuvos Kankinių parapijos salėje, šiokiadieniais — pas Regina Celejewską (telefonas 231-8832).

Sutiktuvės rengia ir visus parapijiečius bei jų kaimynus dalyvauti maloniai kviečia — Lietuvos Kankinių parapijos komitetas

IVAIRYBĖS

MOTERYS — STIPRIOJI LYTIS?

informacijų mes negalime duoti, nes mūsų įstaigoje nėra psichiatrijos skyriaus.

Moteris, moteriai, moterį. . .

Šiandieninis pasaulis per daug dėmesio kreipia moterims. Žiūrėk, gimė berniukas — ir visi tik klausia:

— O kaip jaučiasi motina? Kaip jos sveikata? . . . Vedė vyras — ir visi tik stebisi:

— O, kaip gražiai atrodo jo žmona! Mirė vyras — ir visur tik girdisi:

— O kiek jis paliko našlei? Kaip toji vargšė pragyvens?

* * *

Žmogus senatvėje nėra gudresnis, o tik atsargesnis — (Hemingway).

Jonuko klausimas

— Tėveli, ar šuns reikalingi medžiotojui tam, kad apgintų jį nuo žuikių?

Gramatika ir zoologija

— Kokia kalbos dalis yra "kiaušinis"? — klausia mokytojas ūkininko sūnų.

— Daiktavardis.

— O kokios giminės?

— Tai, ponas mokytojaus, paaiškės tik tuomet, kai kiaušinis bus išperėtas.

Parinko Pr. AIŠ.

vyrų, rodo, kad mažiausiai širdies ligų pasitaiko tarp netekusių moterų, ilgiausiai dirbančių.

Drėgmė žiemą

Reliatyvi drėgmė jūsų namuose turi būti mažiausia 35%, sako Amerikos Medikų Draugija. Jei oras yra sausesnis, jūsų gerklė ir nosies takai yra erzunami. Tuo būdu sumažėja jūsų atsparumą žiemos kosuliui ir peršalimui. To galima išvengti vartojant automatinį drėkintuvą ar laikant indą su vandeniu arti šilumos šaltinio.

("U.S. News & World Report", 1980.1.14)

Delhi-Tillsonburg

A.a. STASYŠ LIAUDINSKAS mirė rugsėjo 21 d. o laidotuvių proga tautiečiai parėmė lietuvišką spaudą, suaukodami "T. Žiburiams" \$51 per J. Vitą. Aukojų \$10: P. Augaitis, B. V. Vytas; \$6: E. Rasokienė; \$5: P. Pargauskas, M. K. Povilaicius, M. R. Norkus, V. Galeckas, F. Gurklyš.

A.a. PLACIDAS MICKEVICIUS mirė rugsėjo 22 d. St. Thomas Elgin General Hospital. Palaidotas lietuvių kapinėse Mississaugoje rugsėjo 25 d. Ta proga spaudai paremti aukojo "T. Žiburiams" per J. Vitą \$10: J. Vitas; \$5: K. Ratavičius, K. Lukošius, M. B. Povilaicius, S. A. Olekai, J. Jauneika; iš viso \$35. V.

Visais kelionių reikalais kreiptis:

V. BAČENAS

tel. 533-3531

nuo 11 v.r. iki 7 v.v.

TORONTO

Apylinkės tarybos rinkimai

KLB Toronto apylinkės valdyba skelbia apylinkės tarybos rinkimus, kurie įvyks š.m. lapkričio 16, sekmadienį. Valdybos sudaryta rinkimų komisija: pirm. Petras Sturmas, nariai — D. Barkauskienė, E. Girdauskas, L. Kuliavienė, A. Vekterytė.

Norintys siūlyti kandidatus į apylinkės tarybą arba patys kandidatuoti prašomi nuo š.m. rugsėjo 28 iki spalio 5 d. kreiptis į vieną šių asmenų: Rimą Kuliavą (766-2996), Aldoną Šimonėlienę (249-2637), Vytautą Kulnį (769-1266). Galima kreiptis ir sekmadieniais po pamaldų Prisikėlimo bei Lietuvos Kankinių parapijose ir Lietuvių Namuose. Kandidatai turi pasirašyti sutikimo lapą ir užsimokėti nario įnašą.

KLB Toronto apylinkės valdyba

Spaudos darbuotojas ir poetas Klemensas Jūra, paviešėjęs savo žento Jaunučio Selmio bei dukros Živilės šeimoje ir pas kitus gimines spalio 3 d. iškriodo Brazilijon, kur jis pastoviai gyvena. Rugsėjo 27 d. Mindaugo ir Marijos Selmų namuose išvykstančiam svečiui buvo suaruštos išleistuvės, kuriose dalyvavo gausūs būrys tautiečių, ypač turinčių ryšių su Brazilija. Kl. Jūra, viešėdamas Kanadoje, aplankė visą eilę miestų bei vietovių, matėsi su daugeliu Kanados lietuvių. Taip pat jis buvo nuvykęs į New Jersey JAV-se ir susitiko su broliu, kurio nematė 40 metų. Svečias iš Brazilijos pažadėjo ir toliau bendradarbiauti "T. Žiburiuose".

Rimas Danaitis, baigęs akademinius mokslus, kurį laiką mokytojavo vienoje Montrealo gimnazijoje, vėliau persikėlė dirbti į pradinę būrinių mokyklą Fort Chimo, Que. Ši vietovė yra tolimoje šiaurėje, 30 mylių nuo Ungavos įlankos, pasiekiamą tik lėktuvais. Ten R. Danaitis domisi indėnų kultūra bei jų gyvenimu. Jo tėvai gyvena Toronte.

Laidotuvių proga yra įprasta pareikšti užuojautą velionies artimiesiems ir įteikti Mišių kortelę. "T. Žiburiai" atspausdino naują laidą tokių lietuviško stiliaus kortelių, kurių autorius yra a. a. dail. Telesforas Valius. Jos gaunamos pas lietuvių kunigus ir "TŽ" administracijoje.

LIETUVOS LAISVĖS KOVO TOJAS VLADAS SAKALYS, daug kentėjęs sovietiniuose kalėjimuose bei lageriuose ir per Suomiją pasiekęs laisvąjį pasaulį jau spėjo aplankyti keletą lietuvių gyvenviečių JAV-se. Š. m. spalio 6 d. jis atvyks Kanadon, aplankys Otavą, Torontą ir galbūt Hamiltoną, kur, tikimasi, dalyvaus Kanados Lietuvių Dienoje. Taip pat padarys pranešimą Torontu lietuviams.

Šimtametės Uršulės Petkūnienės dukra Elena Aukštakalnienė savo motinos šimtojo gimtadienio proga paaukojo "T. Žiburiams" \$50.

Vilniečių veikalui "Rytų Lietuva" išleisti aukėjo \$500: Kanados Lietuvių Fondas; \$100: Silvestras ir Elena Jokubiliai iš Delhi, Ont.; \$25: Ignas Sajauka iš St. Catharines, Ont., Petras Polgrimas iš St. Catharines, Ont.

Angelė ir Mindaugas Misevičiai sulaukė antro sūnaus š. m. rugsėjo 14 d.

Toronto švietimo vadyba šiais mokslo metais rūpinasi įvesti pradinėse mokyklose gimtųjų kalbų dėstymą — "Heritage Languages Program". Ši programa pradėta vykdyti rugsėjo 22 d. Jai skiriama 2,5 valandos į savaitę atitinkamos mokyklose. Tuo reikalu buvo išsiuntinėti laiška tėvams per mokinius. Jeigu tėvai tokių laiškų negavo, tesikreipia į vietinę mokyklą. Lietuvių kalbos mokymas yra suteiktas Sv. Vincento Pauliečio mokykloje, kurios patalpose veikia šeštadieninė lietuvių mokykla, vadovaujama Vyt. Biretos.

Vokiečių laikraščio grupė susijungė ir išleido vieną jungtinį savaitraštį "Kanada Kurier" ir "Amerika Woche". Iš kelių laidų įvairiose vietovėse paliktos tik dvi laidos — Kanadai ir JAV-ėms. Metinė prenumerata — \$20. Pakeistas ir dydis — iš didžiojo formato pereišla į tabloidinį. Viename numeryje yra 52 psl. Dalis nuotraukų — spalvotos.

Pajieškojimas

JONO BILOTO, sūnaus Liudviko, gimusio 1920 m., įieško brolis Lietuvoje. Jį patį arba apie jį žinančius prašome atsiliepti šiuo adresu: J. Klierienė, 1543 Holmden Rd., So. Euclid, Ohio, 44121, USA.

Advokatas

Algis S. Pacevičius,

B.Sc., LL.B.

perkėlė savo įstaigą į naujas patalpas.

Dabartinis adresas:

2299 Dundas St. W.,
suite 303
Toronto, Ontario
M6R 1X7
(Kampas Bloor ir Dundas St.)

Telefonai:

įstaigos (416) 537-2643
namų 233-0303

Advokatas

PETRAS K. ŠIMONĖLIS,

B.A. M.L.S. LL.B.

2467 Bloor St. W.
Toronto, Ontario
M6S 1P7

Telefonai:

įstaigos (416) 762-3331
namų 249-2637

W. G. DRESHER

REAL ESTATE
REALTOR

DRESHER-BARAUSKAS

INSURANCE
AGENCY
LTD.

233-3334 — 231-2661 — 231-6226
3830 B Bloor Street West • Islington, Ontario M9B 1K8

Lietuvių kalba patarnauja — V. DRESHERIS ir A. MIKSIENĖ
Darbo valandos: 9 v.r. - 7 v.v., šeštadieniais - 9 v.r.-12 v.p.p.,
Narys "Better Business" Biuro

INSURANCE

* Namų — Gyvybės
* Automobilių
* Komercinių

533-1121 Walter Dauginis 822-8480
Insurance Agency Ltd.

1613 Bloor Street West • Toronto • Ontario

FRANK BARAUSKAS LTD., REALTOR
3828 BLOOR ST. W., ISLINGTON, ONTARIO M9B 1K8

• NAMAI • ŪKIAI • ŽEMĖ
TONY GENYS 231-2839
VACYS ŽIZYS 232-1990

Įstaigos (416) 233-3323

DRAUDA

BALIO MASKELIUNO
INSURANCE AGENCY LTD.

Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814

2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403

Toronto, Ontario M8V 1C6

VISŲ RŪSIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS

• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

V. BAČENAS

All Seasons Travel, B.D.

Registration No. 0009239

1551 Bloor Street West,

TORONTO, ONTARIO M6P 1A5

DVIDEŠIMT PENKTOJI

KANADOS LIETUVIŲ DIENA

Spalio 10, penktadienį

Poezijos - dramos VAKARAS,

HAMILTON PLACE, mažojoje teatro salėje, 50 Main Street West. PROGRAMĄ atliks Hamiltono dramos teatras "AUKURAS" ir Toronto teatras "AITVARAS". Pradžia — 8 v. vakaro. Įėjimas — \$4 ir \$6.

Jaunimo susipažinimo VAKARAS

su ŠOKIAIS — Jaunimo Centre, 48 Dundurn St. N. Gros geras orkestras. Pradžia — 7.30 valandą vakaro. Įėjimas — \$3,00.

Spalio 11, šeštadienį, 7 v.v.,

DIDYSIS VAKARAS- SUSIPAŽINIMO

Hamiltono karių salėje, 200 James Street N.

Gros J. Vaičiaus orkestras iš 10 asmenų. Veiks baras, užkandžių bufetas, bus stambių laimikių loterija. Įėjimas — \$6,00, studentams — \$4,00. Galima iš anksto užsakyti rezervuoti stalus, įsigyjant 10 bilietų visam stalui. Kreiptis į J. Stankų, 121 Rothsay Ave., Hamilton, Ont. L8M 3G3, telefonas (416) 545-5432.

Kanados Lietuvių Jaunimo S-gos suvažiavimas Spalio 11, šeštadienį, 8.30 v.r., "Holiday Inn", 150 King St. E. Hamiltone

Sachmatų simulas — parapijos salėje, 52 Dundurn St. N., šeštadienį, 11 v.r. Buvęs Kanados ir Lietuvos šachmatų meistras P. Vaitonis duos šachmatų simulaną. Norį dalyvauti simlane registruojasi pas L. Koperskį tel. (416) 662-4536.

Dail. Dagio meno paroda — "Hamilton Place" patalpose, spalio 11, šeštadienį. Atidarymas — 1 v.p.p., lankymas — iki 6 v.v., sekmadienį, spalio 12 d., nuo 11 v.r. iki 7.30 v.v.

Tautodailės paroda bus atidaryta nuo spalio 6 d. iki spalio 17 d. miesto savivaldybės patalpose (City Hall) antrame aukšte. Parodos lankymas — tik darbo valandomis nuo 9 v.r. iki 5 v.p.p.

Krepšinio varžybos: dalyvauja Toronto, Montrealio ir Hamiltono komandos. Žaidinių pradžia — 9 v.r. MOHAWK College, 135 Fennell St. W.

Stalo teniso varžybos — BALDWIN ir BRANT gatvių kampas, BURLINGTON, ONT.

Spalio 12, sekmadienį

Pamaldos katalikams — 2 v.p.p. katedroje, 714 King St. W. Pamaldų metu giedos jungtinis choras, solistai — A. Pakalniškytė ir V. Verikaitis. Pamokslas — vietos vyskupo P. Riding.

Pamaldos evangelikams — 2 v.p.p. latvių šventovėje, 18 Victoria Ave. S.

KONCERTAS-

Hamilton Place salėje, 50 Main St. W., 4 v.p.p.

PROGRAMOJE: Hamiltono "Gyvatara", Toronto "Gintaras" ir "Atžalynas", Montrealio "Gintaras", Hamiltono mergaičių choras "Aidas", Toronto vyrų choras "Aras", Toronto Prisikėlimo ir Hamiltono Aušros Vartų parapijų chorai; sol. Gina Čapkauskienė (akompanuoja muzikas J. Govėdas).

Įėjimas — \$10,00 ir \$8,00 jaunimui iki 16 metų — \$5,00 ir \$4,00. Kviečiami įsigyti bilietus iš anksto. Rašykite ar skambinkite bilietų reikalui: J. Stankus, 121 Rothsay Ave., Hamilton, Ont. L8M 3G3. Tel. (416) 545-5432.

Prieš koncertą ir po koncerto vyks jaunųjų menininkų paroda, knygų ir žmogaus teisių parodėlė didžiosios "Hamilton Place" salės prieangiuose.

užbaigos VAKARIENĖ-BANKETAS

7 v.v. Jaunimo Centro salėje

Kaina — \$12 asmeniui, o Kanados Lietuvių Dienos programos dalyviams — tik \$8. Bilietus prašome įsigyti iš anksto pas L. Skripkutę telefonu (416) 529-4811 iki spalio 4 dienos.

Norį apsistoti viešbutyje skambinkite ar rašykite: M. Gudinskas, 308 Upper Kenilworth, Apt. 4, Hamilton, Ont. L8T 4G2. Tel. (416) 387-1804.

Yra užsakyta 50 kambarių "Holiday Inn", kurie turi būti išnuomoti dvi savaites prieš šventę. Tuoj apsirūpinkite nakvyne.

Visi Kanados ir JAV lietuviai maloniai kviečiami dalyvauti —

Organizacinis komitetas

TORONTONT

Anapilio žinios

— Parapijos choras praėjusį sekmadienį pradėjo giedojimą per 11 v. Mišias. Choriui vadovauja St. Gailevičius. Kviečiami įsijungti nauji nariai. Registruotis pas choro pirmininką Br. Vitkų tel. 741-6264.

— Rekolekcijas lietuvių jaunimui rengia ateitininkai Prisikėlimo par. stovyklavietėje spalio 3-5 d. Vedėjai — kun. A. Saulaitis, SJ, ir seselė Ignė. Dalyvauti kviečiami visi jaunuoliai ir jaunuolės. Kaina — \$15. Registruotis pas R. Rudaitį tel. 763-2136 arba A. Rašymą tel. 233-7757.

— Susituokė Rimas Žalnierūnas su Marie Colette H. Chartier; Edvardas-Kastytis Lukošius su Iria B. rute Gamp.

— Lietuvių kapinėse palaidotas a.a. Placidas Mickevičius iš Delhi.

— A.a. Vytautas Jankevičius, 55 m., mirė Toronte rugsėjo 22 d. po ilgos ligos. Palaidotas rugsėjo 25 d. iš lenkų katalikų šventovės. Liko žmona su dviem mažais vaikais.

— Lietuvos Kankinių parapijų aukų: J. Jasinevičius \$250, Henrikas ir Lilija Kanciaičiai \$50.

— Pamatai kapinių paminklams bus liejami prieš kapinių lankymo dieną (lapkričio 2). Suinteresuotieji prašomi kreiptis į Pr. Ališauską tel. 273-3796.

— KLK Moterų Draugijos Lietuvos Kankinių par. skyriaus narių susirinkimas — spalio 5, sekmadienį, po 11 v. Mišių. Visos narės ir viešnios kviečiamos dalyvauti.

— Sekmadienio Mišios: 10 v.r. už Belasauskų šiemą, 11 v.r. — už a.a. Sofiją Tamkevičienę.

Prisikėlimo parapijos žinios

— Spalio mėn. Rožinis kalbamas šokiadieniais 15 min. prieš 8 v. Mišias, sekmadieniais — 15 min. prieš kiekvienas Mišias.

— Pirmą mėnesio penktadienį, spalio 3 d., 7 v.v., šventoji Valanda su švenčiausio adoracija ir palaimimu, 7.30 v. Mišios.

— Susituokė Rūta Vaičiūnaitė ir Wally Kiškūnas.

— Pirmą mėnesio sekmadienį, spalio 5, daroma antra rinkliava parapijos skoloms mokėti.

— Tretininkai spalio 5, sekmadienį, švęs šv. Pranciškaus šventę; 10 v. bus Mišias, po kurių konferencija posėdžių kambaryje ir pagerbimas narių Uršulės Petkūnienės jos 100 metų amžiaus sukakties proga.

— Rekolekcijos jaunimui, kurias rengia ateitininkai, įvyks spalio 3-5 d.d. mūsų stovyklavietėje. Jas ves kun. A. Saulaitis, SJ, ir seselė Ignė. Registruotis pas R. Rudaitį tel. 763-2136 arba A. Rašymą 233-7757.

— Parapijos skoloms mokėti aukų: P. M. Barbatavičiai \$200, J. S. Bubuliai \$50, J. A. Urkiai \$50, S. E. Kuzmickiai \$40, P. N. Kuliesiai \$30; po \$20: B. Čirūnienė, M. Zemaitaitienė, A. N. Silvinskai, P. V. Seibuchai, K. Rukšienė; po \$10: E. K. Aranauskai. Savo vyro a.a. Alekso atminimui E. Bartkuvienė paaugojo \$50.

— Spalio 5, sekmadienį, 10 v. Mišiose organizuotai dalyvaus Mairomio šeštadieninės mokyklos mokiniai ir mokytojai. Per Mišias giedos "Volungės" choras ir mokiniai. Šia proga mokiniai rinkis aukas Terry Fox fondui kovai prieš vėžį.

— Parapijos tarybos labdaros sekcija, kuriai vadovauja dr. J. Cuplinskienė, praėjusią savaitę pasuntė 23 stintinius lietuviams, gyvenantiems Suvalkų trikampyje.

— Mišios: šeštadienį 8 v. prašant sveikatos Bronel, užpr. S. Kučinskienė, 8.30 už Kudabų šeimos mirusių, užpr. K. M. Janeliūnai, 9 v. už Vilimai, 9.20 už Antaną Balnį, užpr. T. Balnienė, 9.40 už Klemensą ir Tatjaną Dargius, užpr. vaikai; sekmadienį 8 v. už Juozą Paškevičių, užpr. A. Z. Stančikai, 9 v. už Mariją Stulkiene ir Joną Valatką, užpr. S. A. Stulckiai, 10 v. tretininkų intencija, užpr. valdyba, 11.30 už žuvusius lietuvių vilniečius, užpr. valdyba, 7 v.v. už Juozą Adomavičių, užpr. N. Adams.

Lietuvių evangelikų liuteronų išganytojų parapijos žinios

— Ateinantį sekmadienį, po 9.45 v.r. pamaldų, įvyks moterų draugijos susirinkimas pas Lidiją Sarkuvienę, 600 Vista Dr., Toronte.

— Pamaldos Padėkos savaitgalį: Toronte 9.45 v.r., Hamiltone su šv. Komunija 2 v.p.p. latvių šventovėje, 18 Victoria Ave. S.

Lietuvių Namų žinios

— Rugsėjo 21 d. įvyko spaudos mėmųjų būrelio susirinkimas, kuriame dalyvavo 17 narių. Buvo aptarti savaitraščiai "N. Lietuva" paremti rengiamo spaudos vakaro spalio 25 d. reikalai. Prašoma paaukoti laimikių loterijai bei atnešti į LN raštine.

— I Paškauskienė-Ramanauskaitė spalio 6, pirmadienį, 7 v.v. Gedimino

Pilies menėje pradės mokyti moteris fizinės mankštos. Registruotis pas minėtą mokytoją tel. 921-3883.

— Rugsėjo 21 d. popietėje dalyvaus 200 ir svečių knygoje pasirašė: T. Schneider-Mašalaitė su savo vyru iš Šveicarijos, O. H. Renteriai, A. Vakauskienė iš JAV, M. Genfleris iš Vokietijos, J. Kerienė iš Anglijos.

— LN paskolų laktų pagrindinės skolos išmokėjimus bei palūkanas už paskutinius 12 mėnesių galima atsiminti nuo spalio 1 d. LN raštine. Sunormalėjus pašto patarnavimams, čekiai bus išsiųsti jų savininkams. Pakaitusieji adresus malonėkite nedelsiant pranešti LN raštinei tel. 532-3311.

Vytauto Didžiojo 550 metų mirties sukakties paminėjimas ir koncertas — ši sekmadienį, spalio 5 d., 4 v. p. p., Lietuvių Namuose. Visi kviečiami jame dalyvauti.

Kanados Lietuvių Jaunimo Sąjungos valdyba praneša kad KLSJ tarybos narių suvažiavimas įvyks 1980 m. spalio 11, šeštadienį, Hamiltone, Holiday Inn patalpose, 150 King St. E. (netoli King ir James St.). Registracija prasidės 8.30 v. r., suvažiavimo pradžia — 9.30 v. r. Skatiname visus naujai išrinktus KLSJ tarybos narius dalyvauti šiame metiniame tarybos suvažiavime. Kviečiame taip pat visą susidomėjusį jaunimą.

KLJS valdyba

Baltiečių susitikimo diena, angliškai pavadinta "Symposium on Baltic Identity Retention", rengiama spalio 18, šeštadienį, Latvių Kultūros Centre (4 Credit Union Dr.) Pradžia — 1.30 v. p. p. Programa buvo paskelbta "T2" 39 nr., 9 psl. Taip pat žiūr. skelbimą šiame numeryje.

News Channel (Broadcast News Ltd.) š. m. rugsėjo 21 d. televizijos žiniose pranešė: "Šiandien yra metinės kai 1921 m. rugsėjo 22 dieną Estija, Latvija ir Lietuva buvo priimtos į Tautų Sąjungą". Tenka padėkoti žinių vadovams už prisiminimą mūsų Lietuvos, kai ji buvo priimta į Tautų Sąjungą kaip laisva valstybė. Prieš tai balsavo tik Lenkija ir Rumunija. 1946 m. balandžio 19 d. Tautų Sąjunga buvo panaikinta ir įsteigtos Jungtinės Tautos.

Baltiečių susitikimo diena

spalio 18, šeštadienį, nuo 1.30 v.p.p., Toronto Latvių Kultūros Centre (4 Credit Union Dr.).

Rengia Baltistikai Puoselėti Draugija (Association for Advancement of Baltic Studies).

PROGRAMOJE (anglų kalba) - paskaitos, svarstybos, šokiai (nuo 7.30 v.v.). Dalyvaus žymūs estų, latvių ir lietuvių akademikai.

Lietuviai, ypač jaunos šeimos, kviečiami gausiai dalyvauti ir domėtis tautinio išlikimo klausimais. Jaunos šeimos galės nemokamai palikti savo vaikus specialiaame globos kambaryje. Šokiams gros estų orkestras.

BILieto KAINA (įskaitant paskaitas, vakarienę ir šokus) — \$25 asmeniui, \$15 studentui, \$5 studentui tik už paskaitas. Bilietai gaunami "Paramoje", Lietuvių Namuose, Anapilio knygyne ir pas Antoniją Petrulienę tel. 1-859-4618.

Toronto lietuvių teatras "Aitvaras" pasirodęs palinksinti 25-osios Kanados Lietuvių Dienos dalyviams vieno veiksmo komedija "Generacijos medžių". Šioje komedijoje pamatysite, kaip pasikeičia netikėtai praturtėjusių žmonių gyvenimas ir kuo baigiasi jų pastangos patekti į augstesniąją luomą. Aitvariečiai tikisi, kad publika jų neapvils ir gausiai atsilankys. Juk tai yra pirmas kartas, kad per Kanados Lietuvių Dienas ir scenos darbuotojai tapo įtraukti į programą. "Aitvaro" pasirodymas bus Hamilton Place salėje (50 Main Street West) spalio 10, penktadienį. Dalyvaus ir Hamiltono "Aukuras". Vakaro pradžia — 8 v. v. Torontiečiai maloniai kviečiami dalyvauti.

Dainos vienetas "Volungė", vadovaujamas muzikės D. Viskontienės, atliks programą tradiciniame Havajų vakare, kurį rengia ateitininkų tėvų komitetas spalio 18, šeštadienį, Prisikėlimo parapijos salėje.

Rašytojo Juozo Kraliausko pagerbtuvės rengiamos lapkričio 9, sekmadienį, 5 v. p. p., Prisikėlimo salėje. Apie laureato kūrybą kalbės rašytojas Jurgis Jankus iš Ročesterio. Po trumpo meninės dalies bus vakariene. Pakvietimai gaunami pas rengėjų komiteto narius ir jo pirmininką J. R. Simanavičių (tel. 725-3134).

Naujų knygų sutiktuvs. Lapkričio 16, sekmadienį, 4 v. p. p., didžiojoje Anapilio salėje Lietuvos Kankinių parapijos komitetas rengia naujojo klebono kun. Jono Staškaus ir kun. Alberto Stalioraičio sutikimą. Bus iškilminga vakariene ir meninė programa. Visi parapijiečiai, o taip pat ir kaimyninių parapijų tautiečiai, kviečiami dalyvauti. Įėjimas porai — \$25,00, o pavieniam asmeniui \$12,50. Pakvietimus galima įsigyti po 11 v. pamaldų parapijos salėje. Taip pat galima skambinti vakarais Reginald Celejevskai telefonu 231-8832.

MONTREALQUE

Solistė Gina Čapkauskienė ir Aušros vyrų oktetas sėkmingai atstovavo lietuviams parodoje "Žmogus ir jo pasaulis".

Simtai žiūrovų gerėjosi koncertu, sukeldami dideles ovacijas.

Po šio gražaus pasirodymo solistė Gina yra pakviesta eilei koncertų Kvebeko provincijoje. Spalio 5 d. ji koncertuos, Bostone, akompanuojant pianistui Vytaui Bačkiui. Koncertą rengia lietuvių radijo programa "Laisvės varpas". Spalio 12 d. Gina dainuos Hamiltone didžiajame Lietuvių Dienos koncerte.

Stasys ir Sofija Vaskiai, St. Peterburgo lietuvių veikėjai, viešėjo Sofijos sesers Elenos ir svainio Povilo Gerharđų šeimoje. P. E. Gerhardai minėjo savo vedybinio gyvenimo sukaktį. Svečiai taip pat aplankė savo draugus bei pažįstamus.

Aušros Vartų parapijos choras po vasaros atostogų pradėjo repetitijas. Buvusiai vadvei M. Roch atsiskaičius pareigų, chorui vadovauti pakviestas jaunas muzikas D. Stankevičius. I chorą kviečiami balsingi vyrai ir moterys, ypač sopranai.

Lituanistinė mokykla mokslo metus pradėjo pamaldomis, kurias labai idomiai, su procesija, laikė kapeilonas kun. J. Aranauskas. Tai buvo graži procesija mokinių, mokytojų ir tėvų.

Šiais mokslo metais mokiniai su skirstyti grupėmis pagal lietuvių kalbos mokėjimą ir sugebėjimą. Pirmą grupę moko J. Adamonytė, II — A. Baršauskienė, III — J. Adamonienė, IV — S. Ališauskienė, V — M. Jonynienė ir A. Knystautienė.

Be to, mokykloje dirba seselė Teresė ir Linas Staškevičius. Vaikams, kurie nemoka lietuviškai, yra specialios klasės. A. A.

RENKU

senas lietuviškas knygas, laikraščius, plokšteles, ir kitą lietuvišką medžiagą.

P. ADAMONIS
722-3545 (Montrealyje)

Mūsų kredito unijos nari

ata Evelyn Šulmistratė

mirus, jos tėvams JONUI ir EMMAI, seseriai LORETAI, broliui ALBERTUI bei visiems giminėms ir artimiesiems nuoširdžiai užuojautą reiškia —

Montrealio Lietuvių Kredito Unijos "Litas" valdyba

Greitas ir tikslus patarnavimas!

Tel. Bus.: 722-3545

Res.: 256-5355

PETRAS ADAMONIS

C. I. B.

GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBE • GYVYBE

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

3907 A ROSEMONT BLVD., MONTREAL, QUE.

LITAS MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

1465 DE SEVE STREET, MONTREAL, QUE. H4E 2A8. Telefonas: 766-5827

MOKA UŽ:

Einamasis s-tas 6%
Taupomasis s-tas 9.75%
Pensijų planas 10.5%
Term. ind. 1 m. 11%

DUODA PASKOLAS:

Asmenines nuo 16%
Nekiln. turto nuo 13%
Čekių kredito 18%
Investicines nuo 15%

Duoda nemokamą gyvybės draudimą iki \$2,000 už taup. s-tos sumas.

Nemokama gyvybės drauda iki \$10,000 už paskolos sumą.

KASOS VALANDOS:

1465 De Seve St., pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais nuo 9 iki 3 v.; ketvirtadieniais nuo 12 iki 8 v.v., penktadieniais nuo 12 iki 6 v.; sekmadieniais nuo 10.45 iki 12.45 v. Sekmadieniais nedirbama vasarą nuo gegužės 15 iki spalio 15 d. ir per visus ilguosius savaitgalius. 3907-A Rosemount Blvd.: Ketvirtadieniais nuo 6 iki 8 valandos vakaro ir penktadieniais nuo 12 iki 6 valandos vakaro.

MYLIMAI MAMYTEI

Suvalkų trikampyje mirus,

mūsų mielą narę ONĄ DERLIONIENĘ ir jos vyrą nuoširdžiai užjaučiame bei kartu liūdime —

KLK Moterų Draugijos Lietuvos Kankinių parapijos skyrius

P A D Ė K A

Š. m. rugsėjo 15 d. mūsų brangi mamytė Uršulė Petkūnienė sulaukė lygiai 100 metų. Rugsėjo 14 d. Prisikėlimo šventovės salėje įvyko jos pagerbtuvės. Už tai labai dėkojame klebonui kun. A. Simanavičiui.

Šia neužmirštama proga nuoširdžiai dėkojame visiems atsilankiusiems į pagerbtuves, už gausias mamytės dovanas, nuoširdžius sveikinimus žodžiu ir raštu, mieloms ponios už atneštus skanius pyragus ir KLB pirmininkui J. R. Simanavičiui už visokeriopą pagalbą bei pravėdimą pagerbimo programos. Su nuoširdžiu dėkingumu —

duktė Elena Aukshtakalnikienė ir sūnus Juozas Petkūnas su šeima iš JAV

FOTOGRAFAS.

Darau nuotraukas įvairiomis progoms. Skambinkite — JAUNIUS BAKEVICIUS po 5 v.v. telefonu 766-5818 Toronte.

PARDUODAMA:

1. Erdvus vienaauštis Missisagoye, netoli Anapilio; gražus kiemas; maudymosi baseinas; norima kaina \$89,000.

2. Gerame Oakvillės rajone — 3-jų miegamųjų namas; didelis kiemas, gilus maudymosi baseinas. Prašoma \$82,000, skambinti VACIUI 2121UI 232-1990 arba 233-3323 Prano Barausko Nekilnojamo Turto Pardavimo Įstaiga.

VASARNAMIS dviejų miegamųjų su baldais ir indais Victoria Harbour ant Georgian Bay kranto. Miesto kanalizacija ir vanduo. Kaina \$28,750. Skambinti tel. 1-705-538-2202 Jonui.

ESU NASLE. Noriu susipažinti su geru vyru našliu. Gyvenu Kanadoje. Rašyti "Teviskės Žiburių" adresu, ant voko aiškiai pažymint "Nasle".

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka stalius, plytelių dėjimo, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti 769-5024, Toronte.

K. CIBAS atlieka visus stalius darbus, taiso senus ir stato naujus namus už prieinamą kainą. Skambinti 534-3882 Toronte.

LIETUVIŠKA gėlių krautuvė

savininkė V. SIMINKEVIČIENE. Įvairiomis progoms skambinti į "Petals Florist" tel. 537-9070, vakarais tel. 763-6256. Adresas: 1574 Bloor St. W., Toronte, Ont., prieš Lietuvii Namus. Pristatymas į ligonines, laidotuvių namus ir t.t. Savininkė yra prityrusi vestuvinių gėlių tvarkymo srityje.

CANDLELIGHT CATERERS

SAVININKAI J. S. BUBULIAI Baliai, vestuvės, sužadėtuves, parenimai namuose ir įstaigose. Skambinti pirmadieniais, antradieniais, trečiadieniais ir vakarais po 9 v.v. tel. 667-8280 arba 667-8260 Toronte.